

วารสาร

ISSN 2774-129X (Print)
ISSN 2774-1443 (Online)

ปรัชญาดุษฎีบัณฑิตทางสังคมศาสตร์
Doctor of Philosophy in Social Sciences Journal
ปีที่ 2 ฉบับที่ 1 มกราคม – เมษายน 2566

เจ้าของวารสาร

โครงการปรัชญาดุษฎีบัณฑิตทางสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
Doctor of Philosophy Programs in Social Sciences Ramkhamhaeng University
Website : <https://so08.tci-thaijo.org/index.php/dpssj>
E-Mail : phdjournal.ru@gmail.com

วารสารปรัชญาดุษฎีบัณฑิตทางสังคมศาสตร์ ปีที่ 2 ฉบับที่ 1 (มกราคม – เมษายน 2566)

วารสารปรัชญาดุษฎีบัณฑิตทางสังคมศาสตร์
Doctor of Philosophy in Social Sciences Journal

วัตถุประสงค์

เพื่อเผยแพร่ผลงานทางวิชาการในรูปแบบของบทความวิจัย บทความวิชาการ และบทความทวิภาคีทางสังคมศาสตร์ และเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนความรู้ของคณาจารย์และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา

การจัดพิมพ์

จัดพิมพ์ปีละ 3 ฉบับ ฉบับที่ 1 (มกราคม – เมษายน) ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม) ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม)

เจ้าของวารสาร

โครงการปรัชญาดุษฎีบัณฑิตทางสังคมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญชาล ทองประยูร	รักษาราชการแทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยรามคำแหง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์วุฒิสักดิ์ ลาภเจริญทรัพย์	อดีตอธิการบดีมหาวิทยาลัยรามคำแหง
ศาสตราจารย์พิเศษปัญญา สุทธิชัย	กรรมการสภามหาวิทยาลัยรามคำแหง
รองศาสตราจารย์ ดร.ชนงกรณ์ กุณศลบุตร	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
รองศาสตราจารย์ ดร.ชนกนารถ บุญวัฒน์กุล	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกควบคุมคุณภาพวารสาร

รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐพล ชันธไชย	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
---------------------------------	-----------------------

บทความหรือข้อคิดเห็นในวารสารปรัชญาดุษฎีบัณฑิตทางสังคมศาสตร์
เป็นความคิดเห็นของผู้เขียน มิใช่ความคิดเห็นของคณะผู้จัดทำวารสาร
จึงไม่ถือเป็นความรับผิดชอบของโครงการปรัชญาดุษฎีบัณฑิตทางสังคมศาสตร์

บรรณาธิการบริหาร

รองศาสตราจารย์สุขสมัย สุทธิบัติ

โครงการปรัชญาดุษฎีบัณฑิตทางสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง

บรรณาธิการ

อาจารย์ ดร.จำเนียร ชุณหโสภาค

โครงการปรัชญาดุษฎีบัณฑิตทางสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง

รองบรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชเนตติ พิพัฒนางกูร
ดร.สิทธิชัย จันทร์นันท

มหาวิทยาลัยเกริก
บริษัทการบินไทย จำกัด (มหาชน)

กองบรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มาเรียม นะมิ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล รัตนไพจิตร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิไลลักษณ์ เสรีตระกูล
อาจารย์ ดร.ปิยะมาศ สีสวัสดิ์วิชัย
อาจารย์ ดร.สุรสิทธิ์ บุญชูนนท์
อาจารย์ ดร.เสาวนีย์ สมันต์ตรีพร
ดร.กัญจนรัตน์ ศรีเพชรสุพรรณ

มหาวิทยาลัยรามคำแหง
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย
มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
มหาวิทยาลัยรามคำแหง
มหาวิทยาลัยรามคำแหง
มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์
สมาคมปรัชญาดุษฎีบัณฑิตทางสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง
สมาคมปรัชญาดุษฎีบัณฑิตทางสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง
มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

นายปัญญา ศรีเพชรสุพรรณ

นางสาวทิพนาถ ชาริรักษ์

ผู้จัดการ นางสาวศิตารินทร์ ภัคธินันท์ศักดิ์

ฝ่ายศิลป์ นายอภิเชษฐ์ ตะกรุดแก้ว

ประจำกองจัดการ นางสาววิรุบล จันทา นางสาวกรรณิการ์ รัตนะ

เหรียญก นางสาวศิริรัตน์ อันจิตร

สถานที่ติดต่อ โครงการปรัชญาดุษฎีบัณฑิตทางสังคมศาสตร์ อาคารท่าชัย ชั้น 4 มหาวิทยาลัยรามคำแหง
แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร 10240 โทรศัพท์ 0-2310-8566

สถานที่พิมพ์ สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง

สารจากผู้อำนวยการโครงการปรัชญาดุสิตบัณฑิตทางสังคมศาสตร์

หลังจากที่วารสารปรัชญาดุสิตบัณฑิตทางสังคมศาสตร์ ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 ซึ่งเป็นฉบับปฐมฤกษ์ได้ตีพิมพ์เผยแพร่ และประสบความสำเร็จเป็นอย่างดีไปแล้ว นั้น ฉบับนี้เป็นวารสารโครงการปรัชญาดุสิตบัณฑิตทางสังคมศาสตร์ ปีที่ 2 ฉบับที่ 1 ที่ประกอบด้วยบทความทางวิชาการและบทความวิจัย ของคณาจารย์และนักศึกษามาตีพิมพ์เพื่อเผยแพร่ ทั้งในรูปแบบของสิ่งพิมพ์และออนไลน์ในระบบ OJS ซึ่งทุกบทความได้รับการกลั่นกรองจากผู้ทรงคุณวุฒิตามเกณฑ์มาตรฐาน อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพทางวิชาการ โดยเผยแพร่ความรู้ในสาขาวิชาต่าง ๆ ทางด้านสังคมศาสตร์ จึงหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านผู้อ่านจะได้รับความรู้ และได้รับประโยชน์จากบทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารฉบับนี้ ทั้งนี้ ในด้านการดำเนินการจัดทำวารสาร ได้รับความอนุเคราะห์จากผู้ทรงคุณวุฒิและได้รับความร่วมมือจากหลายฝ่าย จึงขอขอบพระคุณผู้ที่มีส่วนร่วมดำเนินการให้วารสารฉบับนี้ได้ตีพิมพ์เผยแพร่ออกมาอย่างสมบูรณ์แบบตามมาตรฐานทางวิชาการ

รองศาสตราจารย์สุขสมัย สุทธิบัติ

ผู้อำนวยการโครงการปรัชญาดุสิตบัณฑิตทางสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

บทบรรณาธิการ

วารสารปรัชญาดุษฎีบัณฑิตทางสังคมศาสตร์ ฉบับนี้นับเป็นฉบับที่สี่ หรือเป็นฉบับแรกของปีที่ 2 โดยบทความที่น่าสนใจประกอบด้วย เรื่อง กลุ่มชาติพันธุ์ในสังคมอีสาน การวิจัยเชิงประจักษ์ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณ การบริหารสถานศึกษาด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม ปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจในการชื้อยานยนต์ไฟฟ้า และเรื่องส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าร้านค้าคาร์แคร์ ซึ่งเป็นบทความวิชาการและบทความวิจัยของคณาจารย์และนักศึกษา ที่ได้ร่วมกันสร้างสรรค์ผลงานผ่านวารสารฉบับนี้

ทั้งนี้ ทางกองบรรณาธิการหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับเกียรติจากคณาจารย์ นักวิชาการ และนักศึกษา นำเสนอผลงานของท่านผ่านทางวารสารปรัชญาดุษฎีบัณฑิตทางสังคมศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยรามคำแหง เพื่อให้งานวิชาการได้เผยแพร่สู่สาธารณชนต่อไป

ในนามกองบรรณาธิการ จึงใคร่ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้กรุณาพิจารณาบทความและให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดทางวิชาการกับผู้อ่านทุกท่าน

อาจารย์ ดร.จำเนียร ชุณหโสภาค

บรรณาธิการวารสารปรัชญาดุษฎีบัณฑิตทางสังคมศาสตร์

สารบัญ

บทความวิชาการ

การวิจัยเชิงประจักษ์.....	1
ณัฐพล ชันธไชย	
ผู้ไท: กลุ่มชาติพันธุ์ในสังคมอีสาน.....	12
พระณัฐวุฒิ พันทะลี	

บทความวิจัย

ส่วนประสมทางการตลาดบริการที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าร้านค้าคาร์แคร์ ในจังหวัดนครปฐม.....	26
พรภิมล พูลสำราญ, อัญศณี เพียรเจริญวงศ์, และ วิศิษฐ์ ฤทธิบุญไชย	
การบริหารสถานศึกษาด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเฉพาะ ความพิการบกพร่องทางสติปัญญาสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ.....	39
กนกวรรณ หมั่นพันธ์, ชนมณี ศิลานุกิจ	
ปัจจัยที่ส่งผลต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรสำนักงาน ผู้ตรวจการแผ่นดิน.....	50
วนิดา สมศรี, ลดาวัลย์ ยมจินดา	
ปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจในการชื้อยานยนต์ไฟฟ้าของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ประเทศไทย.....	65
วิภารัตน์ ผาดงยาง, สุรสิทธิ์ บุญขุนนท์	

การวิจัยเชิงประจักษ์

วันที่รับบทความ: 10 เมษายน 2566

วันแก้ไขบทความ: 26 เมษายน 2566

วันที่ตอบรับบทความ: 26 เมษายน 2566

ณัฐพล ชันธไชย¹

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงประจักษ์เป็นการวิจัยทางวิทยาศาสตร์ เพราะมีกระบวนการดำเนินการเป็นขั้นตอน สามารถตรวจสอบและกระทำซ้ำได้เพื่อรับประกันความถูกต้องของผลการวิจัย ตามหลักการของวิธีการทางวิทยาศาสตร์

การวิจัยเชิงประจักษ์เป็นการวิจัยซึ่งใช้หลักฐานจริงหรือข้อมูลเชิงประจักษ์เป็นเหตุผลทำให้เชื่อถือเป็นจริง

การวิจัยเชิงประจักษ์ เป็นการวิจัยซึ่งใช้หลักการรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ และการแปลความหมาย ด้วยวิธีการเชิงปริมาณร่วมกับวิธีการเชิงคุณภาพ

กล่าวโดยสรุป การวิจัยเชิงประจักษ์ดำเนินการตามวิธีการทางวิทยาศาสตร์ การใช้หลักการใช้หลักฐานหรือข้อมูลเชิงประจักษ์ และการใช้ประโยชน์เสริมกัน ของการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ รวมทั้งใช้หลักแนวความคิด และการสรุปผลการวิจัยตามหลักการเหตุผลเชิงประจักษ์นิยม ของ Aristotle ซึ่งสามารถสืบค้นต้นกำเนิดตั้งแต่ 384-322 ก่อนคริสตกาล

คำสำคัญ: การวิจัยเชิงประจักษ์; วิธีการทางวิทยาศาสตร์; เหตุผล-ประจักษ์นิยม; วิธีการเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ

ประเภทบทความ: บทความวิชาการ

¹รองศาสตราจารย์ ดร., มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

1761 ถนนพัฒนาการ แขวงพัฒนาการ เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร 10250, ประเทศไทย

ผู้รับผิดชอบบทความ อีเมล: nuthabhol.kha@kbu.ac.th

Empirical Research

Received: 10 April 2023

Revised: 26 April 2023

Accepted: 26 April 2023

Nathabhol Khanthachai¹

Abstract

Empirical research is a scientific research because it is done systematically and can be verified and repeated for validity of research result as the principles of scientific method.

Empirical research is based on factual evidence or empirical data as rational-empiricism.

Empirical research makes use of the complementary nature of qualitative and quantitative approaches in research problem specification, data collection, data analysis and interpretation.

In conclusion, empirical research is scientific research that is based on empirical evidence or empirical data and complementary nature of qualitative and quantitative approaches as well as Aristotle's principle of rational-empiricism that can be traced back since 384-322 B.C.

Keywords: Empirical Research; Scientific Method; Rational-Empiricism;

Qualitative and Quantitative Approaches

Type of Article: Academic Article

¹Assoc. Prof. Dr., Kasem Bundit University

1761 Pattanakarn Road, Pattanakarn, Suan Luang, Bangkok 10250, Thailand

Corresponding Author Email: nuthabhol.kha@kbu.ac.th

บทนำ

ความนิยมในการจำแนกระเบียบวิธีการวิจัย (Research Methodology) ในปัจจุบัน ได้แก่การจำแนกเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Method) การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Method) และ การวิจัยแบบผสมระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ (Mixed Method Research) ระบบวิธีการวิจัยเชิงประจักษ์ (Empirical Research Methodology) เป็นระเบียบวิธีการวิจัยที่มีมาก่อนการจำแนกระเบียบวิธีการวิจัยดังกล่าว และควรมีการนำมาประยุกต์ในกระบวนการวิจัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งกระบวนการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Research in Social Sciences) สำหรับนักวิจัยทางสังคมศาสตร์ในปัจจุบัน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อบรรยายความหมาย (Definition) ปรัชญา (Philosophy) และหลักการ (Principles) ของระเบียบวิธีการวิจัยเชิงประจักษ์
2. เพื่อนำเสนอกระบวนการและตัวอย่างวิธีการวิจัยเชิงประจักษ์ในการวิจัยทางสังคมศาสตร์

การวิจัยเชิงประจักษ์คืออะไร

“This book deals with empirical research... The subject of this book is “getting the facts.” Of course empirical research work goes beyond “mere” observation and description, and it is inextricably intertwined with explaining nature and making predictions about it” (Simon, 1969)

“หนังสือเล่มนี้เป็นเรื่องการวิจัยเชิงประจักษ์... สารของหนังสือนี้ คือ การได้มาซึ่งข้อมูลความจริง แน่ละงานซึ่งเป็นการวิจัยประจักษ์เป็นมากกว่าเพียงการสังเกตการณ์และบรรยาย การวิจัยเชิงประจักษ์เกี่ยวข้องอย่างแยกกันไม่ออกกับการอธิบายธรรมชาติและการทำการพยากรณ์ธรรมชาติ”

(แปลโดยผู้เขียน)

“..., its subject is ...examining factual and material evidence and sense data to develop the descriptions, measurements, comparisons, and tests of hypothesized relationships” (Simon, 1969)

“..., สารของหนังสือ ได้แก่ การตรวจสอบข้อมูลความจริงและประจักษ์พยานเชิงวัสดุและรับรู้ข้อมูลต่าง ๆ เพื่อพัฒนาด้วยบรรยาย การวัดกำหนดค่า การเปรียบเทียบและทดสอบความสัมพันธ์เชิงสมมติฐาน”

(แปลโดยผู้เขียน)

“..., there can be no science without empirical research to serve as a bridge between scientific thought and reality, as the source of speculation and a test of hypotheses” (Simon, 1969)

“..., จะไม่มีวิทยาศาสตร์ ถ้าไม่มีการวิจัยเชิงประจักษ์ ทำหน้าที่เชื่อมโยงระหว่างความคิดทางวิทยาศาสตร์และความจริง ในฐานะเป็นแหล่งทางคาดคะเนและการทดสอบสมมติฐาน”

(แปลโดยผู้เขียน)

“...empirical research excludes knowledge obtained by consulting authorities, in book or in person, and includes only knowledge obtained from data resulting from first-hand observations, either by you or by someone else. Re-examination of data collected by others...is empirical research, of course.” (Simon, 1969)

“...การวิจัยเชิงประจักษ์ ไม่รวมความรู้จากการปรึกษาผู้รู้ ในตำรา หรือบุคคล และรวมเฉพาะความรู้จากข้อมูลจากการสังเกตเบื้องต้น โดยผู้วิจัยหรือบุคคลอื่น การตรวจสอบข้อมูลที่รวบรวมโดยบุคคลอื่น...เป็นการวิจัยเชิงประจักษ์”

(แปลโดยผู้เขียน)

“Empirical research is defined as any study whose conclusions are exclusively from concrete, verifiable evidence. The term empirical basically means that it is guided by scientific experimentation and /or evidence. Likewise, a study is empirical when it uses real-world evidence in investigating its assertions

This research type is founded on the view that direct observation of phenomena is a proper way to measure reality and generate truth about the world. And by its name, it is a methodology in research that observes the rules of empiricism and uses quantitative and qualitative methods for gathering evidence” (Bouchrika, 2023)

“การวิจัยเชิงประจักษ์ หมายความว่า การศึกษาใด ๆ ซึ่งข้อสรุปได้มาจากหลักฐาน ซึ่งตรวจสอบได้และเป็นรูปธรรมเท่านั้น คำว่า เชิงประจักษ์ โดยพื้นฐานเบื้องต้น หมายความว่า เป็นสิ่งที่นำมาด้วยการทดลองและ/หรือหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ ดังนั้น การศึกษาซึ่งเป็นเชิงประจักษ์ เป็นการศึกษาซึ่งใช้หลักฐานจากโลกแห่งความจริงในการตรวจสอบข้อเสนอ

การวิจัยแบบนี้อยู่บนพื้นฐานของทัศนะว่า การสังเกตปรากฏการณ์โดยตรง เป็นวิธีการที่ถูกต้องในการกำหนดค่าความจริงและการแสวงความจริงเกี่ยวกับโลก และตามชื่อของการวิจัย เป็นเรื่องวิถียวว่าด้วยระเบียบวิธีการวิจัย ซึ่งเป็นไปตามกฎของประจักษ์นิยม ซึ่งใช้วิธีการทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพในการรวบรวมหลักฐาน

(แปลโดยผู้เขียน)

“Empirical research is a type of research methodology that makes use of verifiable evidence in order to arrive at research outcomes. In other words, this type of research relies solely on evidence obtained through observation or scientific data collection methods.

Empirical research can be carried out using qualitative or quantitative observation methods, depending on the data sample, that is, quantifiable data or non-numerical data. Unlike theoretical research..., empirical research carries a scientific investigation to measure the experimental probability of research variables” (Formplus, 2020)

“การวิจัยเชิงประจักษ์ คือ วิทยาว่าด้วยระเบียบวิธีการวิจัยแบบหนึ่ง ซึ่งใช้หลักฐานที่สามารถตรวจสอบได้ เพื่อให้ได้มาซึ่งผลการวิจัย กล่าวอีกนัยหนึ่ง การวิจัยเชิงประจักษ์ใช้หลักฐานซึ่งได้มาจากการสังเกต หรือการรวบรวมข้อมูลโดยวิธีวิทยาศาสตร์เท่านั้น

การวิจัยเชิงประจักษ์สามารถดำเนินการโดยใช้วิธีการสังเกตการณ์เชิงคุณภาพหรือเชิงปริมาณ ขึ้นอยู่กับตัวอย่างของข้อมูล กล่าวคือ ข้อมูลซึ่งสามารถกำหนดค่าเชิงปริมาณได้ หรือข้อมูลซึ่งไม่ใช่ตัวเลขแตกต่างจากการวิจัยทางทฤษฎี...การวิจัยเชิงประจักษ์ ดำเนินการสืบค้นเพื่อกำหนดค่าหรือการวัดความเป็นไปได้เชิงการทดลองของตัวแปรในการวิจัย

(แปลโดยผู้เขียน)

จากเอกสารซึ่งนำเสนอมาตามลำดับแล้วนั้น กล่าวโดยสรุป การวิจัยเชิงประจักษ์ หมายความว่า องค์ความรู้ว่าด้วยระเบียบวิธีการวิจัย ซึ่งดำเนินการเป็นกระบวนการตามวิธีทางวิทยาศาสตร์ (Scientific Method) ในการได้มาซึ่งข้อสรุปโดยใช้ข้อมูลหรือหลักฐานทางประจักษ์ (Empirical Data/Evidence) ที่สามารถตรวจสอบ (Verifiable) ความเที่ยงตรง (Validity) และความน่าเชื่อถือ (Reliability) ได้อย่างเป็นรูปธรรม (Concretely)

ประเด็นสำคัญของข้อมูลหรือหลักฐานเชิงประจักษ์ เป็นสิ่งที่ทำให้นักวิจัยเชื่อถือ หรือ “Seeing is believing” ส่วนข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) หรือจากผู้รู้ (Authorities) หรือจากปราชญ์ชุมชน (Village Intellectuals) ต้องมีการตรวจสอบได้ (Verifiable) และเป็นความจริงที่เป็นรูปธรรม (Concrete Facts)

องค์ความรู้ว่าด้วยระเบียบวิธีการวิจัยเชิงประจักษ์ ประกอบด้วยกระบวนการดำเนินการเป็นกระบวนการ (Process) ที่มีขั้นตอนในการดำเนินการอย่างเคร่งครัดและประกอบเทคนิค (Technique) ที่ใช้ในกระบวนการวิจัยซึ่งมีให้เลือกใช้ให้เหมาะสมกับประเด็นปัญหาของการวิจัย (Research Problem/Questions) และการออกแบบการวิจัยเชิงประจักษ์ (Designs of Empirical Research)

การใช้ประโยชน์ร่วมกันของการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

(The Complementary Benefits of Quantitative and Qualitative Research)

ในการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Social Research) ได้มีการแบ่งแยกวิธีการและเทคนิคการวิจัย (Creswell, 2007) เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยที่การวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ การวิจัยซึ่งใช้ข้อมูลตัวเลข (Numerical) และการวิเคราะห์ทางสถิติ (Statistical analysis) เป็นสาระสำคัญ ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพใช้ข่าวสาร (Information) จากผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) หรือผู้รู้ (Authorities) ในการบรรยาย (Description) ของเหตุการณ์หรือสาระของการวิจัยเป็นสำคัญ ต่อมา Creswell (2009) ได้พัฒนาโดยนำแนวทางการวิจัยทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพมาใช้ร่วมกันเรียกว่าการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method Research) เพื่อลดข้อจำกัดและใช้ประโยชน์จากข้อดีของทั้งสองแนวทางการวิจัย

องค์ความรู้ว่าด้วยระเบียบวิธีการวิจัยเชิงประจักษ์ (Empirical Research Methodology) มิได้แยกการวิจัยเชิงปริมาณออกจากการศึกษาเชิงคุณภาพ แต่ดำเนินการวิจัยตามวิธีการทางวิทยาศาสตร์โดยการใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณและวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพในลักษณะเสริมกัน (Complementary) เช่นเดียวกับสินค้าหรือบริการที่ต้องใช้ร่วมกัน เรียกว่า Complementary Goods/Services เช่น รถยนต์ใช้ร่วมกับน้ำมันปิโตรเลียม หรือปรังสีฟอสฟอรัสใช้ร่วมกับยาฟอสฟอรัส

หรือปากกาและน้ำหมึก เป็นต้น โดยหลักการ ข่าวสาร หรือข้อมูล จากผู้ให้ข้อมูลหลักหรือผู้รู้จะได้รับการตรวจสอบ (Verify) ว่าเป็นข้อมูลหรือข่าวสารที่ถูกต้องเป็นรูปธรรม (Concrete Fact) ก่อนที่จะนำมาวิเคราะห์อย่างน่าเชื่อถือได้

ตัวอย่างการประสานประโยชน์ของการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ อาจพิจารณาได้จากตัวอย่างการวิจัย กระบวนการวางแผนพัฒนาตำบล ซึ่งควรเริ่มต้นด้วยการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา สาธารณสุขและการปกครอง เพื่อระบุปัญหาของตำบลที่ต้องวางแผนการแก้ปัญหาในกระบวนการวางแผน พัฒนาขั้นนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ต่อมาเมื่อมีการระบุปัญหาการพัฒนาแล้วจึงกำหนดแนวทางในการแก้ปัญหา ซึ่ง จำเป็นต้องใช้การระดมความคิดของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งชาวบ้าน ผู้นำชุมชน ราชการ และองค์กรไม่แสวงหากำไร เป็นต้น กระบวนการวางแผนใช้การบรรยายหรือการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นหลัก อย่างไรก็ตาม เมื่อมีการระบุปัญหา เช่น เกษตรกรชาวนา ขายข้าวได้ราคาต่ำและเป็นหนี้ ก็ควรมีการวิเคราะห์เชิงปริมาณของรายได้จากการขายและต้นทุน การทำนา เพื่อให้ได้ข้อมูล ภาวะหนี้สินที่เป็นรูปธรรม หรือเมื่อผู้นำท้องถิ่นระบุว่า การศึกษามีปัญหานักเรียนขาดเรียน หรือออกจากระบบการศึกษา ก็ควรมีการตรวจสอบด้วยสถิติการขาดเรียนหรือจำนวนเด็กที่ต้องการออกจากระบบ การศึกษาด้วยจำนวนให้ชัดเจน เป็นต้น จนกระทั่ง สุดท้ายได้มีการจัดทำเป็นโครงการ (Projects) แผนงาน (Programs) และแผน (Plan) การพัฒนาตำบลขึ้น

ปรัชญาความรู้ เหตุผลเชิงประจักษ์ของอริสโตเติล

(Aristotle's Rational-empiricism Philosophy of Knowledge)

การศึกษาเกี่ยวกับความรู้ (Epistemology) ซึ่งใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ (Empirical Evidence) มีประวัติที่ยาวนานเกินกว่า 2000 ปี Aristotle ปราชญ์ชาวกรีกโบราณ ซึ่งมีชีวิตอยู่ระหว่าง 384-322 ก่อนคริสตกาล (Wikipedia, 2023) เป็นนักประจักษ์นิยม (Empiricism) กล่าวว่า ความรู้ขึ้นอยู่กับ การสังเกต (Observation) ความจำ (Memory) ประสบการณ์ (Experience) และการใช้ตรรกะในชีวิตประจำวัน (Lorenz & Morison, 2019) Aristotle เชื่อว่าสาระของความรู้จะต้องเป็นความจริงและเป็นและจริง (Objectively True and Necessary) กล่าวคือ จะต้องเห็นว่าประจักษ์พยานเป็นสิ่งจำเป็น จะต้องรู้สาเหตุที่แท้จริงและจำเป็น ความเชื่อมโยงทางเหตุผลต้องเป็นที่รับรู้ได้ Aristotle ยังเป็นผู้ให้อธิบายในเชิงประจักษ์ (Explanatory Empiricist) อีกด้วย หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง เป็นผู้อธิบายปรากฏการณ์โดยใช้หลักการเชิงประจักษ์หรือหลักฐานเชิงประจักษ์

คำว่าเชิงประจักษ์ (Empirical) มีรากศัพท์ภาษากรีกโบราณจากคำว่า Empirikos ซึ่งแปลว่า ประสบการณ์ (Experienced) (Bouchrika, 2023)

นอกจากเป็นนักประจักษ์นิยม (Empiricism) แล้ว Aristotle เป็นนักเหตุผลนิยม (Rationalism) อีกด้วย กล่าวคือ ได้พัฒนาวิธีการนำเสนอเชิงตรรกะ (Syllogism) แบบ Aristotelian Logic ดังนี้

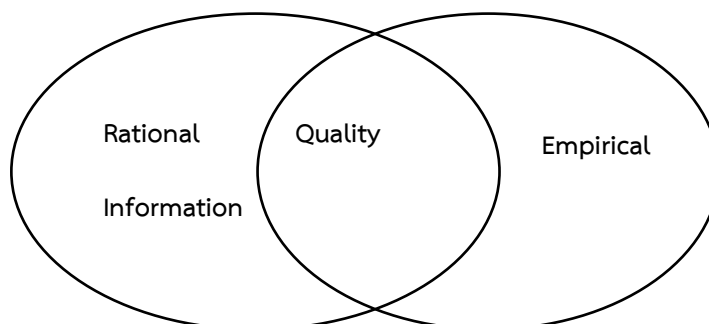
All men are mortal

All Greeks are men

All Greeks are mortal

ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่า Aristotle เป็นปราชญ์ชาวกรีกโบราณ ซึ่งเป็นทั้งนักเหตุผลนิยม (Rationalist) และนักประจักษ์นิยม (Empiricist) โดยใช้หลักอุปนัย (Induction) จากตัวอย่างร่วมกับหลักการนิรนัย (Deduction) (Wikipedia, 2023; Quora, 2017; Ziguras, 2021) กล่าวคือ ใช้หลักการของหลักฐานเชิงประจักษ์เป็นหลักสำคัญ ควบคู่กับหลักการทางเหตุผลหรือตรรกะ สำหรับทัศนะ Rational Empiricism ในปัจจุบันใน Exercise Professional

Education (2020) ให้หลักการได้มาซึ่งคุณภาพของข่าวสารจะต้องประกอบด้วยหลักการประจักษ์นิยมและเหตุผลนิยม ดังแสดงในภาพ 1

ภาพ 1 หลักฐานเชิงประจักษ์และเหตุผล

ดังนั้น การวิจัยเชิงประจักษ์ซึ่งเป็นการใช้ประโยชน์เสริมกันของหลักการ หลักฐานเชิงประจักษ์และเหตุผล

การวิจัยทางวิทยาศาสตร์

(Scientific Research)

การศึกษา (Study) เพื่อให้ได้มาซึ่ง “ความรู้ (Knowledge)” อาจมีการดำเนินการโดยการวิจัย (Research) หรือวิธีการอื่น ๆ ซึ่งไม่เรียกว่าการวิจัย (Non-Research) เช่น หมอประจำหมู่บ้านศึกษาเพื่อให้รู้ว่าผู้ป่วยเป็นโรคอะไร อาจใช้ “พิธีทงเจ้าเข้าผี” เพื่อวินิจฉัยโรครวมทั้งสาเหตุที่ทำให้เกิดโรค

ในส่วนที่เป็นการศึกษา อาจเป็นการวิจัยที่ไม่ใช่เชิงวิทยาศาสตร์ (Non-scientific Research) หรือการวิจัยเชิงวิทยาศาสตร์ (Scientific Research) การวิจัยที่ไม่ใช่เชิงวิทยาศาสตร์ ได้แก่ การวิจัยซึ่งมิได้ดำเนินการตามกระบวนการและระเบียบวิธีทางวิทยาศาสตร์ (Scientific Method)

วิธีการทางวิทยาศาสตร์ประกอบด้วยกระบวนการดำเนินการเป็นขั้นตอนและเป็นระบบ โดยหลักการสำคัญ คือ การกำหนดประเด็นปัญหา (Problem Formulation) การตั้งสมมติฐาน (Hypothesis) การรวบรวมข้อมูล (Data Collection) การทดสอบสมมติฐาน (Testing of Hypotheses) และสรุป (Conclusion)

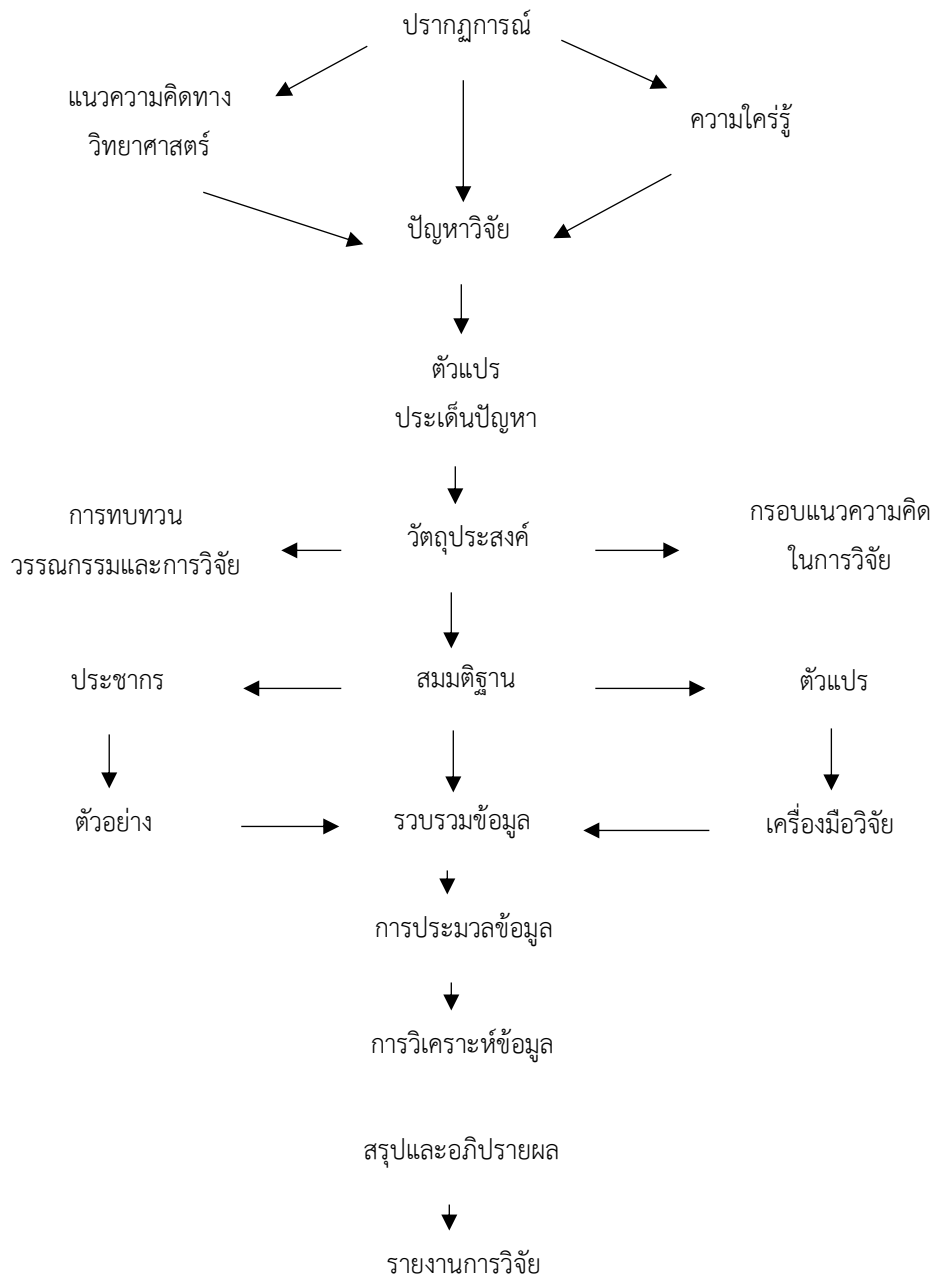
การวิจัยเชิงประจักษ์เป็นการเป็นการวิจัยซึ่งดำเนินการตามกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ หลักการสำคัญ ได้แก่ การใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ร่วมกับเหตุผล (Rational-empiricism) ตามหลักการของ Aristotle ในกระบวนการวิจัยเชิงประจักษ์ การบวนการและวิธีการวิจัยเชิงปริมาณใช้ประสานประโยชน์ร่วมกับการวิจัยเชิงคุณภาพ

กระบวนการวิจัยเชิงประจักษ์

(The Empirical Research Process)

การวิจัยเชิงประจักษ์ดำเนินการตามกระบวนการวิจัยทางวิทยาศาสตร์ตามลำดับขั้น ดังแสดงในภาพ 2

ภาพ 2 กระบวนการวิจัยเชิงประจักษ์

กระบวนการวิจัยเชิงประจักษ์ เริ่มด้วยนักวิจัยซึ่งเป็นนักวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ (Natural Science) หรือนักวิทยาศาสตร์สังคม (Social Sciences) ได้รับรู้เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นหรือปรากฏการณ์ (Phenomena) เห็นว่ามีปัญหา หรือความยุ่งยากเกิดขึ้น เช่น เพียงร้อยละ 40 ของ ผู้มีสิทธิ์ออกเสียงเลือกตั้งไปใช้สิทธิ์ออกเสียงเลือกตั้ง ซึ่งเป็นการไม่ถูกต้องตามหลักการประชาธิปไตยเสรีนิยม (Liberal Democracy) นักวิจัยซึ่งเป็นนักรัฐศาสตร์ (Political

Science) มีความสนใจใคร่รู้ (Curiosity) ว่าเพราะเหตุใดจึงเกิดปัญหาดังปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น และจากทฤษฎีทางรัฐศาสตร์จึงพิจารณาว่าเป็นปัญหาการวิจัย (Research Problem) ที่ควรมีการแสวงหาคำตอบ

จากองค์ความรู้ทางด้านรัฐศาสตร์ (Theories/Concepts in Political Science) และความชำนาญการวิจัย นักวิจัยระบุ (Identify) ตัวแปรในประเด็นปัญหา (Problematic Variable) ว่า คือ พฤติกรรมการออกเสียงเลือกตั้ง (Voting Behaviour) โดยตัวแปรมีความแปรผัน 2 ค่า คือ การออกเสียงเลือกตั้ง (Vote) กับการไม่ออกเสียงเลือกตั้ง (Non-vote) การวิจัยจึงมีวัตถุประสงค์หลัก (Research Objectives) ว่าเพราะเหตุใดผู้มีสิทธิ์ออกเสียงเลือกตั้งบางคนจึงไม่ไปใช้สิทธิ์ออกเสียงเลือกตั้ง

เพื่อสร้างพื้นฐานที่ดีในการวิจัย นักวิจัยทำการทบทวนเอกสาร ตำรา และผลงานวิจัย (Review of Literature and Past Research) เพื่อตอบคำถามเบื้องต้นที่กล่าวแล้ว และเพื่อระบุตัวแปรที่อาจเป็นสาเหตุหรือตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ของการไป/ไม่ไปออกเสียงเลือกตั้ง เพื่อนำไปสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Framework) และสมมติฐาน (Hypotheses) ของการวิจัยเพื่อทดสอบด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ (Empirical Data/Evidence) ต่อไป

นักวิจัยอาจตั้งสมมติฐานว่า “การมีสหสัมพันธ์ทางบวกระหว่างการรับทราบข่าวสารการเลือกตั้งกับการไปใช้สิทธิ์ออกเสียงเลือกตั้ง” โดยมีตัวแปรอิสระ คือ การรับทราบข่าวสารการเลือกตั้ง และตัวแปรตาม (Dependent variable) คือพฤติกรรมการออกเสียงเลือกตั้ง แล้วนำไปสร้างเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล (Instrument of Observation) ให้ครอบคลุมทุกตัวแปรในสมมติฐานต่อไป นอกจากนั้นจะพิจารณากำหนดขอบเขตของหน่วยในการวิเคราะห์ (Units of Analysis) ซึ่งได้แก่ ผู้มีสิทธิ์ออกเสียงเลือกตั้งว่ามีจำนวนเท่าไรเป็นประชากรของการวิจัย (Research Population) ที่สามารถนับได้ครบถ้วน (Finite Population) หรือจำนวนนับไม่ถ้วน (Infinite Population) เพื่อเลือกวิธีการเลือกตัวอย่าง (Sampling Techniques) ให้ได้มาซึ่งตัวอย่าง (Sample) ของการวิจัยเพื่อใช้ในการรวบรวมข้อมูล (Data Collection) ต่อไปโดยใช้เครื่องมือการวิจัยที่สร้างขึ้น

ข้อมูลที่นักวิจัยรวบรวมมาเป็นข้อมูลวิจัย (Raw Data) ดังนั้นจึงต้องมีการจัดกระทำกับข้อมูลหรือการประมวลผลข้อมูล (Data Processing) เพื่อจัดรูปข้อมูลให้พร้อมสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analysis) ทั้งประเภทข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับตัวอย่างการวิจัยและการวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐาน (inferential statistics) ผลการทดสอบสมมติฐาน ทำให้สรุป (Conclusion) ว่า “ยอมรับ (Accept) หรือ ปฏิเสธ (Reject)” สมมติฐาน ด้วยการอนุมานความสัมพันธ์เชิงเหตุ-ผล (Causal Inference) ก็จะอภิปราย (Discussion) ถึงสาเหตุของการไป/ไม่ไปใช้สิทธิ์ออกเสียงเลือกตั้ง

การดำเนินงานขั้นสุดท้ายของนักวิจัยเกี่ยวกับการวิจัยเชิงประจักษ์ คือการจัดทำรายงาน (Final Report) ของการดำเนินการวิจัย ตั้งแต่เริ่มดำเนินการถึงบทว่าด้วยข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย (Policy Implications) และนัยทางทฤษฎี (Theoretical Implications) ของผลการวิจัย

สรุป

วิทยาว่าด้วยระเบียบวิธีการวิจัยเชิงประจักษ์ เป็นองค์ความรู้ของวิธีการ (Techniques) กระบวนการ (Processes) และตัวแบบ (Designs) ของการวิจัยเชิงประจักษ์ เพื่อให้ นักวิจัยเลือกดำเนินการให้เหมาะสมกับประเด็นปัญหาการวิจัยของตน

การวิจัยเชิงประจักษ์เป็นการวิจัยทางวิทยาศาสตร์ เพราะมีกระบวนการดำเนินการเป็นขั้นตอน สามารถตรวจสอบและกระทำซ้ำได้เพื่อรับประกันความถูกต้องของผลการวิจัย ตามหลักการของวิธีการทางวิทยาศาสตร์ (Scientific Method)

การวิจัยเชิงประจักษ์เป็นการวิจัยซึ่งใช้หลักฐานจริง (Factual Evidence) หรือข้อมูลเชิงประจักษ์ (Empirical Data) เป็นเหตุผลทำให้เชื่อถือเป็นจริง (Rational-Empiricism)

การวิจัยเชิงประจักษ์ เป็นการวิจัยซึ่งใช้หลักการรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ และการแปลความหมาย ด้วยวิธีการเชิงปริมาณร่วม (Complementary) กับเชิงคุณภาพ

กล่าวโดยสรุป การวิจัยเชิงประจักษ์ดำเนินการตามวิธีการทางวิทยาศาสตร์ การใช้หลักการใช้หลักฐานหรือข้อมูลเชิงประจักษ์ และการใช้ประโยชน์เสริมกัน (Complementary) ของการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ รวมทั้งใช้หลักแนวความคิดและการสรุปผลการวิจัยตามหลักการเหตุผลเชิงประจักษ์นิยม (Rational-Empiricism) ของ Aristotle ซึ่งสามารถสืบค้นต้นกำเนิดตั้งแต่ 384-322 ก่อนคริสตกาล

ข้อเสนอแนะ

นักวิจัยทางสังคมศาสตร์ ควรพิจารณา ปรัชญา หลักการ กระบวนการ และอรรถประโยชน์ของการวิจัยเชิงประจักษ์ และนำไปประยุกต์ในการวิจัย ซึ่งสามารถทำได้ทั้งในการวิจัยเชิงวิชาการ (Academic Research) ในการพัฒนาทฤษฎีใหม่ (New Theory Development) หรือการทดสอบทฤษฎีที่มีอยู่แล้ว (Existing Theory) เพื่อทดสอบความสามารถในการสรุปโดยทั่วไป (Generalizability) และในเชิงประยุกต์ (Applied Research) เพื่อเสนอแนะมาตรการทางด้านนโยบาย (Policy Measures) ที่สามารถบรรลุเป้าหมายเชิงวัตถุประสงค์ (Policy Objectives) ได้อย่างมีประสิทธิภาพที่มีต้นทุนต่ำที่สุด (Cost Effectiveness)

เอกสารอ้างอิง

- Bouchrika, I. (2023). *What is empirical research? Definition, types & samples*. Retrieved from <https://research.com/research/what-is-empirical-research>
- Creswell, J. W. (2007). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five approaches* (3rd ed.). Sage.
- Creswell, J. W. (2009). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches* (3rd ed.). Sage.
- Exereise Professional Education. (2020). *Modern rational empiricism: A thinking model*. Retrieved from <https://www.exerciseproed.com/modern-rational-empiricism-a-thinking-model>
- Formplus. (2020). *What is empirical research study? [examples & method]*. Retrieved from <https://www.formpl.us/blog/empirical-research>
- Lorenz, H., & Morison, B. (2019). *Aristotle's empiricist theory of doxastic knowledge*. Retrieved from https://brill.com/view/journals/phro/64/4/article-p431_3.xml

- Quora. (2017). *Was Aristotle a rationalist or an empiricist?*. Retrieved from <https://www.quora.com/Was-Aristotle-a-rationalist-or-an-empiricist>
- Simon, J. L. (1969). *Basic research methods in social science: The art of empirical investigation*. Random House.
- Wikipedia. (2023). *Aristotle*. Retrieved from <https://en.wikipedia.org/wiki/Aristotle>
- Ziguras, J. (2021). *Aristotle's rational empiricism: A goethean interpretation of Aristotle's theory of knowledge*. Retrieved from https://www.academia.edu/10833970/Aristotles_Rational_Empiricism_A_Goethean_Interpretation_of_Aristotles_Theory_of_Knowledge

ผู้ไท: กลุ่มชาติพันธุ์ในสังคมอีสาน

วันที่รับบทความ: 27 มกราคม 2566

วันแก้ไขบทความ: 25 เมษายน 2566

วันตอบรับบทความ: 26 เมษายน 2566

พระณัฐวุฒิ พันทะลี¹

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์กลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทที่อาศัยอยู่ในภาคอีสานของประเทศไทยว่ามีประวัติศาสตร์ความเป็นมา รูปแบบวิถีชีวิต ความเชื่อ ประเพณี และภูมิปัญญา ภาษา ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมเป็นอย่างไร

ผลการวิเคราะห์ พบว่า กลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทมีวิถีชีวิต วัฒนธรรมและประเพณี ความเชื่อ ภาษา และภูมิปัญญา อันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะกลุ่ม มีบรรพบุรุษอยู่แถบสิบสองจุไทยพื้นที่บริเวณแถบนี้เป็นป่าเขาไม่อุดมสมบูรณ์นัก รวมทั้งยังเป็นดินแดนคาบเกี่ยวอยู่ในการปกครองถึง 3 ฝ่าย คือ จีน หลวงพระบาง และญวน เมื่อเกิดศึกสงครามเกิดขึ้น การยกทัพจะต้องผ่านดินแดนสิบสองจุไทย ทำให้ชาวผู้ไทต้องพลอยเดือนร้อนอยู่เสมอ ชาวผู้ไทเป็นกลุ่มชนที่รักความสงบ จึงพากันอพยพลงมาตั้งถิ่นฐานอยู่บริเวณเมืองวัง เมืองคำเกิด และเมืองคำม่วนในประเทศลาว ต่อมาได้เกิดกบฏเจ้าอนุวงศ์แห่งเมืองเวียงจันทน์ พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 3 ได้ทรงรับสั่งให้แม่ทัพไปปราบกบฏเจ้าอนุวงศ์เมืองเวียงจันทน์และเมื่อปราบกบฏเสร็จเรียบร้อยแล้ว กองทัพได้กวาดต้อนชาวผู้ไทในประเทศลาว ข้ามแม่น้ำโขงมาอยู่ฝั่งประเทศไทยทางภาคอีสานในเขตจังหวัดสกลนคร นครพนม กาฬสินธุ์ และมุกดาหาร ถึงแม้ชาวผู้ไทจะถูกกวาดต้อนมาตั้งถิ่นฐานในดินแดนใหม่ แต่ ชาวผู้ไทก็ยังคงมีการสืบทอดประเพณีและวัฒนธรรมที่โดดเด่นเฉพาะกลุ่มอยู่ เช่น การแต่งกาย ความเชื่อ ภาษาและภูมิปัญญาของตนเอง

คำสำคัญ: ผู้ไท; กลุ่มชาติพันธุ์; สังคมอีสาน; ความเชื่อ; ประเพณีและวัฒนธรรม

ประเภทบทความ: บทความวิชาการ

¹นักศึกษาลัทธิรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม วิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

ตำบลกุดป่อง อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย 42000, ประเทศไทย

ผู้รับผิดชอบบทความ อีเมล: pantalee200134go@gmail.com

Phu Tai: Ethnic Group in Isan Society

Received: 27 January 2023

Revised: 25 April 2023

Accepted: 26 April 2023

Phra Natthawut Phanthali¹

Abstract

This academic article was to analyze the history of Phu Tai ethnic group living in the Northeast region of Thailand in way of life, beliefs, traditions and wisdom, languages, customs and cultures.

The results showed that Phu Tai ethnic group had the unique way of life, culture and traditions, beliefs, languages, and wisdom that are different from the others. Their ancestors lived in Sip Song Chau Tai or Twelve Tai Cantons area. This area was not a very fertile forest. It is also a territory that overlaps in the administration of 3 parties; China, Luang Prabang, and Yuan. During the war, the army tended to pass through Sip Song Chau Tai, which negatively affected Phu Tai people. Even though Phu Thai people are peaceful, they evacuated to settle in the new areas such as Muang Wang, Muang Kham Kerd, and Muang Kham Muan in the Lao People's Democratic Republic. After the rebellion of Chao Anuwong in Vientiane, King Nang Klao Chao Yu Hua (or King Rama III) commanded to suppress Chao Anuwong rebellion in Vientiane. When the rebellion was completed, the army forcibly occupied Phu Tai people in Laos across Mekong river to locate in northeastern Thailand where the present areas of Sakon Nakhon province, Nakhon Phanom province, Kalasin province, and Mukdahan province are. But Phu Tai people still have inherited traditions and culture that showed uniqueness in specific group, such as dress custom, beliefs, language, and specialty wisdom.

Keywords: Phu Tai; Ethnic Groups; Isan Society; Belief; Tradition and Culture

Type of Article: Academic Article

¹Student, Doctor of Political Science Program, Mahamakut Buddhist University, Sri Lanchang Campus
Kut Pong, Mueang Loei, Loei 42000, Thailand
Corresponding Author Email: pantalee200134go@gmail.com

บทนำ

ประเทศไทยยังมีกลุ่มชาติพันธุ์ที่หลากหลายกระจายกันอยู่ในภูมิภาคต่าง ๆ ส่วนมากจะอยู่ในเขตภาคอีสานหรือภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งถือเป็นภูมิภาคที่มีความหลากหลายทางด้านชาติพันธุ์ ภาษา และวัฒนธรรมเป็นอย่างมาก เนื่องจากมีประวัติศาสตร์ความเป็นมาอันยาวนาน อีกทั้งยังมีพื้นที่กว้างขวางและมีอาณาเขตติดต่อกับหลายประเทศ ผู้คนที่อาศัยอยู่ในดินแดนแห่งนี้มีทั้งที่เป็นชนพื้นถิ่นที่อาศัยอยู่ดั้งเดิมและที่อพยพโยกย้ายเข้ามาอยู่อาศัยในภายหลังแล้วสืบทอดเชื้อสายมาจนถึงปัจจุบัน (ปทุมญา ศิวนิพนธ์ และราชันย์ นิลวรรณภา, 2562, หน้า 64-65) ซึ่งอาจเรียกกลุ่มคนที่มีความแตกต่างกันว่า “กลุ่มชาติพันธุ์” ซึ่งหมายถึงกลุ่มคนที่มีวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณีภาษาพูดเดียวกัน และเชื่อว่าเป็นกลุ่มคนที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษเดียวกัน อันได้แก่ บรรพบุรุษทางสายเลือด ซึ่งมีลักษณะทางชีวภาพและรูปร่างหน้าตาเหมือนกัน รวมทั้งบรรพบุรุษทางวัฒนธรรมด้วย ผู้ที่อยู่ในกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกันจะมีความรู้สึกผูกพันทางสายเลือดและทางวัฒนธรรมพร้อม ๆ กันไป เป็นความรู้สึกผูกพันที่ช่วยเสริมสร้างอัตลักษณ์ของบุคคลและชาติพันธุ์ (อมรา พงศาพิชญ์, 2547, หน้า 119-120)

กลุ่มชาติพันธุ์ของชนเผ่าชาวผู้ไทในอดีตเป็นชนชาติไทยสายหนึ่ง แต่เดิมอาศัยอยู่ในบริเวณเมืองแฉ่งและเมืองโพนในแคว้นสิบสองจุไทพื้นที่บริเวณแถบนี้เป็นป่าเขาไม่อุดมสมบูรณ์นัก รวมทั้งยังเป็นดินแดนคาบเกี่ยวอยู่ในการปกครองถึง 3 ฝ่าย คือ จีน หลวงพระบาง และญวน เมื่อเกิดสงครามระหว่างจีน ญวน และหลวงพระบางเกิดขึ้นการยกทัพจะต้องผ่านดินแดนสิบสองจุไทชาวผู้ไทก็ต้องพลอยเดือนร้อนอยู่เสมอ โดยไม่มีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้รับชัยชนะโดยเด็ดขาด ชาวผู้ไทเป็นกลุ่มชนที่รักความสงบจึงพากันอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่บริเวณเมืองวัง เมืองคำเกิด และเมืองคำม่วนในประเทศลาวในสมัยพระเจ้ากรุงธนบุรีและสมัยรัชกาลที่ 1 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ได้ยกทัพไปตีเมืองล้านช้างก็เลยกวาดต้อนเชลยผู้ไทเข้ามาตั้งถิ่นฐานในประเทศไทย ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 3 พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวเจ้าได้ทรงรับสั่งให้แม่ทัพไปปราบกบฏเจ้าอนุวงศ์เมืองเวียงจันทน์และเมื่อปราบกบฏเสร็จเรียบร้อยแล้ว กองทัพไทยจึงได้กวาดต้อนครอบครัวชาวผู้ไทที่อยู่ในเมืองวัง เมืองคำเกิด และเมืองคำม่วน ข้ามแม่น้ำโขงมาอยู่ฝั่งภาคอีสานของประเทศไทย (สุนทร ศรีหาค้าง, จิรโชค วีระสย, รังสรรค์สิงห์เลิศ และบุญสม ยอดมาลี, 2562; Saenprai, Mangkhang, Kerdtep, & Phuwanatwichit, 2022, p. 34) ในเขตจังหวัดสกลนคร นครพนม กาฬสินธุ์ และมุกดาหาร ซึ่งชาวผู้ไทเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีความโดดเด่นทางด้านสังคมและวัฒนธรรม ภาษา ความเชื่อ พิธีกรรม แต่ในปัจจุบันสังคมของชาวผู้ไทได้มีการเปลี่ยนไปตามยุคสมัย ซึ่งเกิดจากหลายสาเหตุที่ทำให้เป็นเช่นนั้น เช่น สภาพแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน เศรษฐกิจและการเมืองที่มีความต่างกัน นโยบายแต่ละยุคสมัยมีการเปลี่ยนแปลงเสมอ และการอพยพย้ายถิ่นก็ส่งผลกระทบเช่นกัน ถึงแม้จะมีการผสมผสานกันหรือการเปลี่ยนแปลงกันบ้าง แต่ประเพณีหรือวัฒนธรรมบางอย่างของชาวผู้ไทก็ได้สืบทอดกันมาไม่ขาดสาย แม้จะไม่โดดเด่นเหมือนในอดีต แต่ก็ยังคงความเป็นดั้งเดิมอยู่ ซึ่งได้สร้างความภาคภูมิใจให้กับชาวผู้ไทรุ่นหลังที่ยังคงได้เห็นขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมต่าง ๆ ที่เป็นอัตลักษณ์ของชาวผู้ไทอยู่ (นวรรตน์ บุญภิละ, 2559, หน้า 139-140)

ดังนั้นผู้เขียนจึงเกิดความสนใจที่จะศึกษาเรื่อง “ผู้ไทกลุ่มชาติพันธุ์ในสังคมอีสาน” เนื่องจากชุมชนของชาวผู้ไทได้มีวัฒนธรรมและประเพณีที่มีอัตลักษณ์ที่โดดเด่น และมีประวัติศาสตร์อันยาวนานที่น่าศึกษา เพื่อเป็นประโยชน์และองค์ความรู้แก่คนรุ่นหลังสืบต่อไป

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

นิยาม คำว่า “กูไท หมายถึง คำเรียก ชาตินัชนั ส่วนชื่อที่ใช้เรียกตนเอง ใช้คำว่า “ผู้ไทหรือกูไท” และ “ผู้ไท” จะเป็นชื่อที่ผู้อื่นเรียก ส่วนภาษาที่ใช้พูดและเขียนจะมีลักษณะของภาษากูไทเป็นภาษาไทยหนึ่งและเหมือนกับภาษาลาว เพราะ ชาวกูไทไม่มีอักษรของตนเอง ต้องยืมตัวอักษรของชาวลาว ภาษากูไทจึงกลมกลืนกับภาษาลาว การเขียนตัวอักษรชาวกูไทจึงมีการประยุกต์วิธีการเขียนของชาวลาว (ศุภชัยมานุชวิทยาสิริธร (องค์การมหาชน), 2566)

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ที่นำมาเป็นกรอบในการวิเคราะห์

1. การศึกษากลุ่มชาติพันธุ์โดยใช้ทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่ผลงานที่ได้จากการค้นคว้าวิจัยอันเป็นร่องรอยในอดีตย่อมจะเห็นความหลากหลายของชาติพันธุ์ได้ใช้แนวคิดทางทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่การนำเสนอรายละเอียดเกี่ยวกับการศึกษาชาติพันธุ์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภายใต้หัวข้อร่องรอยการศึกษาชาติพันธุ์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือในอดีต คงไม่ได้หมายความว่าตรงตามหัวข้อมากนัก เนื่องจากต้องการสื่อภาพการศึกษาชาติพันธุ์ให้เห็นถึงพลวัตของการศึกษาเท่านั้นเอง เป็นอีกงานเขียนที่พยายามรวบรวมและนำเสนอเกี่ยวกับร่องรอยของการศึกษาชาติพันธุ์อีสาน ซึ่งในงานเขียนได้นำเสนอว่าก่อน พุทธศักราช 2500 มีงานเขียนเกี่ยวกับอีสานเริ่มขึ้นในสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวในรูปของพงศาวดาร นอกจากนั้น ยังมีผู้รู้ได้รวบรวมเรื่องราวเกี่ยวกับกลุ่มคนต่าง ๆ เอาไว้สำหรับชาวต่างชาติในช่วงนี้พบว่าเป็นการศึกษาเชิงชาติพันธุ์วรรณนาอย่างกว้าง ๆ สำหรับช่วง พ.ศ. 2500-2519 ได้นำเสนอว่าการศึกษาชาติพันธุ์อีสานจะโยงกับเรื่องของการเมืองและเกี่ยวเนื่องกับสงครามอินโดจีนและอีสานในขณะนั้นเริ่มมีการเคลื่อนไหวทางการเมือง รัฐบาลไทยและรัฐบาลอเมริกันเริ่มหันมาสนใจอีสานมากขึ้นและสุดท้าย พ.ศ. 2520-2545 ได้นำเสนอว่าอีสานได้ถูกศึกษามากขึ้นและต่างไปจากอดีต โดยมีการศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ และเน้นการนำแนวคิดกระบวนการกลายเป็นความทันสมัย (Modernization) มาวิเคราะห์เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงจากระบบประเพณีไปสู่ระบบทันสมัยของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ (ดาร์รัตน์ เมตตาริกานนท์ และอัครยา สังข์จันทร์, 2546) และการปรับตัวให้เข้ากับยุคสมัย รวมถึงการอนุรักษ์ การเรียนรู้ การเพิ่มมูลค่าและยกระดับบ้านโบราณเหล่านี้และองค์ประกอบต่าง ๆ แหล่งท่องเที่ยวและแหล่งศึกษา แหล่งรวบรวมงานวิจัยและภูมิปัญญาท้องถิ่น วัตถุประสงค์ในการเผยแพร่และแนวทางการขับเคลื่อนการสำรวจและนำไปใช้ในการอนุรักษ์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและแผนปฏิบัติการพัฒนา (Suwannapruk, Langkulanont, Kahaban, Sridakeaw, & Dononbao, 2022)

2. การศึกษากลุ่มชาติพันธุ์โดยใช้ทฤษฎีหลังทันสมัยนิยม (Postmodernism) งานศึกษาชาติพันธุ์ในอีสานที่พยายามวิเคราะห์ให้เห็นถึงการตอบโต้และปรับตัวของกลุ่มชาติพันธุ์ ได้แก่ งานของ สุริยา สมุทคุปต์ และพัฒนา กิติอาษา (2544) ผลงานของทั้งสองท่านพยายามชี้ให้เห็นถึงรายละเอียดปลีกย่อยที่มาที่ไปของรากเหง้าทางชาติพันธุ์หรือความเกี่ยวข้องของการเปลี่ยนแปลง การปรับเปลี่ยน การนำเสนอ การมีตัวตนของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ในบริบทของสังคมที่มีความเปลี่ยนแปลง ผลงานของทั้งสองท่านค่อนข้างที่จะมีจุดยืนที่แน่นอนว่าได้ใช้แนวทางการศึกษาตามแนวความคิดหลังโครงสร้างนิยมและหลังทันสมัยนิยม โดยปฏิเสธแนวทางการศึกษาแบบโครงสร้างหน้าที่นิยมและวิวัฒนาการนิยมอย่างชัดเจน

3. การศึกษาแนวความคิดพลวัตวิถีชุมชนชาติพันธุ์พลวัตวิถีนี้เป็นพลังการเปลี่ยนแปลงในวิถีชีวิตของชุมชนชาติพันธุ์ที่ต้องมีการเปลี่ยนแปลงตามเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรม แนวคิดการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเป็นพลวัตวิถีที่มีผลกระทบต่อวิถีความเป็นอยู่ของชุมชนและกลุ่มชาติพันธุ์เป็นอย่างมาก อาทิเช่น ผลงานวิจัยของ สมศักดิ์ ศรีสันติสุข (2536) ผลงานวิจัยทางวัฒนธรรมกับการพัฒนาของกลุ่มชาติพันธุ์เป็นอีกการศึกษาแนวความคิดหนึ่งที่เน้นพลวัตวิถีวัฒนธรรมของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงวิถีชุมชนที่ได้พัฒนาเป็นไปตามภูมิปัญญาพื้นฐานแต่

ละกลุ่ม และยังแสดงให้เห็นวัฒนธรรมมีความหมายชีวิตวัฒนธรรมที่มีพลวัตอีกด้วย ดังจะเห็นว่า ด้านการรักษา ประเพณี ค่านิยม และความเชื่อกฎแห่งกรรม เป็นต้น ซึ่งได้มีการปรับเปลี่ยนและพัฒนาด้วยมุมมองทางวัฒนธรรมในสายตาของกลุ่มชาติพันธุ์อีกด้วย

4. การศึกษาแนวความคิดอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์การศึกษาอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ในอดีต มีลักษณะของการหยุดนิ่ง Keyes (1979) ได้กล่าวว่า สมาชิกของกลุ่มชาติพันธุ์ไม่จำเป็นต้องมีลักษณะทางวัฒนธรรมที่ร่วมกัน โดยวัฒนธรรมมิได้เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ แต่อัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ต่างหากเป็นตัวกำหนดลักษณะวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ อัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์เป็นสื่อที่สื่อสารและแสดงออกทางวัฒนธรรมเฉพาะของตนอย่างโดดเด่น เช่น ตำนานความเชื่อ พิธีกรรม ภาษา ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น และศิลปการแสดง ซึ่งเป็นการสร้างอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์

การศึกษาอัตลักษณ์กลุ่มชาติพันธุ์ เป็นการศึกษาอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งมีลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมที่ร่วมกันของคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งที่มีลักษณะเฉพาะแตกต่างกับกลุ่มอื่น การศึกษามักจะเป็นลักษณะวัฒนธรรมเชิงกายภาพ เช่น การแต่งกาย การสร้างบ้าน ภาษาตำนาน ความเชื่อ และลักษณะพิธีกรรม ในการศึกษาอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ในระยะแรกเป็นชาวต่างประเทศได้ แยกย้ายศึกษากลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ซึ่งเป็นการศึกษาเชิงชาติพันธุ์วรรณนาเป็นระยะเวลาหลายเดือน ดังเช่นงานวิจัยอัตลักษณ์ของกะเหรี่ยงของ Keyes (1979) กล่าวว่า อัตลักษณ์ของชาวกะเหรี่ยงไม่เกี่ยวข้องกับความเชื่อทางวัฒนธรรมหรือด้านภาษาเพียงอย่างเดียวแต่มาจากตำนานและประวัติศาสตร์พื้นบ้านของชาวกะเหรี่ยงเอง อย่างไรก็ตาม การปรับตัวให้เข้ากับยุคสมัยได้ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของหน่วยครัว (เรือนไฟ) ด้วยเช่นกัน (Suwannapruk et al., 2022)

สำหรับการศึกษาอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ได้มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมอย่างมากในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ผลงานหลายชิ้นที่ศึกษาแบบลักษณะดั้งเดิมและเฉพาะทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่ง ๆ เป็นแบบแก่นสารนิยม (Essentialism) โดยแนวคิดนี้มีพื้นฐาน คือ กลุ่มชาติพันธุ์เป็นหน่วยทางสังคมที่มีแกนสำคัญอยู่ที่ลักษณะดั้งเดิมทางภาษา ความสัมพันธ์ทางเครือญาติ ความเชื่อทางศาสนา และพิธีกรรม ซึ่งเป็นแนวคิดที่ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์มีความมั่นคงยั่งยืนในการธำรงเอกลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของตน

ส่วนการศึกษาอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ได้ปรับเปลี่ยนแนวทางการศึกษาที่ไม่ได้อยู่นิ่ง แต่เป็นการมองความเป็นชาติพันธุ์เป็นเครื่องมือนิยม (Instrumentalism) หรือสถานการณ์นิยม (Circumstantialism) ในเรื่องความสัมพันธ์ที่ขัดแย้ง ทำให้มองความเป็นชาติพันธุ์ในเชิงหน้าที่อย่างหลากหลาย โดยเฉพาะการเป็นเครื่องมือในการสร้างความเป็นตัวตนของกลุ่ม และเป็นเงื่อนไขในความสัมพันธ์ทางการเมือง

5. การศึกษาแนวความคิดระบบความเชื่อกับวิถีชีวิตวัฒนธรรมการนิยามความหมายของวัฒนธรรมมีหลายแนวความคิด วัฒนธรรมในมิติของการเปลี่ยนแปลงเป็นพลวัต จึงทำให้วัฒนธรรมมีพลังโดยเฉพาะระบบความเชื่อทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ที่ยังฝังแน่นกับวิถีชีวิตวัฒนธรรม ซึ่งแสดงออกถึงอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ด้วย ทั้งนี้ผลงานวิจัยได้กล่าวถึงโลกทัศน์ของชาวไทยโคราช ผ่านทางวัฒนธรรมดนตรีพื้นบ้าน ซึ่งมีทั้งรูปแบบเนื้อหา สะท้อนให้เห็นระบบความเชื่อและค่านิยม (พชร สุวรรณภาชน์, 2544) เช่นเดียวกับโลกทัศน์ของชาวยุทธ์ที่มีต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการรักษาสุขภาพแบบดั้งเดิมอีกด้วย (จิตรกร โพธิ์งาม, 2536) ความเชื่อเกี่ยวกับผีบรรพบุรุษของชาวยุทธ์ ไทยยว ไทยยวม ไทยยกร และเวียดนาม กลุ่มชาติพันธุ์ดังกล่าวมีความหลากหลายของระบบความเชื่อ แต่สิ่งที่เป็นความมุ่งหมายปลายทางเดียวกัน คือ ความหลากหลายของระบบความ

เชื่อนำไปสู่การดำรงชีพที่สงบสุข และให้ความสำคัญทางวัฒนธรรมที่แสดงถึงคุณค่าทางด้านความคิดของมนุษยชาติ ประวัติศาสตร์ สังคม และความงามของวัฒนธรรมผู้ไทยเข้าไว้ด้วยกัน (Damrongsakul, 2011)

นอกจากนี้ แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ยังมีรูปแบบลักษณะของเครือข่ายชาติพันธุ์ไทข้ามชาติมี 3 ลักษณะ (1) เครือข่ายชาติพันธุ์ไทข้ามชาติเกิดขึ้นจากกลุ่มไทที่มีเป้าหมายแตกต่างกัน (2) ความสัมพันธ์ระหว่างชาวไทและสมาชิกของเครือข่ายที่จัดตั้งขึ้นถูกสร้างขึ้นผ่านความหมายใหม่ของชาติพันธุ์ และ (3) ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ของไท ไม่เพียงแต่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันเท่านั้น แต่ยังเชื่อมโยงกับอำนาจของรัฐชาติ โดยเฉพาะรัฐไทย ซึ่งพยายามจัดการเครือข่ายชาติพันธุ์ที่จัดตั้งขึ้นของไท

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับวิถีชีวิต ประเพณีและวัฒนธรรม และความเชื่อ

1. วิถีชีวิตของชาวผู้ไทในสังคมอีสาน

สังคมชาวผู้ไทมีผู้ชายเป็นใหญ่ ความสัมพันธ์ของบุคคลในครอบครัว ผู้ไทก็เหมือนกับครอบครัวชาวไทยทั่ว ๆ ไป คือ ในครอบครัวก็จะมีพ่อเป็นใหญ่ที่สุด รองลงมาคือแม่ พี่คนโต และรองลงไปตามลำดับ ในอดีตเมื่อ 40 ปีก่อน สังคมผู้ไทได้ให้ความสำคัญต่อผู้เป็นสามีมาก ในปัจจุบันก็ยังให้ความสำคัญนับถืออยู่ เพียงแต่ลดพฤติกรรมบางอย่างลงไป เช่น การสมมาสามี (ขอขมาสามี) ในวันพระ บางคนไม่ได้ทำเลยโดยเฉพาะภรรยารุ่นใหม่ แต่จะสมมาสามีตอน “ออกคำ” (ออกจากการอยู่ไฟใหม่ ๆ) เหมือนในอดีต เพราะถือว่าสามีเป็นผู้ลำบากทุกซีกยาก อดตาหลับขับตานอน ตักน้ำหาพินดูแลภรรยาที่อยู่คำ (การอยู่คำภาษาลาวจึงเรียกว่า “อยู่กรรม”) (ประดุสอีสาน, 2558) ในขณะที่การสมมาในวันพระนั้นลดลงมาก โดยบางคนไม่ทำเลย เพราะว่าเศรษฐกิจรัดตัว ทั้งสามีและภรรยาต้องออกจากบ้านเพื่อไปทำงาน ผู้ที่ออกจากบ้านบ่อยและกลับดึก คือ สามีนอกจากเรื่องงานแล้ว อาจจะเป็นกิจกรรมของหมู่บ้าน เช่น ประชุมประจำเดือน ประชุมเตรียมการทำบุญ หรือจัดงานด้านอื่น ๆ ทำให้กลับบ้านดึก ภรรยาจึงนอนก่อน แต่ก่อนภรรยาต้อง “ตื่นก่อนนอนหลัง” จึงได้เปลี่ยนแปลงไปเมื่อไม่ได้สมมาบ่อย ๆ เข้า ก็เลยเลิกไปโดยปริยาย

ชาวผู้ไททำงานได้หลายอาชีพเช่น ทำนา ทำไร่ คำวัว คำควาย นำกองเกวียนบรรทุกสินค้าไปขายต่างถิ่น เรียกว่า “นายฮ้อย” เผ่าผู้ไทเป็นกลุ่มที่พัฒนาได้เร็วกว่าเผ่าอื่น มีความรู้ความเข้าใจและมีความเข้มแข็งในการปกครอง มีหน้าที่สวญ ผิดพรณตกริยามารยาทเข้มซ้อย มีธรรยาศัยไมตรีในการต้อนรับแขกแปลกถิ่นจนเป็นที่กล่าวขวัญถึง การอบรมสั่งสอนเรื่องการหาอยู่หากิน ในอดีตนั้นจะมีการอบรมสั่งสอนโดยประสบการณ์ตรง คือ ให้ลงมือปฏิบัติ แล้วพ่อแม่หรือปู่ย่าอยู่ข้าง ๆ คอยบอก ซึ่งเป็นการสั่งสอนโดยตรงและบางทีก็อาจให้ช่วยงาน ซึ่งเป็นการสั่งสอนโดยอ้อม เช่น พาไปตัดไม้ไผ่มาจักสาน ทำให้ลูกรู้ชนิดของไม้ที่เหมาะสมแก่การจักสานลักษณะต่าง ๆ ไม้ไผ่ ไม้ไผ่ยอดด้วนจะไม่ใช้จักสาน เพราะผุง่ายและมอดชอบ ลูกสาวก็อาจให้ช่วยทอหูก ช่วยงานในบ้าน ทำให้ลูกมีประสบการณ์มากขึ้น แต่ก็มีลูกบางคนที่ไม่ต้องเรียกมาสอน แต่มีความทะยานอยากจะทำเองเห็นพ่อแม่ทำงานค้ำไว้ พ่อแม่ไม่อยู่ก็ไปทำต่อ พ่อแม่เห็นแววกก็จับมาสอนโดยตรงหรือบางทีก็อาจไปถามคนอื่นที่เขาทำเป็น ในอดีตเป็นความจริงอย่างหนึ่งว่า ผู้ชายที่ทำอะไรเป็นหลายอย่างตั้งแต่เป็นหนุ่ม เช่น ถางไม้ สร้างบ้าน โถนา สร้างแอก จักสาน ชายผู้ไทที่สามารถทำอยู่ทำกินเป็นตั้งแต่เป็นหนุ่มโสด จะเป็นที่ยกย่องของผู้ที่มีลูกสาว แม้กระทั่งผู้ใหญ่ ชมความสามารถก็มักจะทำนองว่า “โอ้...เอ็ดเวเป็นพอเอาลูกเอามาแล้ว” (โอ้...ทำงานเป็นพอเอาลูกเอามาเมียแล้ว) ที่จริงก็เป็นเช่นนั้นเพราะเมื่อแต่งงานไปก็สร้างเนื้อสร้างตัวได้ไว เป็นที่พึ่งพาอาศัยของพ่อตาแม่ยายและญาติ ๆ ทั้งหลาย ลูกคนไหนใกล้จะแต่งงานเป็นอีกช่วงหนึ่งที่บรรดาลูก ๆ จะได้รับการอบรมสั่งสอนให้รู้จักการครองเรือนเป็นพ่อบ้านแม่บ้าน ในวันแต่งงานผู้ชายจะได้รับการอบรมก่อนจะเข้าพาวขวัญ คือ ฝ่ายลุงตา (ญาติฝ่ายเจ้าสาว) จะ “เขี่ยน” คือ กล่าวสั่งสอนในทุก ๆ ด้านให้

เป็นพ่อเรือนที่ดีมีความขยันหมั่นเพียรในการสร้างครอบครัว เป็นต้น ในปัจจุบันการอบรมสั่งสอนได้เปลี่ยนไปแล้ว เพราะการศึกษาเจริญมากขึ้น ลูกหลานทั้งหลายเอาแต่หมั่นมั่นในการศึกษา เพื่อจะเปลี่ยนอาชีพจากอาชีพของบิดาให้เป็นอาชีพอื่นที่ดีขึ้น การอบรมสั่งสอนจะเป็นหน้าที่ของครูในโรงเรียน ไม่ว่าทางศีลธรรมจรรยา การทำมาหากิน มีหลักสูตรในสถานศึกษารองรับแล้ว พ่อแม่มีหน้าที่หาเงินเพื่อส่งลูกเรียน แต่ทั้งนี้ไม่ว่าพ่อแม่จะละเลยไม่อบรมสั่งสอนเสียเลยก็ได้ มีโอกาสที่สั่งสอนลูกบ้าง แต่ไม่บ่อยเหมือนสมัยอดีตเพราะลูกไม่ค่อยได้อยู่กับพ่อแม่ (ภักทิยา ยิมเรวัต, 2544, หน้า 14)

2. ประเพณีและวัฒนธรรมของชาวผู้ไท

วัฒนธรรมของชาวผู้ไท มีวิถีชีวิตการอยู่อาศัยแบบผู้ไท เครื่องแต่งตัวสวมขึ้นหมีตีนต่อ ขนาดกว้าง 3 นิ้ว ทอเป็นลวดหมี หมีขอ ผ้าย้อมครามจนเป็นครามแก่ เรียกว่าผ้ามดำสวมเสื้อแขนกระบอก คอตั้ง ติดกระดุมทำด้วยเหรียญเงินเจาะรู เย็บเป็นแถวลงมาเกือบถึงชายเสื้อ การฟ้อนรำแต่งขลิบแดงที่แขนและชายเสื้อ และมีผ้าจ่องทอเป็นผืนเล็กเป็นผ้ายลายคลุมไหล่หรือผ้าสไบเป็นผ้าแพรขาวเจี๊ยงไหลขาวปล่อยชายลงด้านซ้าย สวมเครื่องประดับสร้อยข้อมือเท้าด้วยโลหะเงิน เก้าฝอยมวยสูงตั้งตรง มัดมวยด้วยผ้าแถบผืนเล็ก ๆ ส่วนชายจะแต่งกายด้วยเสื้อม่อฮ่อมกางเกงขาก๊วยย้อมคราม มีผ้าขาวม้ามัดเอว

วัฒนธรรมการฟ้อนผู้ไท นิยมฟ้อนเป็นหมู่คณะ ฟ้อนได้ทั้งหญิงและชายแต่เดิมเป็นการฟ้อนรำเพื่อบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เช่น พิธีเลี้ยงเจ้าปู่หมื่นดีหลักบ้านหลักเมือง แต่ในปัจจุบันการฟ้อนผู้ไทใช้ในการฟ้อนต้อนรับแขกบ้านแขกเมืองและในงานเทศกาลต่าง ๆ เครื่องดนตรีที่ใช้ประกอบการรำผู้ไท ได้แก่ แคน และกลองหางเป็นหลัก นอกจากนี้ก็มี พิณ กลองตุ้ม (ตะโพน) หมากกลิ้งกล่อม (โปงลาง) สิ่ง (ฉิ่ง) แสง (ฉาบ) หมากก๊ับก๊ับ (กรับ) ข้องโหม่งและพวงฮาด (ข้องโบราณไม่มีปุม) ผู้บรรเลงดนตรีจะเป็นชายท่าฟ้อนรำผู้ไทมีผู้สืบทอดและปรับปรุงกันมากมายหลายท่า แต่ละท้องถิ่นมีท่าแตกต่างกันไป ท่าหลักที่พบนิยมฟ้อนรำ ได้แก่ ท่าม้วนข้างหรือฟ้อนม้วน ท่ากาเดินก้อน ท่าเสื้อออกเหล่า ท่าหนุมนถวายแหวน เป็นต้น

วัฒนธรรมการทักทอเสื้อผ้า ทั้งผ้าฝ้ายผ้าไหมในกลุ่มชาวผู้ไท โดยเฉพาะผ้าแพรขาวในปัจจุบันเป็นผู้ที่ผลิตใช้กันเองและมีความสวยงามเป็นผลิตภัณฑ์ที่โดดเด่นของกลุ่มผู้ไท จึงนับว่ามีวัฒนธรรมเรื่อง เสื้อผ้าที่เด่นชัดมาก เช่น ผ้าซิ่น คือ การทอผ้าซิ่นหมีตีนต่อเป็นผืนเดียวกับผ้าผืน เช่น ตีนต่อขนาดเล็ก กว้าง 4 ถึง 5 นิ้ว (มือ) ที่เรียกว่าตีนเตาะ เป็นที่นิยมในหมู่คนผู้ไท ทอเป็นหมีสาดแล้วย้อมคราม จนเป็นสีครามเกือบเป็นสีดำ แต่ชาวบ้านเรียกว่าผ้ามดำหรือซิ่นดำ ลักษณะเด่นของซิ่นหมีชาวผู้ไท คือ การทอและลวดลาย เช่น ทอเป็นลวดลายขนาดเล็ก ๆ นอกจากนี้มีลายอื่น ๆ เช่น หมีปลา หมีตุ้ม หมีกระจิง หมีขอ ทำเป็นหมีคัน มิได้ทอเป็นหมีทั้งผืน แต่หากมีลวดลายต่าง ๆ มากันไว้ สีที่นิยม คือ สีเขียว สีน้ำเงิน สีแดง สีม่วง พื้นมักใช้เครือทุกฝ่ายสีเปลือกอ้อย นอกจากนี้ยังพบผ้ามัดหมี่ฝ้ายขาวสลับดำในกลุ่มชาวผู้ไท สำหรับฝีมือการทอผ้าของกลุ่มชาติพันธุ์ไทส่วนใหญ่สืบทอดมาจากครอบครัวฝ่ายมารดา การทอผ้าเป็นงานของผู้หญิงที่เป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตชาวไทตั้งแต่เกิดจนตาย เพราะเชื่อว่าสาวผู้ไทที่ครบเครื่องจะต้องทออย่างน้อย 3 อย่าง ได้แก่ เสื้อดำ ผ้าแพร และผ้าซิ่นไหม (Saenprai et al., 2022)

เสื้อ ที่นิยมทำเป็นเสื้อแขนกระบอกสามส่วนติดกระดุมธรรมดา กระดุมเงิน หรือเหรียญสตางค์ เช่น เหรียญสตางค์ห้า สตางค์สิบ มาติดเรียงเป็นแถว นิยมใช้เป็นผ้าย้อมครามเข้มใน รว พ.ศ. 2480 โดยมีผู้นำผ้าขลิบแดงติดชายเสื้อ เช่น ที่คอสาบเสื้อปลายแขนเพื่อใช้ในการฟ้อนผู้ไทและใช้กันมาจนถึงปัจจุบัน

ผ้าห่ม การทอผ้าผืนเล็ก ๆ เป็นวัฒนธรรมของชาวกลุ่มผู้ไทมานานแล้วผ้าห่มใช้สำหรับห่มแทนเสื้อกันหนาว ใช้คลุมไหล่ เช่นเดียวกับไทยลาวที่นิยมใช้ผ้าขาวม้าพาดไหล่ ผ้าห่มของกลุ่มผู้ไทในเวลาต่อมามีขนาดเล็ก

ทำเป็นผ้าสไบเป็นส่วนแทนประโยชน์ใช้สอย เดิมคือห่มกันหนาว หรือปกปิดร่างกายส่วนบน โดยการห่มทับเสื้อ ผ้าห่มของผู้ไทที่เรียกว่า ผ้าจ่อง เป็นผ้าทอด้วยยืน มีลวดลายหลายแบบ นอกจากนี้ยังมีผ้าแพรวา ชาวผู้ไทยังแต่งกายที่นิยมสายสร้อยคอ สร้อยข้อมือ ข้อเท้า (ก้องแขน ก้องขา) ทำด้วยโลหะเงิน เก้าอี้เป็นมวสูงตั้งตรงในสมัยโบราณ ใช้ผ้ามนหรือแพรมน ทำเป็นผ้าสี่เหลี่ยมเล็ก ๆ ม้วนผูกมวยผมอดลายผ้าด้านหลังใน ปัจจุบันใช้ผ้าแถบเล็ก ๆ สีแดงผูกแทนแพรมนทำเป็นผ้าสี่เหลี่ยมเล็ก ๆ ม้วนผูกมวยผมอดลายผ้าด้านหลังใช้ผ้าแถบเล็ก ๆ สีแดงผูกแทนแพรมน (อภิวุฒิ แก้วทรง, 2561)

3. ประเพณีบุญฮีตสิบสองของชาวผู้ไท (สิริยาพร สาสีพันธ์, 2554)

3.1 เดือนอ้าย “บุญเข้ากรรม” เป็นการออกจากอาบัติประจำปีตามวิถีทางของพระสงฆ์เป็นเวลา 10 วัน ในระยะเวลาบุญเข้ากรรม ชาวบ้านจะจัดถวายอาหารน้ำปานะและเครื่องใช้ เพื่อให้การปฏิบัติบุญเข้ากรรมของพระสงฆ์ดำเนินไปได้ด้วยดี

3.2 เดือนยี่ “บุญคุณลาน” เป็นการประกอบพิธีทำบุญเพื่อบูชาแม่โพสพทำบุญข้าวในลาน ก่อนที่จะขนข้าวขึ้นเล้าจะมีการละเล่นทำให้เกิดศิลปะการละเล่นฟ้อนรำที่สวยงาม เรียกว่า “ฟ้อนแถบลาน” การทำบุญนี้ต่างคนต่างทำในครอบครัวไม่พร้อมกัน “บุญกองข้าว” เป็นการทำบุญร่วมกันของชาวผู้ไททั้งหมู่บ้าน เพื่อหาทุนทรัพย์ทำนุบำรุงวัดและพระศาสนาโดยชาวบ้านจะนำข้าวเปลือกมาถวายวัด แล้วคณะกรรมการวัดจะนำข้าวเปลือกไปขายนำเงินมาบำรุงวัดและพระพุทศาสนา

3.3 เดือนสาม “บุญข้าวจี” ชาวบ้านจะประชุมกันว่ากำหนดบุญข้าวจีวันไหน แล้วจะตระเตรียมข้าวจี (ข้าวเหนียวสุกปั้นโรยเกลือทาไขแล้วย่าง) ไปตักบาตรถวายภัตตาหารต่อพระสงฆ์ อาหารหวานคาว สมทานศีล ฟังเทศน์ รับพรเป็นอันเสร็จพิธี มีคำคมกล่าวล้อเลียนสามเณรเกี่ยวกับบุญข้าวจีว่า “เดือนสามค้อย เจ้าโหลค้อยปั้นข้าวจี ปั้นข้าวจีมีเสื่อน้ำอ้อยจ้องน้อยเซ็ดน้ำตา”

3.4 เดือนสี่ “บุญเดือนสี่” หากเป็นที่เรณูนครการทำบุญสมโภชองค์พระธาตุเรณู มีในวันขึ้น 11 ค่ำ และ 15 ค่ำ มีการทำบุญตักบาตร จะมีมหรสพเป็นโอกาสที่หนุ่มสาวได้ไปทำบุญและพบปะสนทนากันมีการเวียนเทียนรอบองค์พระธาตุเรณูในค่ำคืนขึ้น 15 ค่ำ

3.5 เดือนห้า “บุญสงกรานต์” จะมีการทำบุญตักบาตร สรงน้ำพระองค์แสน สรงน้ำพ่อเฒ่าแม่เฒ่าที่อาวุโสประจำหมู่บ้าน และมีขบวนแห่ทางสงกรานต์ในวันที่ 13 เมษายน ชาวบ้านจะหยุดทำงานมาสนุกสนานสรงน้ำซึ่งกันและกัน นับว่าเป็นวันรวมญาติที่มีความหมายต่อครอบครัว ทั้งนี้ การทำบุญวันสงกรานต์ คือ คืนก่อนวันเนา 3 วัน พระสงฆ์ในวัดได้นำพระพุทธรูป 5 องค์เล็ก ๆ มาตั้งบนลานกลางวัด รุ่งขึ้นเป็นวันเนา เวลาเย็นชาวบ้านจะพากันเอาดอกไม้ น้ำอบ น้ำหอม ไปประพรมพระพุทธรูปในวันเนาถือกันไม่ให้ทำกิจใด ๆ เว้นแต่การทำบุญ โดยถือว่าถ้าใครทำในวันนี้จะเป็นเสนียดจัญไร ในระหว่างตั้งแต่นี้ต่อไปถือว่าเป็นวันเร็นเร็ง มีการประชุมก่อพระเจดีย์ทราย หญิงสาว ชายหนุ่มตักน้ำรดสาดกัน และพากันไปเที่ยวกินข้าวป่า เก็บดอกไม้มาจากป่ามาถวายพระพุทธรูป ทุก ๆ วัดยังมีทำบุญข้าวพันก้อน พวกชาวบ้านจัดการข้าวเหนียวของหวานใส่ถาด เอาด้วยดิบหรือไหมผูกเป็นสาแหรกหาม ให้ผู้หญิงหามและมีพระสงฆ์นำหน้าไปถวายพระสงฆ์ตามวัดต่าง ๆ

3.6 เดือนหก “บุญบั้งไฟและแห่บุญผะเหวด (พระเวส)” ชาวบ้านจะจัดตรงกับวันวิสาขบูชาในพระพุทศาสนา มีการแห่ต้นกัณฑ์ผะเหวด แห่พราหมณ์ (ซุชก) แห่พระเวสสันดรเข้าเมือง แห่บั้งไฟ จัดบั้งไฟ ทำบุญตักบาตรภาคค่ำจะเวียนเทียน

3.7 เดือนเจ็ด “บุญซำฮะ” บุญบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ผีบ้าน ผีเรือน เพื่อชำระจิตใจให้ผ่องใส

3.8 เดือนแปด “บุญเข้าพรรษา” ตรงกับวันแรม 1 ค่ำ เดือน 8 หล่อเทียนไปถวายวัดทำบุญตักบาตร ฟังเทศน์ ฟังธรรมตลอดเวลา 3 เดือน

3.9 เดือนเก้า “บุญข้าวประดับดิน” เป็นการทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้บรรพบุรุษที่ล่วงลับจะจัดขึ้นในวันแรม 14 ค่ำ ชาวบ้านจะทำบุญตักบาตร และนำข้าวปลาอาหารไปวางไว้ตามต้นไม้ โบสถ์ กำแพงวัด ตามพื้นดินวัด จึงเรียกว่า บุญข้าวประดับดิน ถือว่าทำบุญให้เปรตที่ไม่มีญาติอุทิศส่วนกุศลให้ได้มารับส่วนบุญ

3.10 เดือนสิบ “บุญข้าวสาก” เป็นการทำบุญต่อเนื่องจากเดือนเก้า กำหนดขึ้นในวันขึ้น 15 ค่ำ แต่เป็นการทำบุญโดยถวายสลากภัตแด่พระสงฆ์ มีการเตรียมล่วงหน้าในการห่อข้าวต้ม ข้าวตอกคลุกน้ำตาล ใส่ถั่ว งา มะพร้าว

3.11 เดือนสิบเอ็ด “บุญออกพรรษา” เฉลิมฉลองการออกพรรษา และมีการจัดไฟได้ประทีปในวันขึ้น 13-15 ค่ำ

12. เดือนสิบสอง “บุญกฐิน” ถวายผ้ากฐินแด่พระภิกษุสงฆ์ก่อนหมดเขตรับอาวาสสงฆ์ พรรษาหลวงวัน ปวารณาออกพรรษา

4. ความเชื่อของชาวล้านนา

ความเชื่อในการนับถือผีของชาวล้านนาจะมีการผสมผสานกับพุทธศาสนาในพิธีกรรมตามฮีตสิบสอง เช่น การทำบุญข้าวสาก การทำบุญข้าวประดับดิน และการทำบุญข้าชะ เป็นพิธีกรรมอันสืบเนื่องมาจากความเชื่อเรื่องผีแต่มีพระเข้าร่วมพิธีด้วย การเลี้ยงผีของชาวล้านนามีอยู่สองลักษณะ คือ เลี้ยงประจำปีที่ยึดในวันสงกรานต์และเลี้ยงในการบวชและการคอบ (การบวชหรือการบวชบาลกล่าว ส่วนการคอบคือการแก้บนอาจเรียกว่าการขบก็ได้) โดยมีเจ้าจำเป็นสื่อกลางระหว่างคนกับผีที่ผู้ไทจะเรียกว่าผีเจ้าปู่ เจ้าจ้าวจะเป็นคนที่สืบทอดมาตามสายตระกูลชั้นสูงในอดีต ดังนั้น การแต่งตัวในพิธีจะคล้ายนักบวชโบราณ เสื้อผ้าสีแดงคลุมยาวถึงเข่า ถือง้าวและเหน็บดาบสั้น ส่วนเครื่องสังเวยขาดไม่ได้ในพิธี คือ น้ำหอมจากการฝนแก่นจันทร์แดงและแก่นจันทร์หอมผสมน้ำสะอาดถวายเป็นเครื่องดื่มช้าง ซึ่งหมายถึงเหล่าจากปลายข้าวผสมแกลบหมักเรียกเหล้าไต้ที่เป็นเหล้าโรงหรือเหล้าขาว ส่วนเครื่องเซ่นที่เป็นอาหารหลักต้องมีลาบแดง แกร้งร้อน (ลาบแดงคือก้อยหรือลาบเลือด แกร้งร้อนคือแกงเนื้อเครื่องใน) นอกจากนี้ยังต้องมีเนื้อสด ๆ และเท้าสัตว์ครบข้างประกอบด้วย สำหรับของหวานจะเป็นข้าวดำ (ข้าวเหนียวนึ่งคลุกดินหม้อ) และข้าวแดง (ข้าวเหนียวนึ่งคลุกปูนแดง) ดอกไม้นิยมใช้พวงมาลัยดอกจำปาที่เชื่อกันว่าเป็นดอกไม้บูชาผี (สำนักงานศิลปวัฒนธรรม, 2560)

ความเชื่อและพิธีกรรมเกี่ยวกับการนับถือผีของชาวล้านนา มีลักษณะการนับถือผีกันหลายชนิด เช่น ผีฟ้า พระยาแถนมหะศักดิ์ ผีปู่ตา ผีแฮก ผีบรรพบุรุษ (ผีเชื้อ) นางธรณี ผีน้ำ ผีตง ผีฟ้า เป็นต้น ในบรรดาความเชื่อและพิธีกรรมเกี่ยวกับการนับถือผีที่น่าสนใจ คือ การเลี้ยงผี หรือการรำผีฟ้า ซึ่งเป็นพิธีกรรมที่ปฏิบัติเป็นประจำสืบทอดกันมาหลายชั่วอายุคน สาเหตุที่มีการปฏิบัติสืบทอดกันมานาน เพราะเป็นประเพณีส่วนหนึ่งเป็นชาวล้านนา ซึ่งอพยพมาจากเมืองวังทางตอนเหนือของแม่น้ำโขงเข้ามาอยู่ในประเทศไทย และแยกย้ายกันเป็นกลุ่ม ๆ ชาวล้านนาส่วนใหญ่จะนับถือผีนางงาไม้ และผีมหะศักดิ์มาก มีความเชื่อว่า ถ้าปีใดได้เลี้ยงผีแล้ว ปีนั้นลูกหลานจะอยู่กันอย่างมีความสุข ข้าวกล้าหรือพืชผักสวนครัวอุดมสมบูรณ์ดี แต่ถ้าปีใดชาวล้านนาไม่ได้เลี้ยงผีแล้ว ปีนั้นจะมีสิ่งอาเพศเกิดขึ้น ความเชื่อในเรื่องภูติผีปีศาจ ซึ่งบรรพบุรุษได้ปฏิบัติกันเรื่อยมาเป็นสิ่งยึดเหนี่ยวทางด้านจิตใจให้พ้นต่อภัยอันตรายทั้งปวง ความกลัวที่บันดาลให้เกิดสิ่งมหัศจรรย์ขึ้นมากมายตลอดเวลา ไม่มีผู้ใดทราบได้ว่าเกิดจากอะไร ยังคงทั้งความเชื่อ ความเคารพนับถือ และความเชื่อว่าผู้ใดเคารพนับถือก็รอดพ้นจากสิ่งเลวร้ายทั้งหลายทั้งปวง (ยุทธนา การแข, 2560)

4.1 ความเชื่อเรื่องผีของคนผู้ไท

(1) ผีแถน ตามคติความเชื่อนั้น มีสถานะภาพเป็นเทวดา สามารถบันดาลให้เกิดสิ่งต่าง ๆ แก่ผู้คนได้ ทั้งสิ่งที่ร้ายและดี หรือเรียกว่าให้ทั้งคุณและให้ทั้งโทษ ดังนั้น ต้องไม่ทำให้แถนโกรธและหากใครที่เข่นสรวงแถนก็จะได้รับแต่สิ่งที่ดีหรือได้รับการอวยพรจากแถน มีความเชื่อในหมู่คนที่นับถือแถนว่าเหตุที่เกิดเภทภัยเจ็บไข้ได้ป่วย น้ำท่วม ฝนแล้ง นาถ่มหรือพืชพันธุ์ธัญญาหารเหี่ยวแห้ง เป็นสิ่งที่เกิดมาจากอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ของแถนหรือของผีสางเทวดาทั้งสิ้น ดังนั้น จึงต้องเซ่นไหว้บวงสรวงผีแถน ทุกครั้งที่มีการเซ่นไหว้เป็นประจำทุกฤดูกาลจะเกิดแต่ความสุขไปทั่ว ผู้ที่เจ็บไข้ได้ป่วยก็หาย ข้าวกล้าในนา ก็อุดมสมบูรณ์ดี จึงอาจจะกล่าวได้ว่าผีแถนหรือแถนเป็นเทวดาหรือเทพแห่งเกษตรกรรมและเทพแห่งความเจ็บไข้ได้ป่วย เพียงแต่แถนในความหมายของคนเผ่าผู้ไทจะกว้างขวางและครอบคลุมทุกวิถีชีวิต การละเมิดต่อแถนจะต้องมีการเซ่นผีฟ้ามาสังสติดอยู่ในร่างของคนทรงเรียกว่า "ผีฟ้า" ในการล่ำผีฟ้า มีองค์ประกอบทั้งหมด 4 ส่วน ได้แก่ หมอล่ำผีฟ้า หมอแคน ผู้ป่วย และเครื่องคาย (เครื่องเซ่น มีทั้งไก่ต้ม ไข่ไก่ต้ม หมากพลู ดอกไม้ रुप เทียน เป็นต้น)

(2) ผีบรรพบุรุษ บนเรือนของคนผู้ไทจะทำหิ้ง (ภาษาผู้ไทเรียกว่าฮ้าน) ไว้ ซึ่งหิ้งนี้ก็คือที่สถิตของผีเรือนและผีบรรพบุรุษ ซึ่งผีบรรพบุรุษก็คือผีของผีปู่ตายาย (ต่อมาเป็นหิ้งพระ แต่ก็ยังเป็นหิ้งที่รวมของวิญญาณบรรพบุรุษด้วย) ผีบรรพบุรุษ เป็นผีที่ปกป้องคุ้มครองให้อยู่เย็นเป็นสุขแก่ลูกหลานและสมาชิกในครอบครัว ต้องสักการบูชาทุกวันเพื่อบูชาวันขึ้นวันแรม เช่น 8 ค่ำ 14 ค่ำ หรือ 15 ค่ำ

(3) ผีประจำหมู่บ้าน จะปลุกศาลให้อยู่เพื่อให้คุ้มครองคนในหมู่บ้าน อาจจะเรียกว่าศาลเจ้าปู่หรือศาลปู่ตา ตามแต่หมู่บ้านนั้นจะเรียก ในทุกปีชาวบ้านจะทำบุญเซ่นไหว้เพื่อเป็นสิริมงคลแก่หมู่บ้าน

ผีนาหรือผีตาแหะ (ผีตาแฮก) ในสำเนียงภาษาผู้ไทเรียกว่าผีตาแหะ เป็นผีที่อยู่ตามทุ่งนาเพื่อคุ้มครองไร่นาให้กับคนผู้ไท จะเริ่มทำพิธีกรรมเช่นผีนาหรือผีตาแหะในต้นฤดูฝนประมาณเดือนพฤษภาคมหรือมิถุนายน ทั้งนี้ถือว่าฤดูฝนจะมาช้าหรือเร็ว โดยจะเซ่นผีนาหรือผีตาแหะจะทำก่อนที่จะทำการไถคราด พิธีเช่นนี้ก็ทำอย่างง่าย ๆ คือ นำข้าวปลาอาหารใส่กระทงที่ทำด้วยกาบกล้วยสด รวมทั้งดอกไม้ रुप เทียน พิธีนี้เรียกว่า เลี้ยงผีตาแฮก หรือเลี้ยงผีครั้งแรก การเลี้ยงผีนาหรือผีตาแหะเสร็จแล้วจึงจะเข้าสู่การแหะนา ซึ่งก็คือการไถนาครั้งแรกนั่นเอง การแหะนาคือไถนาทั้งแปลงหรือไถพอเป็นพิธีก็ได้

(4) ผีมหัศจรรย์ เป็นความเชื่ออีกอย่างหนึ่งของคนผู้ไท โดยจะเรียกว่าผีเจ้าปู่ บางคนเรียกเจ้าหาญแดง การเซ่นหรือพิธีบูชาจะจัดขึ้นเป็นประจำทุกปีในวันขึ้น 19 ค่ำ เดือน 4 โดยนำข้าวปลาอาหาร ซึ่งนิยมอาหารคาวเลือด ชาวบ้านจึงนำควายไปฆ่าที่ป่าหน้าศาล แล้วทำลาบพร้อมใส่เลือดสด ๆ ผสมคลุกกับข้าวเหนียวหนึ่ง จัด 8 สำรับไปถวายพร้อมกับเหล้า โดยมีผู้ทำพิธีกรรมที่เริ่มด้วยพิธีกร คือ จ้ำ หรือกวนจ้ำ นอกจากนั้นแล้วยังมีผีที่สถิตอยู่ตามป่า ต้นไม้ ภูเขา มีประจำอยู่ตามสถานที่ต่าง ๆ หากผู้ที่ล่วงเกินหรือทำให้ผีเหล่านี้ไม่พอใจก็อาจจะทำให้เจ็บป่วยได้

4.2 ความเชื่อเรื่องขวัญ

คนผู้ไทเชื่อว่าแต่ละคนเชื่อว่ามีขวัญติดตัวมาด้วย โดยมาอยู่ในร่างกายรวม 32 ขวัญ อาจจะหมายถึงอาการ 32 ประการที่ประกอบเป็นร่างกายคนเรา หรือที่เราเรียกว่า อาการครบ 32 ประการ โดยขวัญอยู่ประจำ 32 ประการนั้น ขวัญเป็นสิ่งที่ไม่สามารถจะมองเห็นด้วยตาเปล่า แต่ขวัญสามารถทำให้ร่างกายเคลื่อนไหวและทำงานได้ เชื่อกันว่าขวัญนั้นแม้จะติดตัวมา แต่ขวัญจะตกหล่นหรือหายไปได้ง่าย ๆ โดยเฉพาะตอนที่มืออาการตกใจหรือว่าตอนที่เกิดเจ็บป่วย ขวัญจะไม่อยู่กับตัว อาจจะไปสถิตอยู่ที่ใดที่หนึ่ง จึงต้องทำพิธีเรียกขวัญหรือสู่ขวัญ เพื่อให้ขวัญกลับมาอยู่กับร่างกายดังเดิม ขวัญในที่นี้อาจจะต่างกับวิญญาณหรืออาจจะเป็นวิญญาณก็ได้แต่ในคติความเชื่อของคนเผ่าผู้ไท

ขวัญจะออก ๆ เข้า ๆ หากว่าขวัญออกไปนานจะทำให้เกิดการเจ็บป่วยได้ การรักษาขวัญให้อยู่เป็นปกติอันได้แก่ การสู่ขวัญ การเรียกขวัญ การรักษาขวัญนี้อาจจะเรียกว่าการรักษาโรคทางจิตวิญญาณก็ได้ เพราะการที่เจ็บป่วยด้วยเรื่องของขวัญดังกล่าวข้างต้นก็คือการเจ็บป่วยทางจิตวิญญาณนั่นเอง ขวัญหรือจิตวิทยาก็อาจจะหมายถึงสิ่งเดียวกัน เพราะสิ่งเหล่านี้ไม่สามารถรักษาด้วยยารักษาโรคได้ เพราะไม่ใช่การเจ็บป่วยทางกาย แม้จะรักษาทางกายด้วยยาต่าง ๆ หายแล้วก็ยังคงป่วยทางจิตหรือป่วยทางจิตวิญญาณจำต้องรักษาทางจิตวิญญาณ ซึ่งคนผู้ไทเรียกว่า “การสู่ขวัญ”

4.3 ความเชื่อเกี่ยวกับบ้าน

การสร้างบ้านของภูไทในอดีตมีความเชื่อต่าง ๆ กำกับอยู่เสมอ ไม่ว่าจะเป็นการเลือกไม้มาสร้างบ้านหรือขั้นตอนอื่น ๆ ซึ่งมีทั้งข้อห้ามและข้อปฏิบัติ ดังจะกล่าวต่อไปนี้

(1) ไม้สร้างบ้าน ไม้ที่จะนำมาสร้างบ้านนั้นจะห้ามเอาไม้ดังต่อไปนี้ เช่น ไม้ฟ้าผ่า คนผู้ไทเชื่อว่าไม้ที่ถูกฟ้าผ่านั้นเป็นไม้ไม่เป็นมงคล หรือที่เรียกว่า เป็นไม้ที่ “มันเซ็ด มันโงง” แปลว่า มันเป็นไม้ที่อัปปริยัญไร ไม้ดี ไม้งาม ด้วยประการทั้งปวง ไม้แยงเงาหรือไม้ที่สะท้อนเงาในน้ำ คือ ต้นไม้ที่ขึ้นอยู่ริมห้วยริมน้ำ ซึ่งการที่ต้นไม้ต้นนั้นจะแยงเงาหรือสะท้อนเงาในน้ำได้ ลำต้นของต้นไม้ต้นนั้นจะต้องเอนเข้าหาลำห้วย ซึ่งการที่ลำต้นไม้ไม่ตั้งตรงเหมือนต้นไม้ทั่วไปจึงอาจจะเชื่อว่าเป็นไม้มงคล อาจจะเป็นเพราะว่าตัดยาก ตัดแล้วก็ตกลงไปในน้ำต้องลากขึ้นมาจากน้ำอีก หรืออาจจะเพราะต้นไม้ต้นนั้นอาจจะไม่ตรงบิดเบี้ยวไป จึงทำให้มันยื่นไปในน้ำ หากนำมาทำเสาเรือนก็ทำให้ดูไม่สวยงาม หรือหากผ่าให้เป็นแผ่นก็จะผ่ายากและอาจจะบิดเบี้ยวไป เมื่อนำมาประกอบเป็นเรือนอาจจะโก่งงอ ดูไม่สวยงาม ไม้กระบก เป็นไม้ที่ชื่อไม่เป็นมงคล เพราะ คำว่า “บก” หมายถึง ความบกพร่องหรือขาด หากนำมาสร้างเรือน เชื่อว่าจะทำให้เรือนนั้นขาดเงินอยู่เป็นประจำ อยู่ไปไม่มีความสุข ไม่เจริญ

(2) การใช้บ้าน เวลาคนผู้ไทจะกินข้าวจะห้ามวางภาชนะไว้ได้ขึ้น หรือแม้แต่เวลานอนก็เช่นกัน ห้ามนอนได้ชื่อ ซึ่งข้อห้ามนี้ไม่ทราบถึงสาเหตุแห่งการห้าม อาจจะเป็นเพราะว่าขึ้นบ้านมีสัตว์เลื้อยคลานบางจำพวกเช่น จิ้งจก ตุ๊กแก มด ชอบใช้เป็นทางเดินจึงห้ามเพราะกลัวว่าสัตว์เหล่านี้จะขึ้นหรือว่าหล่นลงมาก็เป็นได้ แต่ก็เพียงข้อสังเกตเท่านั้น แต่หากเป็นศพ จะวางศพไว้ได้ชื่อ สาเหตุเพราะอะไรก็ไม่สามารถยืนยันได้ แต่มีข้อสังเกตไว้ว่า การที่วางศพไว้ตรงได้ชื่อนั้น เพราะเป็นตำแหน่งที่ตรงกับคานของบ้านสามารถรองรับน้ำหนักของศพได้ดีกว่าบริเวณอื่น

(3) บันได การทำบันไดของคนผู้ไทนั้น จำนวนขั้นบันไดจะเป็นจำนวนเลขคู่เท่านั้น ที่นิยมโดยทั่วไปได้แก่ บันได 5 ขั้น 7 ขั้น 9 ขั้น เป็นต้น ส่วนจะทำกี่ขั้นก็ขึ้นอยู่กับความสูงของตัวเรือนด้วย

4.4 ความเชื่อเรื่องยารักษาโรค

ในอดีตหมอรักษาโรคมียความเชื่อในเรื่องของการรักษาหรือฮีดคลองอยู่ ถ้าฮีดฮีดคลองแล้วจะรักษาไม่หาย แต่หมอจะพูดว่า “ฮีดครุ ฮีดคาย” แยกกล่าวเป็นขั้นตอนดังนี้

(1) ผู้ไปหาหมอจะเป็นพ่อ แม่ ญาติ หรือคนใกล้ชิดก็ตาม ในการไปหาหมอนั้น ผู้ไปหาหรือผู้ไปเชิญจะต้องมีดอกไม้เทียนคู่ ได้แก่ ดอกไม้ 1 คู่ เทียน 1 คู่ การไปหาอย่างนี้เป็นกิจจะลักษณะนั้นจะต้องไปถึงบ้าน แต่ก็มีข้อยกเว้น คือ ถ้าหากเกิดจำเป็นจริง ๆ บังเอิญพบกันที่กลางบ้านก็จะเชิญกันที่กลางบ้านได้ แต่ถึงกระนั้นก็ตามจะต้องมีดอกไม้เทียนคู่เช่นกัน

(2) ผู้ป่วยต้องแต่งกาย โดยในคายนั้นต้องใส่เงินในคายนตามที่หมอบอก เงินใส่คายนจะเกินกว่าจำนวนที่ครูบอกไม่ได้ แต่ว่าในส่วนของการรักษาอาการป่วยนั้นแล้วแต่ฝ่ายผู้ป่วยจะให้

(3) การรื้อคาย การที่จะรื้อคายนั้น ตามวิถีปฏิบัติมีอยู่ 3 กรณีด้วยกัน ได้แก่ ในกรณีที่คนไข้หายจากการเจ็บป่วยแล้ว ในกรณีที่คนไข้ไม่หาย และในกรณีที่คนไข้ตายแล้ว ซึ่งคายนก็คือเครื่องเช่นไห้วที่ทำไว้

(4) การคะลำ คือ ข้อห้ามกินอาหารบางอย่าง หากกินอาหารที่ห้ามจะทำให้เกิดอาการแพ้ดังกล่าวไว้แล้ว อาหารหรือเครื่องยาบางอย่างจึงมีข้อ “คะลำ” เอาไว้เพื่อไม่ให้คนรุ่นหลังต้องรับโทษหรือเกิดอาการแพ้ต่ออาหารที่ห้ามหรือคะลำนั้น แต่ในเรื่องนี้จะต่างกันไป เพราะยาจะใช้ในการรักษาโรค ซึ่งการรักษาโรคก็จะเกี่ยวข้องกับความเสี่ยงหรือประสิทธิภาพของยาที่จะใช้รักษาโรคด้วย ยกตัวอย่างเช่น น้ำมันงา ข้อคะลำคือ ห้ามหญิงและต้องน้ำมันงาอย่างเด็ดขาด การคั้นน้ำมันงาต้องให้ผู้ชายหา เมื่อนำไปใช้ก็ต้องเก็บไว้ให้ดีไม่ให้ผู้หญิงไปถูกต้อง ไม่เช่นนั้นมันจะไม่หลัง รักษาโรคไม่หาย ในการรักษาความเจ็บไข้ได้ป่วยของคนเผ่าผู้ไท จะมีหมอพื้นบ้านรักษาทั้งความเจ็บป่วยทางกายและทางจิตวิญญาณ ซึ่งหมอพื้นบ้านที่รู้เรื่องสมุนไพรนั้นเป็นความรู้ที่สืบทอดกันมา อาจจะเป็นการสืบทอดโดยตระกูลที่เป็นหมอเป่าหรือตระกูลที่รู้เรื่องสมุนไพร และเป็นผู้ที่ศึกษาเรื่องสมุนไพรจนมีความรู้เรื่องสมุนไพรเป็นอย่างดี ในการรักษานั้น หมอจะได้รับค่าตอบแทนเป็นสินน้ำใจเล็ก ๆ น้อย ๆ เป็นค่าครูหรือค่าคาย แต่หากใครไม่มีเงินก็รักษาให้ฟรี (เกรียงไกร หัวบุญศาล, 2554) นอกจากนี้ การแพทย์ด้วยการใช้หมอนวดพื้นบ้านอีสานเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญมีหน้าที่ดูแลสุขภาพและโรคภัยไข้เจ็บต่าง ๆ ด้วยวิธีดั้งเดิมของอีสานที่ตกทอดมาจากปู่ ย่า ตา ยาย พ่อ แม่ ครูบา อาจารย์ ผู้รู้ โดยใช้ตำรา เอกสาร และคัมภีร์โบราณ หมอนวดบางคนเรียนวิชานวดจากอุบัติเหตุหรือผีสิงเทวดาสาเหตุของการเจ็บป่วยเชื่อว่ามาจาก 2 สาเหตุ ได้แก่ ความผิดปกติหรือความไม่สมดุลของสารในร่างกาย และกรรม (บุญกรรม) ของแต่ละคน การรักษาโรคเป็นการนำเอาสารในร่างกายกลับคืนมาและใช้พิธีกรรมทางพุทธศาสนา หมอผีหรือการนวดส่วนใหญ่ต้องการรักษาอาชีพของตนไว้เพื่อความอยู่รอด และยังคงรักษาทุนทางปัญญาอันมีค่าและมรดกท้องถิ่น โดยผสมผสานการนวดพื้นบ้านอีสานเข้ากับสากล (Rattanapetch, Yodmalee, & Paengsoi, 2012)

ผลการวิเคราะห์

กลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทมีบรรพบุรุษอยู่แถบสิบสองจุไทพื้นที่บริเวณแถบนี้เป็นป่าเขาไม่อุดมสมบูรณ์นัก รวมทั้งยังเป็นดินแดนคาบเกี่ยวอยู่ในการปกครองถึง 3 ฝ่าย คือ จีน หลวงพระบาง และญวน เมื่อเกิดศึกสงครามเกิดขึ้น การยกทัพจะต้องผ่านดินแดนสิบสองจุไท ทำให้ชาวผู้ไทต้องพลอยเดือนร้อนอยู่เสมอ ชาวผู้ไทเป็นกลุ่มชนที่รักความสงบจึงพากันอพยพลงมาตั้งถิ่นฐานอยู่บริเวณเมืองวัง เมืองคำเกิด และเมืองคำม่วนในประเทศลาว ต่อมาได้เกิดกบฏเจ้าอนุวงศ์แห่งเมืองเวียงจันทน์ พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 3 ได้ทรงรับสั่งให้แม่ทัพไปปราบกบฏเจ้าอนุวงศ์เมืองเวียงจันทน์และเมื่อปราบกบฏเสร็จเรียบร้อยแล้ว กองทัพได้กวาดต้อนชาวผู้ไทในประเทศลาว ข้ามแม่น้ำโขงมาอยู่ฝั่งประเทศไทยทางภาคอีสานในเขตจังหวัดสกลนคร นครพนม กาฬสินธุ์ และมุกดาหาร

กลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทเป็นกลุ่มชาติพันธุ์อีกกลุ่มหนึ่ง ซึ่งกระจัดกระจายอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อาศัยกันอยู่ตามที่ต่าง ๆ หลายจังหวัด ซึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือก็ได้ชื่อว่าเป็นดินแดนแห่งอารยธรรม ซึ่งยึดถือเอา “ฮีสสิบสองครองสิบสี่” เป็นหลักในการครองตนดำเนินชีวิตและมีพระพุทธศาสนาเป็นศาสนา ประจำใจไว้ยึดเหนี่ยว แม้จะมีเอกสารหลักฐานหรือตำราที่เขียนเรื่องราวของคนในภูมิภาคนี้ แต่ก็จะไม่อาจ อธิบายความหมายได้อย่างครบถ้วน หากแต่ภูมิปัญญาอันเกิดจากความสามารถของนักปราชญ์ของชาวผู้ไทอธิบายความหมายเนื้อหาของความเป็นอารยธรรม ด้านความงามในจิตใจ ลักษณะทางกายภาพความเป็นอยู่ที่ฝังลึกอยู่ในความเป็นตัวตนที่แท้จริง และกลุ่มผู้ไทมีศิลปวัฒนธรรมและวิถีชีวิตที่มีความเป็นเอกลักษณ์ มีนิสัยส่วนตัวรักความสงบอยู่กันอย่างสันติสุข มีความรักและห่วงแหนในเผ่าพันธุ์ มีขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปวัฒนธรรม การแต่งกาย ดนตรี ความเชื่อและภาษาพูดที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะกลุ่ม โดยที่ผ่านมาชาวผู้ไทยังคงรักษาขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปวัฒนธรรม ความเชื่อ การแต่งกาย ดนตรี และ ภาษาพูดของกลุ่มตนไว้อย่างเหนียวแน่นได้

บทสรุป

จากการศึกษา พบว่า การอพยพของชาวผู้ไทจากแคว้นสิบสองจุไทลงมาสู่ประเทศลาวและเข้ามาสู่ประเทศไทยในดินแดนทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือหรือภาคอีสาน ส่วนมากจะอาศัยอยู่ในเขตจังหวัดสกลนคร นครพนม กาฬสินธุ์ และมุกดาหาร ซึ่งการอพยพเข้ามาของชาวผู้ไทได้เกิดขึ้นอยู่หลายครั้งหลายครา โดยมีการนำรูปแบบวิถีชีวิต ความเชื่อ และภูมิปัญญาที่มีเอกลักษณ์เฉพาะกลุ่มของตนเองเข้ามาด้วย ซึ่งวัฒนธรรมของชาวผู้ไทนี้มีความเข้มแข็ง โดดเด่น เพราะมีการสืบทอดกันมาอย่างยาวนาน และยังปรากฏให้เห็นในชุมชนที่มีชาวผู้ไทอาศัยอยู่ในปัจจุบัน แม้สังคมไทยจะมีการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมอยู่ตลอด แต่การเปลี่ยนแปลงนี้ ก็ยังปรากฏเห็นวัฒนธรรมของชาวผู้ไท ไม่ว่าจะเป็นการแต่งกาย การฟ้อนรำ ภาษา ความเชื่อ ภูมิปัญญา หรือการทอผ้าไหมแพรวาที่เป็นเอกลักษณ์ที่สวยงามยังคงปรากฏอัตลักษณ์ของความเป็นวัฒนธรรมผู้ไทจนถึงปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะ

1. ถ่ายทอดประวัติความเป็นมาของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทให้เยาวชนคนผู้ไทได้รับรู้ถึงรากเหง้าของตนเอง
2. จัดกิจกรรมถ่ายทอดวัฒนธรรมและประเพณีผู้ไทให้แก่เยาวชน
3. ดำรงรักษาอัตลักษณ์ วัฒนธรรม ประเพณีของความเป็นคนผู้ไท
4. รัฐควรสนับสนุนการพัฒนาอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ผู้ไทในบริบทการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

เอกสารอ้างอิง

- เกรียงไกร หัวบุญศาล. (2554). *ภูไทหรือผู้ไท: ชนเผ่าไทยแห่งสิบสองจุไทในประเทศไทย*. ค้นจาก <https://www.oknation.net/post/detail/634f46ddd2cac986f524de41>
- จิตรกร โพธิ์งาม. (2536). *โลกทัศน์ของชาวยุโรป บ้านเวกบิก อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดอุดรธานี*. ปรินิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ไทยคดีศึกษา), มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ดารารัตน์ เมตตาริกานนท์ และอัครยา สังข์จันทร์. (2546). *การสำรวจสถานภาพองค์ความรู้เบื้องต้นจากงานวิจัยเกี่ยวกับวิถีชีวิตทางสังคมและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในภาคอีสาน พ.ศ. 2500-2545*. มหาวิทยาลัยขอนแก่น, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์.
- นวรรตน์ บุญภิกษ. (2559). *อัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของชาวผู้ไท กรณีศึกษา บ้านนาบุง ตำบลนาบุง อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดอุดรธานี*. วารสารพื้นที่ถิ่น โขง ชี มูล, 2(2), 137-156.
- ประตุสู่อีสาน. (2558). *ชนเผ่าภูไท*. ค้นจาก <https://www.isangate.com/new/11-paothai/137-paothaipoothai.html>
- ปุ่นชนา ศิวานีพันธ์ และราชนันท์ นิลวรรณภา. (2562). *โครงสร้างที่มาและความหมายของคำเรียกชาติพันธุ์ในอีสาน*. คำขวัญวิชาการ, 18(2), 61-94.
- พชร สุวรรณภานัน. (2544). *โลกทัศน์ของกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย: เพลงโคราช*. มหาวิทยาลัยมหิดล, สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท.
- ภัททิยา ยิมเรวัต. (2544). *ประวัติศาสตร์สิบสองจุไท*. สร้างสรรค์.

- ยุทธนา การแซ. (2560). *ความเชื่อของชาวผู้ไท*. ค้นจาก <https://sites.google.com/site/prayfakalasin007/02-raks/s-prapheni-sakhay>
- ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน). (2566). *กลุ่มชาติพันธุ์: ผู้ไท*. ค้นจาก <https://www.sac.or.th/databases/ethnic-groups/ethnicGroups/81>
- สำนักงานศิลปวัฒนธรรม. (2560). *พิธีเหยาของชาวผู้ไท*. ค้นจาก https://www.silpa-mag.com/history/article_13717
- สิริยาพร สาลีพันธ์. (2554). *บทบาทศูนย์วัฒนธรรมบ้านภูไทในการอนุรักษ์และเผยแพร่วัฒนธรรมภูไทเรณูนครท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงทางสังคม*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (วัฒนธรรมศึกษา), มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สุนทร ศรีหาค้าง, จิรโชค วีระสย, รังสรรค์สิงห์เลิศ และบุญสม ยอดมาลี. (2562). การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม: ภาษาและการแต่งกายของชาวภูไทเรณูนครในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย. *วารสารดุสิตบัณฑิตทางสังคมศาสตร์*, 9(3), 705-715.
- อภิรุติ แก้วทรง. (2561). *วัฒนธรรมและประเพณีของชาวภูไท*. ค้นจาก <http://en.npu.ac.th/wisdom/?p=109>
- อมรา พงศาพิชญ์. (2547). *มนุษย์กับวัฒนธรรมในสังคมและวัฒนธรรม* (พิมพ์ครั้งที่ 9). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมศักดิ์ ศรีสันติสุข. (2536). *การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม: แนวทางศึกษาวิเคราะห์และวางแผน*. คลังนาโนวิทยา.
- สุริยา สมุทคุปต์ และพัฒนา กิตติอาษา. (2544). *ยวนลีคิวในชุมชนทางชาติพันธุ์: เรื่องเล่าความทรงจำและอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยวนในจังหวัดนครราชสีมา*. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี, สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม.
- Damrongsakul, S. (2011). The role of traditional rituals in cultural maintenance and tourism in a Phu Tai village. *Journal of Mekong Societies*, 7(1), 73-98.
- Keyes, C. F. (1979). *Ethnic adaptation and identity: the Karen on the Thai frontier with Burma*. Philadelphia: Institute for the Study of Human Issues.
- Rattanapetch, W., Yodmalee, B., & Paengsoi, K. (2012). Adaptive models of folk masseurs to Isan social change. *Editorial Advisory Board*, 31(1), 121-124.
- Saenprai, N., Mangkhang, C., Kerdtep, A., & Phuwanatwichit, T. (2022). Moon Mang Phutai: Textile wisdom of Phutai ethnicity in the Sakon Nakhon Basin area to cultural tourism. *International Journal of Multidisciplinary in Management and Tourism*, 6(1), 33-46.
- Suwannapruk, M., Langkulanont, B., Kahaban, N., Sridakeaw, N., & Dononbao, A. (2022). Survey and recommendations for utilization on vernacular houses of the Phu-Tai Ethnic Group in Kalasin province. *Asian Journal of Traditional and Innovative Arts and Textiles*, 1(3), 57-82.

ส่วนประสมทางการตลาดบริการที่ส่งผลต่อความพึงพอใจ ของลูกค้าร้านค้าคาร์แคร์ ในจังหวัดนครปฐม

วันที่รับบทความ: 2 กุมภาพันธ์ 2566
วันแก้ไขบทความ: 17 กุมภาพันธ์ 2566
วันตอบรับบทความ: 8 มีนาคม 2566

พรหมิล พูลสำราญ¹ อัญศณี เพียรเจริญวงศ์² วิศิษฐ์ ฤทธิบุญไชย³

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึง (1) ความพึงพอใจของลูกค้าที่มีต่อการใช้บริการร้านค้าคาร์แคร์ ในจังหวัดนครปฐม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และ (2) ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการ ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านบุคคลและพนักงาน ด้านลักษณะทางกายภาพ ด้านกระบวนการ ที่มีผลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการร้านค้าคาร์แคร์ ในจังหวัดนครปฐม ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างลูกค้าที่มาใช้บริการร้านค้าคาร์แคร์ จังหวัดนครปฐม จำนวน 400 ราย ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบโควตา เครื่องมือในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบไปด้วย ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว และการวิเคราะห์ถดถอยพหุ

ผลการวิจัย พบว่า (1) ความพึงพอใจของลูกค้าที่มีต่อการใช้บริการร้านค้าคาร์แคร์ ในจังหวัดนครปฐม เมื่อจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในเรื่อง เพศ อายุ อาชีพ และรายได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (2) อิทธิพลของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการ ที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการร้านค้าคาร์แคร์ จังหวัดนครปฐม ประกอบไปด้วย ผลิตภัณฑ์ ($b = 0.34$) กระบวนการบริการ ($b = 0.17$) ราคา ($b = 0.17$) และบุคลากรและพนักงาน ($b = 0.14$) สมการมีอำนาจการพยากรณ์ ร้อยละ 78.80 และสามารถเขียนสมการได้ดังนี้ $Y = 0.47 + 0.34X_1^{**} + 0.17X_2^{**} + 0.05X_3 + 0.01X_4 + 0.14X_5^{**} + 0.03X_6 + 0.17X_7^{**}$

คำสำคัญ: ความพึงพอใจ; ส่วนประสมทางการตลาด; คาร์แคร์

ประเภทบทความ: บทความวิจัย

^{1,2,3} คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

85 ถนนมาลัยแมน อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม 73000, ประเทศไทย

ผู้รับผิดชอบบทความ อีเมล: wisitson@webmail.npru.ac.th

The Influences of Service Marketing Mixture on Customer Satisfaction on Car Care Business in Nakhon Pathom Province

Received: 2 February 2023

Revised: 17 February 2023

Accepted: 8 March 2023

Pornpimol Poonsamran¹

Assanee Piancharoenwong² Wisit Rittiboonchai³

Abstract

This quantitative research aims to: (1) study customer satisfaction on the car care service in Nakhon Pathom Province, classified by personal factors. (2) study the service marketing mixture; namely product, price, distribution channel, promotion, people, physical aspect and process that influenced the satisfaction of the car care service in Nakhon Pathom Province. We collected data from the sample group of 400 customers who used the car care service in Nakhon Pathom Province by quota sampling method. The research instrument was a questionnaire. The data analysis statistics comprised percentage, mean, standard deviation, Independent *t*-test, One-way ANOVA and multiple regression analysis.

The results revealed that: (1) Customer satisfaction on car care service in Nakhon Pathom Province classified by personal factors was, significantly different in statistics by gender, age, occupation, and income at the .01 level. (2) The influences of the service marketing mixture that affects user satisfaction on car care service in Nakhon Pathom Province comprise product ($b=0.34$), process ($b = 0.17$), price ($b = 0.17$), and people ($b = 0.14$). The equation has a forecasting power of 78.80% and can be described as: $Y = 0.47 + 0.34X_1^{**} + 0.17X_2^{**} + 0.05X_3 + 0.01X_4 + 0.14X_5^{**} + 0.03X_6 + 0.17X_7^{**}$

Keywords: Satisfaction; Marketing Mixture; Car Care

Type of Article: Research Article

^{1,2,3}Faculty of Management Sciences, Nakhon Pathom Rajabhat University

85 Malaiman Road, Muang, Nakhon Pathom 73000, Thailand

Corresponding Author Email: wisitson@webmail.npru.ac.th

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันรถยนต์ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ ถึงแม้ว่ารถยนต์จะเป็นปัจจัยภายนอกที่นอกเหนือจากความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ คือ ปัจจัย 4 แต่ความต้องการรถยนต์ของผู้คนยังมีอยู่มาก สาเหตุเนื่องจากรถยนต์ได้ให้ความสะดวกสบายและความรวดเร็วในการเดินทาง นอกจากนี้รถยนต์ยังเป็นเครื่องวัดฐานะของผู้ซื้ออีกทางหนึ่งด้วย ส่งผลให้มียอดขายของรถยนต์ในช่วง 7 เดือน (มกราคมถึงกรกฎาคม พ.ศ. 2564) มียอดจํานวนรถที่จดทะเบียนใหม่ตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์ และกฎหมายว่าด้วยการขนส่งทางบก รวมทั่วประเทศมีจำนวน 1,670,668 คัน (กรมการขนส่งทางบก, 2564)

จังหวัดนครปฐมเป็นจังหวัดหนึ่งในภาคกลางปริมณฑล เป็นจังหวัดที่มีประชากรอาศัยอยู่เป็นอันดับ 3 ในเขตปริมณฑล นอกจากนั้นแล้วจังหวัดนครปฐมยังเป็นอีกจังหวัดหนึ่งที่ตั้งอยู่ใกล้กรุงเทพมหานครทำให้จังหวัดนครปฐมกลายเป็นที่นิยมและมีความเจริญในหลายด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ การค้า อุตสาหกรรม จึงทำให้มีบริษัทห้างร้านต่าง ๆ ได้เข้ามาเปิดกิจการ ทำธุรกิจในจังหวัดนครปฐมมากขึ้น (สำนักงานจังหวัดนครปฐม, กลุ่มงานข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสาร, 2559) ปัจจุบันจังหวัดนครปฐมมีการจราจรที่ไม่ติดขัดมาก เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ทำให้มีการใช้รถที่ลดลง จากข้อมูลปริมาณรถยนต์ที่จดทะเบียนในจังหวัดนครปฐม ในช่วง 7 เดือน (มกราคมถึงกรกฎาคม พ.ศ. 2564) มีจำนวน 16,743 คัน ซึ่งคาดว่าจะมีจำนวนลดลงกว่าปี 2563 (สำนักงานขนส่งจังหวัดนครปฐม, 2564)

รถยนต์ไม่ว่าจะเก่าหรือใหม่นั้นก็ต้องการการดูแลรักษา ผู้เป็นเจ้าของต้องให้ความเอาใจใส่ดูแลเป็นพิเศษ โดยเฉพาะเรื่องความสะดวก อย่างไรก็ตามเนื่องจากรูปแบบการดำเนินชีวิตที่ต้องเปลี่ยนไปตามค่านิยมทางสังคมและเศรษฐกิจกำหนดให้จำเป็นต้องออกไปทำงานนอกบ้าน การใช้ชีวิตที่เร่งรีบมากขึ้น จึงทำให้ชีวิตต้องการความสะดวกสบายมากยิ่งขึ้น ทำให้เจ้าของรถหันไปสนใจใช้บริการทำความสะอาดจากร้านคาร์แคร์มากขึ้นประกอบกับการทำความสะอาดรถยนต์ต้องอาศัยอุปกรณ์ในการทำความสะดวกที่ดีและมีคุณภาพเพียงพอ เพราะต้องใช้อุปกรณ์เครื่องฉีดน้ำที่ให้แรงดันน้ำสูง มีหัวฉีดที่หลากหลายและต้องใช้น้ำเป็นจำนวนมาก เพื่อให้การทำความสะอาดในแต่ละจุดมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยเฉพาะช่วงล่างของรถยนต์ที่จะมีความสกปรกเป็นพิเศษ (Seesaiprai, 2016) ธุรกิจทำความสะอาดรถยนต์นั้นเกิดขึ้นจากการเห็นถึงการให้ความสำคัญและใส่ใจเกี่ยวกับตัวรถยนต์ของผู้บริโภคและยังเป็นผลดีต่อธุรกิจชนิดว่ามีกำไรซึ่งทำให้คนที่มียุทธศาสตร์อยู่แล้วหรือมีที่ดินเหมาะต่อการทำธุรกิจยิ่งหันมาให้ความสนใจกับธุรกิจคาร์แคร์ อย่างไรก็ตาม การเริ่มต้นธุรกิจคาร์แคร์ก็ไม่ใช่เรื่องที่จะทำกันง่าย ๆ เพราะหากขาดข้อมูลการคิดวิเคราะห์วางแผนการตลาดที่ดีกำไรที่มองเห็นก็อาจเปลี่ยนเป็นขาดทุนได้ (กฤษณา ทัพพงษ์ และณอมพงษ์ พานิช, 2559)

ร้านคาร์แคร์ เป็นอีกหนึ่งธุรกิจที่เป็นที่นิยมในจังหวัดนครปฐม ด้วยบริการที่มีจุดเด่นในเรื่องบริการที่หลากหลายให้ลูกค้าได้เลือกบำรุงรักษารถยนต์ อาทิเช่น บริการล้างอัดฉีดทั้งช่วงบนและช่วงล่างใต้ท้องรถ ซักพรม เคลือบสี ขัดเงา ดูดฝุ่น เป็นต้น และยังมีโต๊ะเก้าอี้ไว้บริการสำหรับลูกค้าที่นารถมาล้างอีกด้วย แต่เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ทำให้มีจำนวนลูกค้าที่มาใช้บริการลดลง ดังนั้นร้านคาร์แคร์ต้องการที่จะสร้างยอดขายเพิ่มมากขึ้น พร้อมทั้งเล็งเห็นความสำคัญในการสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้าในทุกด้านนอกจากจะเน้นการให้บริการที่มีคุณภาพแก่ลูกค้าเพื่อแข่งขันกับคู่แข่งในตลาดแล้วทางร้านคาร์แคร์ยังต้องการทราบความพึงพอใจของลูกค้าที่มาใช้บริการเพื่อหาแนวทางทางมาใช้ในการปรับปรุงกลยุทธ์ส่วนประสมทางการตลาดบริการให้มีความเหมาะสม และสามารถตอบสนองความพึงพอใจให้กับลูกค้ามากยิ่งขึ้น อาจสรุปได้ว่าแม้ว่าธุรกิจ ร้านคาร์แคร์จะเป็นธุรกิจที่ตอบโจทย์ชีวิตคนรุ่นใหม่แต่การบริหารองค์การปัจจุบันได้มีการแข่งขันที่ทวีความ

รุนแรงมากขึ้นจนก่อให้เกิดปัจจัยมากมายเข้ามาเกี่ยวข้อง เช่น ด้านราคา คุณภาพ คู่แข่ง เวลา และความรู้ (ดวงพร วัฒนะ, ทัศนีย์ ลักษณะวิชนชัย, กมลพร กัลยาณมิตร และสถิตย์ นิยมญาติ, 2565)

ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาร่วมประสมทางการตลาดบริการ ที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้า ร้านค้าในจังหวัดนครปฐม ซึ่งในการศึกษานี้จะเป็นประโยชน์กับร้านค้าโดยตรง สามารถใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการวางแผนการตลาด เพื่อให้เกิดความพึงพอใจกับกลุ่มลูกค้าต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงความพึงพอใจของลูกค้าที่มีต่อการใช้บริการร้านค้าในจังหวัดนครปฐม เมื่อจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
2. เพื่อศึกษาถึงปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการ (7 Ps) ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านบุคคลและพนักงาน ด้านลักษณะทางกายภาพ ด้านกระบวนการ ที่มีผลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการร้านค้าในจังหวัดนครปฐม

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากรและตัวอย่าง ได้แก่ ลูกค้าที่เคยใช้ร้านค้าในจังหวัดนครปฐม จำนวน 400 คน และสุ่มตัวอย่างแบบโควตากระจายไปตามอำเภอทั้ง 7 แห่งในจังหวัดนครปฐม
2. ขอบเขตในด้านตัวแปร ตัวแปรต้นประกอบไปด้วยคุณลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของลูกค้าที่เคยใช้ร้านค้าในจังหวัดนครปฐม และความคิดเห็นต่อส่วนประสมทางการตลาดบริการที่ได้รับ ประกอบไปด้วย ด้านผลิตภัณฑ์และบริการ ด้านราคา ด้านการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านบุคลากร ด้านกระบวนการให้บริการ และ ด้านสิ่งนำเสนอทางกายภาพ ส่วนตัวแปรตามประกอบไปด้วย ความพึงพอใจของลูกค้า ร้านค้าในจังหวัดนครปฐม ในด้านการให้บริการ อย่างเสมอภาค ทันเวลา เพียงพอ ต่อเนื่อง และก้าวหน้า
3. ขอบเขตในด้านเวลา ทำการจัดเก็บข้อมูลในช่วงเดือนมกราคมถึงเมษายน 2565

ประโยชน์ที่รับจากการวิจัย

1. ทำให้สามารถจำแนกความพึงพอใจของลูกค้าร้านค้าในจังหวัดนครปฐมตามปัจจัยส่วนบุคคล
2. สามารถจัดส่วนประสมทางการตลาดบริการเพื่อตอบสนองต่อความพึงพอใจของลูกค้าร้านค้าในจังหวัดนครปฐม
3. ผู้ที่สนใจสามารถนำผลวิจัยไปปรับใช้ในธุรกิจและต่อยอดความรู้ในเชิงการวิจัยเพิ่มมากขึ้น

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ

กชกร เบ้าสุวรรณ, ธนภัทร ปังฉิม และสุจิตรา ฉายปัญญา (2550) กล่าวว่า ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกที่ยินดี พอใจ ที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งจะเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อได้รับการตอบสนองในสิ่งที่ตนเองต้องการหรือเป็นไปตาม

เป้าหมายที่วางไว้ เมื่อความต้องการได้รับการตอบสนองหรือบรรลุมุ่งหมาย ความรู้สึกนั้นจะลดลงหรือไม่เกิดขึ้นหากความต้องการหรือจุดมุ่งหมายนั้นไม่ได้รับการตอบสนอง

เบญจภา แจ้งเวชฌาย (2559) กล่าวว่า ความพึงพอใจในการให้บริการ (Satisfactory Service) หรือความสามารถในการสร้างความพึงพอใจให้กับผู้รับบริการ โดยการพิจารณาจากองค์ประกอบ 5 ด้าน ดังนี้

1. การให้บริการอย่างเสมอภาค (Equitable Service)
2. การให้บริการอย่างทันเวลา (Timely Service)
3. การให้บริการอย่างเพียงพอ (Ample Service)
4. การให้บริการอย่างต่อเนื่อง (Continuous Service)
5. การให้บริการอย่างก้าวหน้า (Progressive Service)

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับส่วนประสมการตลาด

ศิวฤทธิ์ พงศกรรังศิลป์ (2547) ได้ให้ความหมายของส่วนประสมทางการตลาดทั่วไปประกอบด้วยผลิตภัณฑ์ (Product) ราคา (Price) การจัดจำหน่าย (Place) และการส่งเสริมการตลาด (Promotion) หรือ 4 Ps แต่นอกจาก 4 Ps ยังมีส่วนประสมการตลาดด้าน 7 P's ด้วย ซึ่งหมายถึงตัวแปรทางการตลาดที่สามารถควบคุมได้ ซึ่งนำมาใช้ร่วมกันเพื่อตอบสนองความพึงพอใจของลูกค้ากลุ่มเป้าหมาย เรียกส่วนประสมการตลาดนี้ว่า 7 P's ซึ่งองค์ประกอบทั้งกลุ่มนี้จะทำหน้าที่ร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ขนานนถ พูลผล (2557, หน้า 87-88) ได้กล่าวว่า ส่วนประสมการตลาดบริการ (Service Marketing Mix หรือ 7P's) ได้แก่

1. ด้านผลิตภัณฑ์และบริการ (Product)
2. ด้านราคา (Price)
3. ด้านการจัดจำหน่าย (Place)
4. ด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion)
5. ด้านบุคลากร (People)
6. ด้านกระบวนการให้บริการ (Process)
7. ด้านลักษณะทางกายภาพ (Physical Evidence and Presentation)

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริการ

ฉัตรยาพร เสมอใจ (2550) การบริการ หมายถึง กิจกรรม ประโยชน์หรือความพอใจซึ่งได้เสนอเพื่อขายหรือกิจกรรมที่จัดขึ้นร่วมกับรายการสินค้าโดยทั่วไปแล้วการบริการไม่ต้องเกี่ยวข้องกับสินค้าเท่านั้น แต่บริการจะมีการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนความต้องการใช้การฝึกอบรมผู้บริโภคให้รู้จักวิธีใช้ เป็นต้น

การจัดระบบการบริการจำเป็นต้องคำนึงถึงองค์ประกอบสำคัญ 7 ประการ ดังนี้

1. ความพึงพอใจของผู้รับบริการ (Satisfaction)
2. ความคาดหวังของผู้รับบริการ (Expectation)
3. ความพร้อมในการบริการ (Readiness)
4. ความมีคุณค่าของการบริการ (Values)

5. ความสนใจต่อการบริการ (Interest)
6. ความมีไมตรีในการบริการ (Courtesy)
7. ความมีประสิทธิภาพของการดำเนินงานบริการ (Efficiency)

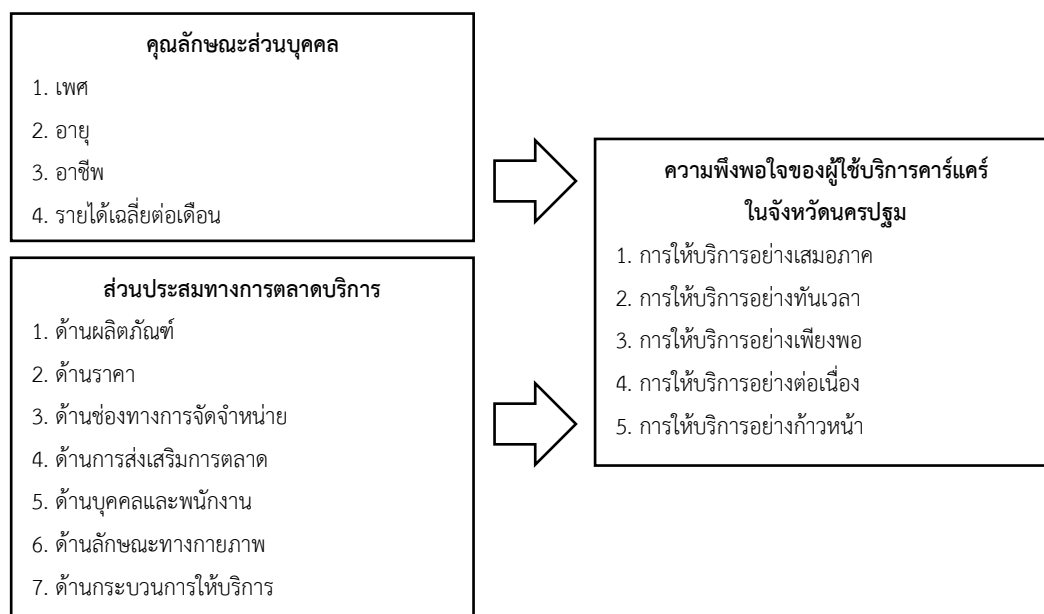
แนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีกับคุณภาพการให้บริการ

Douglas (2007) ได้กล่าวไว้ว่า คุณภาพการให้บริการ หมายถึง ทศคติที่เกิดขึ้นในระยะยาวเกี่ยวกับการประเมินผลการปฏิบัติงานทั้งหมด

ศรวณี แดงใส (2556) กล่าวว่า การเสนอคุณภาพการให้บริการตามที่ถูกคาดหวังไว้ โดยทั่วไปลูกค้าจะใช้เกณฑ์ในการพิจารณาถึงคุณภาพของการให้บริการ (Service Quality) ดังนี้

1. บริการที่นำเสนอ (Offer)
2. การส่งมอบบริการ (Delivery)
3. ภาพลักษณ์ (Image)
4. ลักษณะด้านนวัตกรรม (Innovative Features)

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

ภาพ 1 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ที่มาใช้บริการร้านคาร์แคร์ จังหวัดนครปฐม ซึ่งไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน กำหนดตัวอย่างจากสูตรของ Cochran (1953) โดยกำหนดระดับค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และระดับค่าความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 385 ราย มีการเพิ่มขนาดกลุ่มตัวอย่างอีก 15 ราย เก็บกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 400 ราย ด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบโควตากระจายไปตามอำเภอทั้ง 7 แห่งในจังหวัดนครปฐม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาได้ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสาร แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับส่วนประสมการตลาด แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริการ แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยนำมาสร้างเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยและนิยามศัพท์เฉพาะ

2.2 สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมตัวแปรที่กำหนด โดยดำเนินการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาจำนวน 3 ราย และค่าความเชื่อมั่นจากผู้ให้บริการคาร์แคร์ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 30 ราย ได้ค่าอัลฟาครอนบาค ของส่วนประสมทางการตลาดบริการในช่วง 0.72-0.88 และค่าความพึงพอใจของผู้ให้บริการคาร์แคร์ ในช่วง 0.75-0.83 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าแบบสอบถามผ่านการทดสอบคุณภาพของเครื่องมือ ได้แบบสอบถามจำนวน 3 ตอนประกอบไปด้วยแบบสอบถามด้านปัจจัยทางด้านปัจจัยส่วนบุคคลจำนวน 4 ข้อ แบบสอบถามเกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาดบริการจำนวน 32 ข้อ และค่าความพึงพอใจของผู้ให้บริการคาร์แคร์ จำนวน 15 ข้อ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอน ดังนี้

3.1 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างกำหนด เอาไว้โดยใช้แบบสอบถามจำนวน 400 ชุด คือ กลุ่มลูกค้าที่มาใช้บริการร้านคาร์แคร์ ในจังหวัดนครปฐม โดยใช้วิธีฝากแบบสอบถามตามศูนย์บริการคาร์แคร์ตามโควต้าที่กระจาย

3.2 นำข้อมูลแบบสอบถามที่ได้มาทำการวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

4.2 การวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการร้านคาร์แคร์ จังหวัดนครปฐม โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เป็นรายด้าน โดยภาพรวม เมื่อหาค่าได้แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์การวิเคราะห์และประเมินซึ่งแบ่งเป็นช่วง ๆ

4.3 การเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน ซึ่งจำแนกเป็น 2 กลุ่ม โดยใช้การทดสอบค่าที (Independent t -test) และข้อตัวแปรที่จำแนกเป็น 2 กลุ่มขึ้นไป ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance One Way ANOVA)

4.4 การวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) ใช้พยากรณ์ตามตัวแปร ซึ่งส่งผลมาจากตัวแปรอิสระตั้งแต่สองตัวขึ้นไป โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์แบบ Enter

ผลการวิจัย

1. ผลการวิจัย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 72.50) อายุระหว่าง 31-39 ปี (ร้อยละ 45.00) มีอาชีพรับจ้างทั่วไป (ร้อยละ 43.30) รายได้โดยเฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 15,001-20,000 บาท (ร้อยละ 48.30)

ตาราง 1

ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการคาร์แคร์ในจังหวัดนครปฐม

ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ	Mean	SD	ผลการประเมิน
1. การให้บริการอย่างเสมอภาค (Equitable Service)	4.40	0.44	มากที่สุด
2. การให้บริการอย่างทันเวลา (Timely Service)	4.43	0.41	มากที่สุด
3. การให้บริการอย่างเพียงพอ (Ample Service)	4.42	0.48	มากที่สุด
4. การให้บริการอย่างต่อเนื่อง (Continuous Service)	4.42	0.40	มากที่สุด
5. การให้บริการอย่างก้าวหน้า (Progressive Service)	4.42	0.48	มากที่สุด
รวม	4.42	0.40	มากที่สุด

ความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean = 4.42) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าได้รับการประเมินในระดับมากที่สุดทุกข้อ โดยลำดับที่ได้รับการประเมินสูงสุด ได้แก่ การให้บริการอย่างทันเวลา โดยด้านที่ได้รับการประเมินน้อยที่สุดได้แก่ การให้บริการอย่างเสมอภาค

ตาราง 2

การประเมินส่วนประสมทางการตลาดบริการ

ส่วนประสมทางการตลาดบริการ	Mean	SD	ผลการประเมิน
ด้านผลิตภัณฑ์	4.45	0.42	มากที่สุด
ด้านราคา	4.41	0.46	มากที่สุด
ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	4.34	0.49	มากที่สุด
ด้านการส่งเสริมการตลาด	4.01	0.59	มาก
ด้านบุคคลและพนักงาน	4.40	0.44	มากที่สุด
ด้านลักษณะทางกายภาพ	4.25	0.48	มากที่สุด
ด้านกระบวนการให้บริการ	4.44	0.45	มากที่สุด
รวม	4.33	0.40	มากที่สุด

การประเมินส่วนประสมทางการตลาดบริการในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด (Mean = 4.33) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ได้รับการประเมินในระดับมากที่สุดถึงระดับมากที่สุด โดย 3 ลำดับแรก ที่ได้รับการประเมินสูงสุด ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านกระบวนการให้บริการ และด้านราคา ในขณะที่ด้านที่ได้รับการประเมินต่ำสุดได้แก่ ด้านการส่งเสริมการตลาด

ตาราง 3

ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการคาร์แคร์ในจังหวัดนครปฐมเมื่อจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ	เพศ	อายุ	อาชีพ	รายได้
1. การให้บริการอย่างเสมอภาค	2.65**	3.81**	3.77**	7.42**
2. การให้บริการอย่างทันเวลา	3.53**	10.30**	7.91**	7.12**
3. การให้บริการอย่างเพียงพอ	2.95**	9.36**	8.06**	8.54**
4. การให้บริการอย่างต่อเนื่อง	3.44**	7.90**	6.70**	5.38**
5. การให้บริการอย่างก้าวหน้า	4.90**	11.27**	5.74**	5.23**
รวม	4.20**	12.51**	9.12**	8.18**

ผลการทดสอบสมมติฐาน ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการคาร์แคร์เมื่อจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลเมื่อจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในเรื่อง เพศ อายุ อาชีพ และรายได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

ตาราง 4

อิทธิพลของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการ ที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการร้านคาร์แคร์ ในจังหวัดนครปฐม

อิทธิพลของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการ	B	SE.	Beta	t	sig
(Constant)	0.47	0.11		4.48**	0.00
ผลิตภัณฑ์	0.34	0.04	0.36	8.66**	0.00
ราคา	0.17	0.04	0.20	4.37**	0.00
ช่องทางการจัดจำหน่าย	0.05	0.03	0.06	1.34	0.18
การส่งเสริมการตลาด	0.01	0.02	0.01	0.17	0.87
บุคลากรและพนักงาน	0.14	0.04	0.16	3.47**	0.00
ลักษณะทางกายภาพ	0.03	0.03	0.03	0.80	0.43
กระบวนการบริการ	0.17	0.04	0.19	4.77**	0.00

$R^2 = 0.788$

อิทธิพลของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการ ที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการร้านคาร์แคร์ จังหวัดนครปฐม ประกอบไปด้วย ผลิตภัณฑ์ ($b = 0.34$) กระบวนการบริการ ($b = 0.17$) ราคา ($b = 0.17$) และ บุคลากรและพนักงาน ($b = 0.14$) สมการมีอำนาจการพยากรณ์ ร้อยละ 78.80 และสามารถเขียนสมการได้ดังนี้

$$Y = 0.47 + 0.34X_1^{**} + 0.17X_2^{**} + 0.05X_3 + 0.01X_4 + 0.14X_5^{**} + 0.03X_6 + 0.17X_7^{**}$$

การอภิปรายผล

1. ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการคาร์แคร์เมื่อจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญในเรื่อง เพศ อายุ อาชีพ และรายได้ ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมบัติ แหวนวงศ์ (2560) ที่ศึกษาพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้บริการคาร์แคร์ของลูกค้า ในจังหวัดปทุมธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ จะสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณพวิทย์ วชิราปัญญาพันธ์ (2560) ที่ศึกษาพบว่า โดยรวมแล้วปัจจัยส่วนบุคคลและความพึงพอใจในการเลือกใช้บริการที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการคาร์แคร์ (Car Care) ของประชากรเขตบางขุนเทียนแตกต่างกัน

2. อิทธิพลของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการ ที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการร้านคาร์แคร์ จังหวัดนครปฐม ประกอบไปด้วย ผลិតภัณฑ์ ($b = 0.34$) กระบวนการบริการ ($b = 0.17$) ราคา ($b = 0.17$) และบุคลากรและพนักงาน ($b = 0.14$) ผลการวิจัยดังกล่าวจะสอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤษณา ทัพพงษ์ และณอมพงษ์พานิช (2559) ที่ศึกษาพบว่า ตัวแปรที่สามารถร่วมกันพยากรณ์ความจงรักภักดีได้ ได้แก่ ทำเลที่ตั้ง ความหลากหลายของสินค้า นโยบาย ราคา การบริการการออกแบบร้านและการจัดวางสินค้า และจากการศึกษาระดับความจงรักภักดีของผู้บริโภคที่มีต่อธุรกิจคาร์แคร์รายด้าน พบว่า ด้านความเชื่อมั่นโดยรวมด้านการเข้าไปอยู่กลางใจผู้บริโภคและด้านความง่ายในการเข้าถึงโดยรวมอยู่ในระดับที่พอใจมาก ส่วนช่องทางการจัดจำหน่าย การส่งเสริมการตลาด และลักษณะทางกายภาพ ที่ไม่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการร้านคาร์แคร์ จังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิตนา ฐานิตธนกร และธนกฤต เศรษฐศิริโชค (2555) ที่ศึกษาพบว่า ปัจจัยช่องทางการจัดจำหน่าย ไม่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการอู่ซ่อมรถยนต์ ในขณะที่งานวิจัยของ โสภณวิชญ์ ชีวนันทดิษฐ์ และไพรพันธ์ ธนเลิศไศภิต (2564) พบว่า ส่วนประสมทางการตลาดบริการ ด้าน การส่งเสริมการตลาด และลักษณะทางกายภาพ ไม่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อรถยนต์มือสองของผู้บริโภคในจังหวัดเชียงใหม่ สรุปผลได้ตั้งงานของ ธนา สวัสดิ์ (2561) ซึ่งกล่าวว่า ส่วนประสมทางการตลาด เป็นเครื่องมือทางการตลาดที่สามารถควบคุมได้ ซึ่งกิจการได้มีการทำการผสมผสานเครื่องมือเหล่านี้ให้สามารถตอบสนองความต้องการและสร้างความพึงพอใจให้แก่กลุ่มลูกค้าเป้าหมาย ส่วนประสมการตลาดประกอบด้วยทุกสิ่งทุกอย่างที่นำมาใช้เพื่อให้มีอิทธิพลในการโน้มน้าวความต้องการผลิตภัณฑ์ของกิจการ

3. การประเมินส่วนประสมทางการตลาดบริการในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าได้รับการประเมินในระดับมากที่สุดถึงระดับมากที่สุด โดยสามลำดับแรกที่ได้รับการประเมินสูงสุดได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านกระบวนการให้บริการและด้านราคา ในขณะที่ด้านที่ได้รับการประเมินต่ำสุดได้แก่ ด้านการส่งเสริมการตลาด ผลการวิจัยดังกล่าวจะสอดคล้องกับงานวิจัยของ มั่นขวัญชัย ชนมพร (2554) ที่ศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุดปัจจัยโดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยรวม ได้แก่ ปัจจัยด้านกระบวนการให้บริการ ปัจจัยด้านสิ่งนำเสนอทางกายภาพ ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ปัจจัยด้านบุคลากร ปัจจัยด้านการจัดจำหน่าย ปัจจัยด้านส่งเสริมการตลาดและปัจจัยด้านราคา โดยผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจสูงสุดในปัจจัยย่อยแต่ละด้านของส่วนประสมการตลาด ดังนี้ ในด้านผลิตภัณฑ์ คือ คุณภาพด้านความสะอาด สามารถทำความสะอาดได้สะอาดทุกซอกทุกมุม ด้านราคา คือ มีป้ายแสดงราคา ชัดเจน ถูกต้อง ด้านการจัดจำหน่าย คือ สถานที่ทำความสะอาดล้างรถกว้างขวาง ด้านการส่งเสริมการตลาด คือ ความเหมาะสมทางสื่อโฆษณาทางโทรทัศน์ที่ทางร้านจัดทำขึ้นน่าสนใจ ด้านกระบวนการให้บริการ คือ การคิดเงินและออกไปเสร็จ ถูกต้อง รวดเร็ว และมีระบบตรวจสอบการปฏิบัติตามกฎของ

ลูกค้าด้วยคอมพิวเตอร์ ด้านบุคลากร คือ พนักงานในร้านมีความน่าเชื่อถือ มีความซื่อสัตย์และด้านสิ่งนำเสนอทางกายภาพ คือ ห้องพักรอรับรถ มีชา กาแฟเครื่องดื่มให้บริการฟรี จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ความพึงพอใจของลูกค้าต่อส่วนประสมทางการตลาดบริการร้านคาร์แคร์ จังหวัดนครปฐม ที่มีความแตกต่างกันออกไป ขึ้นอยู่กับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย

1. ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการคาร์แคร์เมื่อจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่ามีความแตกต่างกัน ในเรื่อง เพศ อายุ อาชีพ และรายได้ ผู้ประกอบการควรให้ความสนใจต่อลูกค้าในด้านของอายุ ทั้งนี้เพราะความชอบหรือความต้องการของบุคคลนั้นจะมีการเปลี่ยนแปลงไปตามวัย ดังนั้นผู้ประกอบการจำเป็นต้องมีการปรับปรุงและพัฒนาการให้บริการเพื่อที่จะสามารถตอบสนองความต้องการของบุคคลในแต่ละวัย

2. ปัจจัยส่วนบุคคลในด้านเพศ อาชีพ และรายได้ เป็นปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งที่พบว่าส่งผลต่อ ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการคาร์แคร์ ในจังหวัดนครปฐม การเลือกใช้บริการของเพศหญิงและเพศชายมีความแตกต่างกันซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นเพศชายที่ให้ความสนใจเกี่ยวกับรถมากกว่า ส่วนอาชีพกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพรับจ้างทั่วไปจะให้ความสำคัญมากกว่ากลุ่มอื่น และสำหรับรายได้ผลการวิจัยพบว่าผู้มีรายได้สูงจะให้ความสำคัญต่อความพึงพอใจในการให้บริการมากกว่าผู้ที่มีรายได้ต่ำกว่า ผู้ประกอบการจำเป็นต้องเน้นการสร้างบริการที่ตรงตามความต้องการของลูกค้า การสร้างความโดดเด่นในการให้บริการที่แตกต่างจากคู่แข่ง เพื่อดึงดูดให้ลูกค้าเกิดความสนใจและประทับใจกลับมาใช้บริการซ้ำ

3. อิทธิพลของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการ ที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการร้านคาร์แคร์ จังหวัดนครปฐม ประกอบไปด้วย ผลิตภัณฑ์ กระบวนการบริการ ราคา บุคลากรและพนักงาน จะเห็นได้ว่าลูกค้าต่างให้ความสำคัญต่อการมาใช้บริการคาร์แคร์หากในภาคธุรกิจดังกล่าวมุ่งเน้นการใช้สินค้าที่มีคุณภาพ มีกระบวนการให้บริการที่ดี มีบุคลากรที่ใส่ใจและตั้งราคาที่เหมาะสม ส่วนปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่ายผลจากการสำรวจกลุ่มลูกค้าพบว่าลูกค้าส่วนใหญ่จะใช้บริการกับร้านคาร์แคร์เดิมโดยไม่มีการเปลี่ยนไปใช้บริการร้านอื่น หากได้รับการบริการที่ดีแล้วก็มีแนวโน้มจะกลับมาใช้บริการซ้ำได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การทำการวิจัยครั้งต่อไปอาจการศึกษาเปรียบเทียบการตัดสินใจใช้บริการคาร์แคร์ของประชากรที่ต่างออกไปจากจังหวัดนครปฐม เพื่อนำผลการศึกษามาทำการศึกษาในเชิงเปรียบเทียบ และนำมาสร้างเป็นกลยุทธ์ที่สามารถปรับใช้ในการให้บริการคาร์แคร์ได้อย่างเหมาะสม

2. ควรศึกษาเกี่ยวกับการจัดการบริการร้านคาร์แคร์ ในจังหวัดนครปฐมโดยการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพในรูปแบบการสัมภาษณ์ลูกค้าที่มาใช้บริการและการเก็บข้อมูลเชิงลึกจากเจ้าของกิจการเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนมากขึ้น

3. ควรปรับปรุงแก้ไขในปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาดบริการต่าง ๆ เพื่อยกระดับความพึงพอใจของลูกค้าและจะทำให้ร้านคาร์แคร์มีการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพที่ดีและมีความมั่นคง

เอกสารอ้างอิง

- กขกร เป้าสุวรรณ, ธนภัทร ปัจฉิม และสุจิตรา ฉายปัญญา. (2550). ความพึงพอใจต่อการศึกษาต่อที่มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ศูนย์จังหวัดสุโขทัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์.
- กรมการขนส่งทางบก. (2564). คำสั่งกรมการขนส่งทางบก. ผู้แต่ง.
- กฤษณา ท้าวพงษ์ และณอมพงษ์ พานิช. (2559). ปัจจัยทางการตลาดสำหรับธุรกิจคาร์แคร์ที่มีผลต่อความจงรักภักดีของผู้บริโภค: กรณีศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี. วารสารวิทยาลัยบัณฑิตศึกษาการจัดการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 9(2). 294-317.
- สำนักงานจังหวัดนครปฐม, กลุ่มงานข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสาร. (2559). บรรยายสรุปจังหวัดนครปฐม. ค้นจาก http://www.nakhonpathom.go.th/files/com_news_describe/2016-06_abd0f2a5f6240e7.pdf
- ฉัตรยาพร เสมอใจ. (2550). การจัดการและการตลาดบริการ. ซีเอ็ดดูเคชั่น
- ชนานาถ พูลผล. (2557). ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการของลูกค้าสลิ้มมิงพลัสในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. วารสารสุทธิปริทัศน์, 28(85), 80-94.
- ณพิทย์ วชิราปัญญานนท์. (2560). ปัจจัยความพึงพอใจที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการคาร์แคร์ (Car Care) ของประชากรในเขตบางขุนเทียน. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสยาม.
- ธนา สวัสดิ์. (2561). ส่วนประสมทางการตลาดกับการตัดสินใจซื้อรถยนต์มือสองของประชาชนในจังหวัดสมุทรปราการ. การค้นคว้าอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกริก.
- ดวงพร วัฒนะ, ทศนีย์ ลักษณะนิชนชัย, กมลพร กัลยาณมิตร และสฤติ นิชมฤาดี. (2565). ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานของสถานประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมประเภทคาร์แคร์. วารสารการบริหารและสังคมศาสตร์ปริทรรศน์, 5(3). 1-12.
- นิตนา ฐานิตธนกร และธนกฤต เศรษฐศิริโชค. (2555). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการอู่ซ่อมรถยนต์. วารสารวิชาการและวิจัย มทร.พระนคร, 6(2). 113-128.
- เบญญา แจ้งเวชฉาย. (2559). คุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้โดยสารรถไฟฟ้า BTS ในกรุงเทพมหานคร. การศึกษาค้นคว้าแบบอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- มันทวิชัย ชนมพร. (2554). ความพึงพอใจของลูกค้าต่อส่วนประสมการตลาดบริการของร้านคาร์แคร์ เอฟเอส. กรุงเทพมหานคร. การค้นคว้าแบบอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศรานิ แดงใส. (2556). ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสินเชื่ออาคารออมสินในเขตกรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสยาม.
- ศิริฤทธิ์ พงศกรรังศิลป์. (2547). หลักการตลาด. สำนักพิมพ์ท็อป.
- สมบัติ แหวนวงศ์. (2560). ปัจจัยส่วนประสมการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการคาร์แคร์ ของลูกค้าในจังหวัดปทุมธานี. วารสาร มจร. สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, 6(2 พิเศษ), 227-236.
- สำนักงานขนส่งจังหวัดนครปฐม. (2564). ข่าวประชาสัมพันธ์. ผู้แต่ง.
- โสภณวิชัย ชีวันนทดิษฐ์ และไพโรจน์ ธนเลิศโสภิต. (2564). ส่วนประสมทางการตลาดบริการที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อรถยนต์มือสองของผู้บริโภคในจังหวัดเชียงใหม่. วารสารบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ราชมงคลล้านนา, 9(1), 19-33.

Cochran, W. G. (1953). *Sampling techniques*. John Wiley & Sons.

Douglas, C. M. (2007). *Design and analysis of experiments* (6th ed.). John Wiley & Sons.

Seesaiprai, S. (2016). The effects of service innovation and service quality on customer's loyalty in small service enterprise: A case study on car care business in Bangkok. *Review of Integrative Business and Economics Research*, 5(1), 296-305.

การบริหารสถานศึกษาด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้บริหารสถานศึกษา

โรงเรียนเฉพาะความพิการบกพร่องทางสติปัญญา

สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

วันที่รับบทความ: 8 มีนาคม 2566
วันแก้ไขบทความ: 23 เมษายน 2566
วันตอบรับบทความ: 25 เมษายน 2566

กนกวรรณ หมื่นพันธ์¹ ชนมณี ศิลาณิกิจ²

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเฉพาะความพิการบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จำแนกตามเพศ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการครู จำนวน 278 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.60-1.00 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว

ผลการวิจัยปรากฏ ดังนี้ (1) การบริหารสถานศึกษาด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเฉพาะความพิการบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก (2) ข้าราชการครูที่มีเพศ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีทัศนคติต่อการบริหารสถานศึกษาด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเฉพาะความพิการบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: การบริหารสถานศึกษาด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม; ผู้บริหารสถานศึกษา;

โรงเรียนเฉพาะความพิการบกพร่องทางสติปัญญา; สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

ประเภทบทความ: บทความวิจัย

¹นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง

282 ถนนรามคำแหง แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร 10240, ประเทศไทย

ผู้รับผิดชอบบทความ อีเมล: kwanger26@gmail.com

²รองศาสตราจารย์ ดร., คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

School Management with Social Responsibility by School Administrators of Intellectual Disabilities Schools, Bureau for Special Education Administration

Received: 8 March 2023

Revised: 23 April 2023

Accepted: 25 April 2023

Kanokwan Muenpan¹ Chonmanee Silanookit²

Abstract

The purposes of this research were to study and compare school management with social responsibility by school administrators of intellectual disabilities schools, bureau for special education administration, classified by sex, education level, and work experiences. The research sample included 278 teachers. The instrument used to collect the data was a questionnaire. The discrimination was between 0.60 and 1.00, and the reliability was 0.96. The statistics used in the data analysis were frequency distribution, percentage, mean, standard deviation, t-test, and one-way analysis of variance.

The research findings were as follows: (1) The level of school management with social responsibility by school administrators of intellectual disabilities schools, bureau for special education administration in overall and each aspect were at a high level. (2) Teachers of different sexes, levels of education, and different work experience were of the opinions on school management with social responsibility by school administrators of intellectual disabilities schools, bureau for special education administration in overall at no different value.

Keywords: School Management with Social Responsibility; School Administrators;
Intellectual Disabilities Schools; Bureau for Special Education Administration

Type of Article: Research Article

¹Student, Master of Education Program in Educational Administration, Ramkhamhaeng University

282 Ramkhamhaeng Road, Huamark, Bangkok, Bangkok 10240, Thailand

Corresponding Author Email: kwangger26@gmail.com

²Assoc. Prof. Dr., Faculty of Education, Ramkhamhaeng University

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สังคมของโลกยุคปัจจุบัน เป็นสังคมที่มีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี มีการแข่งขันทางอุตสาหกรรม ธุรกิจ และบริการ ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทุกรูปแบบอย่างไม่หยุดยั้ง ตลอดจนการใช้ประโยชน์จากทรัพยากร เพื่อเพิ่มผลผลิตหรือผลกำไรสูงสุด การแก่งแย่งทรัพยากรเพื่อสร้างศักยภาพทางเศรษฐกิจให้แก่ตนเองโดยไม่ได้อำนาจถึงผลกระทบในมิติต่าง ๆ ที่เกิดกับสังคมและสิ่งแวดล้อม (ภิรมย์ ลีกุล, 2558, หน้า 1) รวมไปถึงการที่ประเทศไทยมีการเร่งพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันให้ทัดเทียมนานาประเทศได้นั้น ส่งผลให้ปัญหาทางสังคมมีความซับซ้อนและซับซ้อน การแข่งขันระหว่างบุคคลมีอัตราเพิ่มสูงขึ้น การเอาเปรียบซึ่งกันและกันโดยมุ่งแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวม ขาดการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม เน้นให้ค่ากับวัตถุ ทำให้จิตสำนึกความรับผิดชอบต่อสังคมถดถอยลงอย่างต่อเนื่อง (ยศสรวดี กรังโกร, 2560, หน้า 1) นอกจากนี้ ระบบการศึกษาที่มีการแข่งขันทางด้านคุณภาพการจัดการศึกษาและการบริการ สถานศึกษาหลายแห่งมีการเปิดหลักสูตรที่หลากหลาย แต่อัตราค่าธรรมเนียมทางการศึกษาสูงกว่าปกติ ส่งผลให้เกิดช่องว่างของโอกาสทางการศึกษาระหว่างผู้มีรายได้สูงและผู้มีรายได้ต่ำในสังคม ดังนั้น ความคาดหวังของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียจากการเปลี่ยนแปลงและการแข่งขันในด้านต่าง ๆ จึงมีเพิ่มมากขึ้น นำไปสู่การเรียกร้องให้องค์กรรักษามูลประโยชน์ของสังคมในการดำเนินกิจการ (เทียนชัย นาคแผ่น, 2561, หน้า 11)

โรงเรียนเฉพาะความพิการบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นรูปแบบหนึ่งในการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการที่มีความบกพร่องทางด้านสติปัญญา ปัจจุบันมีจำนวนทั้งสิ้น 19 แห่ง กระจายอยู่ทุกภูมิภาคในประเทศไทย ซึ่งการบริหารจัดการสถานศึกษาของโรงเรียนเฉพาะความพิการบกพร่องทางสติปัญญานั้นเป็นที่คาดหวังของสังคมอย่างยิ่งในการพัฒนาให้คนพิการมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สามารถดำรงชีวิตได้โดยไม่เป็นภาระของครอบครัว ชุมชน และสังคม สถานศึกษาจะต้องมีบทบาทและมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม ผู้บริหาร ครู และบุคลากรในสถานศึกษา ปฏิบัติงานด้วยหลักคุณธรรม จริยธรรม มีการบริหารจัดการสถานศึกษาที่เป็นไปตามระเบียบข้อบังคับ ขอบด้วยกฎหมาย โปร่งใส ตรวจสอบได้ คำนึงถึงสาธารณประโยชน์ และความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นที่ตั้งเสมอ ผู้บริหารจะต้องมีคุณสมบัติที่สำคัญอย่างหนึ่ง คือ ต้องมีความรับผิดชอบต่อสูงทั้งในด้านความรับผิดชอบต่อตนเองและความรับผิดชอบต่อสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งความรับผิดชอบต่อสังคม เพราะความรับผิดชอบต่อสังคมของบุคคลนั้นมีความเกี่ยวเนื่องกับภาระหน้าที่และอุดมการณ์ของบุคคลนั้นเสมอ (เทียนชัย นาคแผ่น, 2561, หน้า 12)

จากเหตุผลและความสำคัญที่ได้กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะเป็นครูอยู่ในสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จึงมีความสนใจศึกษาการบริหารสถานศึกษาด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเฉพาะความพิการบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ เพื่อนำผลการวิจัยเป็นแนวทางให้แก่ผู้บริหารในการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาที่ดีและมีความรับผิดชอบต่อสังคมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารสถานศึกษาด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเฉพาะความพิการบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเฉพาะความพิการบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จำแนกตามเพศ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษการบริหารสถานศึกษาด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม ด้วยการสังเคราะห์จากแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้ขอบข่ายการบริหารสถานศึกษาด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมที่จะทำการศึกษาประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้

- 1.1 ความรับผิดชอบต่อด้านเศรษฐกิจ
- 1.2 ความรับผิดชอบต่อด้านกฎหมาย
- 1.3 ความรับผิดชอบต่อด้านสาธารณะประโยชน์
- 1.4 ความรับผิดชอบต่อด้านจริยธรรม

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คือ ข้าราชการครู โรงเรียนเฉพาะความพิการบกพร่องทางสติปัญญา ในสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ปีการศึกษา 2565 จำนวน 19 โรงเรียน มีประชากรรวมทั้งสิ้น 902 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คือ ข้าราชการครู โรงเรียนเฉพาะความพิการบกพร่องทางสติปัญญา ในสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ขนาดของกลุ่มตัวอย่างได้มาจากตารางสำเร็จรูปของ Cohen, Manion, and Morrison (2011, p.147) จำนวน 278 คน เมื่อได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างแล้วนำมาหากลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) (อิทธิพิพัทธ์ สุวทันพรกุล, 2561, หน้า 156) โดยใช้โรงเรียนเป็นชั้นภูมิ (Strata)

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ สถานภาพของข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนเฉพาะความพิการบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ปีการศึกษา 2565 จำแนกเป็น

- (1) เพศ ประกอบด้วย ชายและหญิง
- (2) วุฒิการศึกษา ประกอบด้วยปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรี
- (3) ประสบการณ์ทำงาน ประกอบด้วยน้อยกว่า 5 ปี, 5-10 ปี และมากกว่า 10 ปีขึ้นไป

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การบริหารสถานศึกษาด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเฉพาะความพิการบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษจำนวน 4 ด้าน ได้แก่

- (1) ความรับผิดชอบต่อด้านกฎหมาย (Legal Responsibilities)
- (2) ความรับผิดชอบต่อด้านเศรษฐกิจ (Economic Responsibilities)
- (3) ความรับผิดชอบต่อด้านสาธารณะประโยชน์ (Philanthropic Responsibilities)
- (4) ความรับผิดชอบต่อด้านจริยธรรม (Ethical Responsibilities)

4. ขอบเขตด้านระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย ตั้งแต่วันที่ 9 มกราคม 2565 ถึงวันที่ 12 มีนาคม 2566

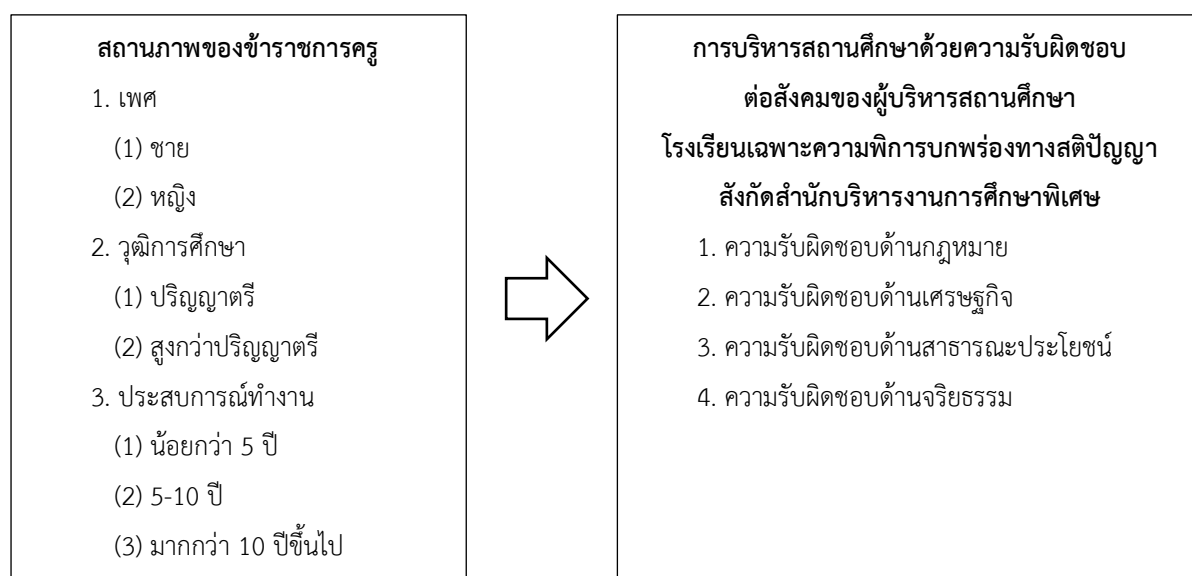
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. นำไปพัฒนาการบริหารสถานศึกษาด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเฉพาะความพิการบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ให้สูงขึ้น
2. ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเฉพาะความพิการบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและบริบทของสถานศึกษาในแต่ละแห่งได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การบริหารสถานศึกษาด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมซึ่งสังเคราะห์จากแนวคิดของ Carroll (1991), Bovee, Thill, Wood, and Dovel (1993), Post, Lawrence, and Weber (2005), International Organization for Standardization (2010), กังสดาล เชาววัฒนกุล (2556), ภิรมย์ ลีกุล (2558), ประเสริฐ ทองบริสุทธิ (2560), ยศสรวาดิ กริ่งไกร (2560), เทียนชัย นาคแผ่น (2561), ประทีป ทับโพน (2563) จึงนำมากำหนดเป็นการบริหารสถานศึกษาด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเฉพาะความพิการบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ซึ่งพบว่า การบริหารสถานศึกษาด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นสิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาพึงมีต่อสังคมหรือมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อปัญหาของสังคม ให้เป็นไปตามกฎหมายและสอดคล้องกับจรรยาบรรณวิชาชีพ เพื่อมุ่งเน้นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน ประกอบไปด้วย 4 ด้าน ได้แก่ (1) ความรับผิดชอบต่อตามกฎหมาย (2) ความรับผิดชอบต่อด้านเศรษฐกิจ (3) ความรับผิดชอบต่อด้านจริยธรรม และ (4) ความรับผิดชอบต่อด้านสาธารณะประโยชน์

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

ภาพ 1 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

สมมติฐานของการวิจัย

1. การบริหารสถานศึกษาด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเฉพาะความพิการบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ อยู่ในระดับมาก
2. ข้าราชการครูที่มีเพศ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีทัศนคติต่อการบริหารสถานศึกษาด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเฉพาะความพิการบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ แตกต่างกัน

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษาด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมด้วยการสังเคราะห์
2. สอบถามทัศนคติของข้าราชการครูเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม โดยใช้แบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.60-1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96
3. วิเคราะห์ค่าเฉลี่ยการบริหารสถานศึกษาด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมและเปรียบเทียบทัศนคติตามสถานภาพของข้าราชการครู ด้วยการทดสอบ *t*-test แบบ Independent และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA)

ผลการวิจัย

1. การบริหารสถานศึกษาด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเฉพาะความพิการบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ มีระดับการปฏิบัติโดยภาพรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ดังนี้ ความรับผิดชอบต่อด้านจริยธรรม ความรับผิดชอบต่อด้านกฎหมาย ความรับผิดชอบต่อด้านสาธารณประโยชน์ และความรับผิดชอบต่อด้านเศรษฐกิจ เมื่อพิจารณาในรายละเอียด ปรากฏผลดังนี้

1.1 ความรับผิดชอบต่อด้านกฎหมาย มีระดับการปฏิบัติโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 2 ข้อ และระดับมาก 5 ข้อ เรียงลำดับ 3 อันดับแรก ได้แก่ ส่งเสริมการจัดการศึกษาและกิจกรรมของสถานศึกษาให้เป็นไปตามครรลองของกฎหมาย โดยคำนึงถึงผลกระทบต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย สนับสนุนให้ครู บุคลากร และนักเรียน ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับของสถานศึกษาและบริหารสถานศึกษาตามพระราชบัญญัติ ระเบียบ กฎกระทรวง และกฎข้อบังคับที่กฎหมายกำหนด ส่วนลำดับสุดท้าย คือ แต่งตั้งผู้รับผิดชอบงานตามภารกิจของสถานศึกษาเป็นไปตามกฎระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

1.2 ความรับผิดชอบต่อด้านเศรษฐกิจ มีระดับการปฏิบัติโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ข้อ และระดับมาก 8 ข้อ เรียงลำดับ 3 อันดับแรก ได้แก่ ให้บริการด้านอาคารสถานที่และจัดสภาพแวดล้อมอย่างเหมาะสม มีสิ่งอำนวยความสะดวกรองรับผู้ใช้บริการอย่างเพียงพอ มีมาตรการประหยัดทรัพยากรในรูปแบบต่าง ๆ เช่น มาตรการประหยัดน้ำ มาตรการประหยัดไฟฟ้า การใช้กระดาษสองหน้า และส่งเสริมอาชีพ และการมีงานทำให้แก่นักเรียน เพื่อนำไปต่อยอดในอนาคต ส่วนลำดับสุดท้าย คือ มีการวางแผนการบริหารงบประมาณและการปฏิบัติตามแผน เพื่อป้องกันความเสี่ยงและรั่วไหลของงบประมาณ

1.3 ความรับผิดชอบด้านสาธารณประโยชน์ มีระดับการปฏิบัติโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ข้อ และระดับมาก 7 ข้อ เรียงลำดับ 3 อันดับแรก ได้แก่ ส่งเสริมให้สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมจิตอาสา และส่งเสริมให้ครู บุคลากร และนักเรียนเป็นอาสาสมัครในการพัฒนาชุมชน และสังคม สร้างสาธารณประโยชน์ในชุมชน โดยการพัฒนาล้างแ้วล้อม ปรับภูมิทัศน์ และแหล่งเรียนรู้ และมีการจัดกิจกรรมพัฒนาชุมชนในด้านต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ และมีหลักฐานประกอบ ส่วนลำดับสุดท้าย คือ สนับสนุนการบริจาคหรือจัดหาทรัพยากรทางด้านงบประมาณ วัสดุและสิ่งของ เพื่อช่วยเหลือกิจกรรมสาธารณประโยชน์ของชุมชนอย่างสม่ำเสมอ

1.4 ความรับผิดชอบด้านจริยธรรม มีระดับการปฏิบัติโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 2 ข้อ และระดับมาก 5 ข้อ เรียงลำดับ 3 อันดับแรก ได้แก่ สนับสนุนการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของสถานศึกษา มุ่งมั่นปฏิบัติหน้าที่อย่างตรงไปตรงมา ซื่อสัตย์ สุจริต โปร่งใส ตรวจสอบได้ ประพฤติปฏิบัติตนตามค่านิยมอันดี เป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ครู บุคลากร และนักเรียน ส่วนลำดับสุดท้าย คือ ช่วยเหลือเกื้อกูลบุคลากรในสถานศึกษา นักเรียน ตลอดจนชุมชนในทางสร้างสรรค์

2. เปรียบเทียบทักษะของข้าราชการครูที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเฉพาะความพิการบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จำแนกตามเพศ พบว่า

2.1 ข้าราชการครูที่มีเพศต่างกัน มีทักษะต่อการบริหารสถานศึกษาด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเฉพาะความพิการบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

2.2 ข้าราชการครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีทักษะต่อการบริหารสถานศึกษาด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเฉพาะความพิการบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านจริยธรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

2.3 ข้าราชการครูที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีทักษะต่อการบริหารสถานศึกษา ด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเฉพาะความพิการบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

การอภิปรายผล

การวิจัย เรื่อง การบริหารสถานศึกษาด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเฉพาะความพิการบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผลการวิจัยดังนี้

1. การบริหารสถานศึกษาด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเฉพาะความพิการบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเฉพาะความพิการบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษได้บริหารสถานศึกษาตามหลักของกฎหมาย จัดการศึกษาโดยคำนึงถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เล็งเห็นถึงความสำคัญของการสร้างงาน สร้างอาชีพ เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม อีกทั้งยังปฏิบัติตนอย่างมีคุณธรรมจริยธรรม ไม่แสวงหา

ผลประโยชน์ส่วนตัว มุ่งเน้นการสร้างประโยชน์ต่อส่วนรวมเป็นสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับ วีรศักดิ์ จันทะสงคราม (2549) ที่ศึกษาพบว่า การรับรู้ตนเองด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาภาพลื่น เขต 2 โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ งามอาจ แสนมาโนช (2558) ที่ศึกษาพบว่า ระดับความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยภาพรวมโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยแต่ละด้านจากมากไปหาน้อย คือ ความรับผิดชอบต่อสังคมด้านจริยธรรม ความรับผิดชอบต่อสังคมด้านกฎหมาย ความรับผิดชอบต่อสังคมด้านสาธารณประโยชน์ และความรับผิดชอบต่อสังคมด้านเศรษฐกิจ ตามลำดับ สอดคล้องกับ เทียนชัย นาคแผ่น (2561) ที่ศึกษาพบว่า ความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 ปทุมธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน ความรับผิดชอบต่อสังคมด้านสาธารณประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ความรับผิดชอบต่อสังคมด้านเศรษฐกิจ และ ความรับผิดชอบต่อสังคมด้านกฎหมาย มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด เมื่อพิจารณาในรายละเอียด จึงนำมาอภิปราย ดังนี้

1.1 ความรับผิดชอบต่อสังคมกฎหมาย พบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเฉพาะความพิการบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ได้ยึดถือผลกระทบต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นหลักในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษา และมุ่งจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติ ระเบียบกฎกระทรวง และกฎข้อบังคับที่กฎหมายกำหนดอย่างถูกต้อง อีกทั้งยังส่งเสริมและสนับสนุนให้ครู บุคลากร และนักเรียน ปฏิบัติตนตามกฎหมาย เป็นพลเมืองที่ดีของสังคมและประเทศชาติ สอดคล้องกับ งามอาจ แสนมาโนช (2558), เทียนชัย นาคแผ่น (2561), ประทีป ทับโตน (2563) ที่ศึกษาพบว่า ความรับผิดชอบต่อสังคมด้านกฎหมาย อยู่ในระดับมาก

1.2 ความรับผิดชอบต่อสังคมเศรษฐกิจ พบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเฉพาะความพิการบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ มุ่งเน้นการบริการสังคมทางด้านเศรษฐกิจ โดยให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมอาชีพและการมีงานทำให้แก่นักเรียน เพื่อต่อยอดให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศในอนาคต อีกทั้งยังคำนึงถึงการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ไฟฟ้า ให้เป็นไปอย่างคุ้มค่ามากที่สุด รวมถึงการให้บริการด้านอาคารสถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวกแก่ชุมชน เพื่อสร้างการแลกเปลี่ยนหมุนเวียนทางเศรษฐกิจ ซึ่งสอดคล้องกับ งามอาจ แสนมาโนช (2558), เทียนชัย นาคแผ่น (2561), ประทีป ทับโตน (2563) ที่ศึกษาพบว่า ความรับผิดชอบต่อสังคมด้านเศรษฐกิจ อยู่ในระดับมาก

1.3 ความรับผิดชอบต่อสังคมสาธารณประโยชน์ พบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเฉพาะความพิการบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ มีการส่งเสริมการจัดกิจกรรมที่สะท้อนจิตสาธารณะด้านความรับผิดชอบต่อสังคมทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา สนับสนุนให้ครู บุคลากร และนักเรียน ปฏิบัติกิจกรรมจิตอาสาร่วมกับชุมชนอย่างสม่ำเสมอ เช่น การพัฒนาสิ่งแวดล้อม การปรับปรุงภูมิทัศน์ แหล่งเรียนรู้ สร้างสาธารณประโยชน์ต่าง ๆ เพื่อเป็นการร่วมพัฒนาคุณภาพของสังคม ซึ่งสอดคล้องกับ ปัญญาพร หวังชูธรรม (2559), งามอาจ แสนมาโนช (2558), เทียนชัย นาคแผ่น (2561) ที่ศึกษาพบว่า การรับรู้ตนเองด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้บริหารสถานศึกษา ในด้านการบำเพ็ญประโยชน์และสร้างสรรค์ความเจริญให้ชุมชนและสังคม อยู่ในระดับมาก

1.4 ด้านจริยธรรม พบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเฉพาะความพิการบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ปฏิบัติตนตามหลักคุณธรรม อันเป็นแบบอย่าง

ดีต่อผู้ได้บังคับบัญชา และนักเรียน ผู้บริหารส่งเสริมกิจกรรมที่เสริมสร้างจริยธรรมเพื่อประโยชน์ต่อสาธารณะ อีกทั้งยังปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์และสุจริต อันเป็นจิตสำนึกพื้นฐานของผู้ปฏิบัติงานเพื่อสังคม ซึ่งสอดคล้องกับ งามอาจ แสนมาโนช (2558), เทียนชัย นาคแผ่น (2561) ที่ศึกษาพบว่า ความรับผิดชอบต่อสังคมด้านจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบทักษะของข้าราชการครูที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเฉพาะความพิการบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษพบว่า

2.1 ข้าราชการครูที่มีเพศต่างกัน มีทักษะต่อการบริหารสถานศึกษาด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเฉพาะความพิการบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับ เทียนชัย นาคแผ่น (2561) ที่ศึกษาพบว่า การเปรียบเทียบความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 ปทุมธานี จำแนกตามเพศ ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก ข้าราชการครูทั้งเพศชายและเพศหญิงต่างมีทักษะต่อการบริหารสถานศึกษาด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นไปในทิศทางเดียวกัน คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารสถานศึกษาโดยตระหนักถึงผลประโยชน์ของสังคมเป็นที่ตั้ง ทั้งในด้านกฎหมาย ด้านเศรษฐกิจ ด้านสาธารณสุข และด้านจริยธรรม ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นข้อควรปฏิบัติของผู้บริหารสถานศึกษาตามทักษะของข้าราชการครูทั้งเพศชายและเพศหญิง จึงส่งผลให้ ข้าราชการครูที่มีเพศต่างกัน มีทักษะต่อการบริหารสถานศึกษาด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเฉพาะความพิการบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

2.2 ข้าราชการครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีทักษะต่อการบริหารสถานศึกษาด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเฉพาะความพิการบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับ เทียนชัย นาคแผ่น (2561) ที่ศึกษาพบว่า การเปรียบเทียบความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 ปทุมธานี จำแนกตามระดับการศึกษา ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก ข้าราชการครูที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี มีทักษะต่อการบริหารสถานศึกษาด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้บริหารสถานศึกษาว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการมุ่งสร้างประโยชน์แก่ชุมชนและสังคม ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เจริญงอกงามด้วยการบริหารสถานศึกษาตามหลักความรับผิดชอบต่อสังคมอย่างรอบด้าน ซึ่งมีความคิดเห็นเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับข้าราชการครูที่มีวุฒิการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี จึงส่งผลให้ ข้าราชการครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีทักษะต่อการบริหารสถานศึกษาด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเฉพาะความพิการบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

2.3 ข้าราชการครูที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีทักษะต่อการบริหารสถานศึกษาด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเฉพาะความพิการบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับ งามอาจ แสนมาโนช (2558), เทียนชัย นาคแผ่น (2561) ที่ศึกษาพบว่า ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ทำงานแตกต่างกัน มีความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้บริหารสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการบริหารสถานศึกษาด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้บริหารสถานศึกษาตามทักษะของข้าราชการครูที่มีประสบการณ์ทำงานน้อยกว่า 5 ปี นั้น เล็งเห็นการให้

ความสำคัญกับการทำกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ของผู้บริหาร อันเป็นผลมาจากการได้รับการปลูกฝังก่อนเข้ารับราชการ ที่มุ่งเน้นการปฏิบัติงานเพื่อประชาชน เช่นเดียวกันกับข้าราชการครูที่มีประสบการณ์ทำงาน 5-10 ปี ซึ่งได้เล็งเห็นว่าผู้บริหารมีการบริหารสถานศึกษาด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อเป็นต้นแบบและสร้างบรรทัดฐานการปฏิบัติงานที่ดีต่อผู้ได้บังคับบัญชา รวมไปถึงข้าราชการครูที่มีประสบการณ์ทำงาน 10 ปีขึ้นไปนั้น ยังมีทัศนะเป็นไปในทิศทางเดียวกันอีกด้วย จึงส่งผลให้ ข้าราชการครูที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีทัศนะต่อการบริหารสถานศึกษาด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเฉพาะความพิการบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ความรับผิดชอบด้านกฎหมาย ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาการกำหนดบทบาท และหน้าที่รับผิดชอบภาระงานต่าง ๆ ของสถานศึกษาให้สอดคล้องกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง และมอบหมายงานให้แก่ผู้รับผิดชอบตามตำแหน่งและความรู้ความสามารถอย่างเหมาะสม
2. ความรับผิดชอบด้านเศรษฐกิจ ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาการวางแผนการจัดทำงบประมาณให้รัดกุมจัดทำโครงสร้างแผนงานและกำหนดงบประมาณให้สอดคล้องกับนโยบาย และกลยุทธ์ในการปฏิบัติงาน โดยควบคุมการใช้งบประมาณให้เป็นไปตามแผนงานที่กำหนด และหมั่นตรวจสอบและทบทวนแผนงานงบประมาณอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้การใช้จ่ายงบประมาณเกิดประโยชน์สูงสุด
3. ความรับผิดชอบด้านสาธารณประโยชน์ ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาการจัดกิจกรรมระดมทรัพยากรเพื่อสาธารณประโยชน์ อันเป็นการจัดหางบประมาณ วัสดุ สิ่งของจำเป็น เพื่อมอบให้แก่ชุมชนสาธารณะ ผู้ขาดแคลนและผู้ด้อยโอกาส
4. ความรับผิดชอบด้านจริยธรรม ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาเรื่องการส่งเสริมให้ครู บุคลากร นักเรียน ตลอดจนชุมชน ช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันอย่างสร้างสรรค์โดยยึดมั่นในระบบคุณธรรม จริยธรรม สร้างความสามัคคีในหมู่คณะ อันจะก่อให้เกิดจรรยาบรณต่อสังคม

เอกสารอ้างอิง

- กังสดาล เชาวน์วัฒนกุล. (2556). พัฒนาการทางแนวคิดทฤษฎีว่าด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจในบริบทของศาสตร์ต่าง ๆ. *วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์*, 39(1), 24-36.
- เทียนชัย นาคแผ่น. (2561). *ความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ปทุมธานี*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ประทีป ทับโตน. (2563). *กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียนสังกัดเทศบาล*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- ประเสริฐ ทองบริสุทธิ. (2560). *การพัฒนาตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.

- ปัญญาทร หวังชูธรรม. (2559). การประเมินผลการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ภิรมย์ ลีกุล. (2558). การพัฒนาตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ยศสรวดี กริ่งไกร. (2560). การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. ดุษฎีนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วีรศักดิ์ จันทะสงคราม. (2549). การรับรู้ตนเองด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- องอาจ แสนมาโนช. (2558). ความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- อิทธิพิทธิ์ สุวทันพรกุล. (2561). การวิจัยทางการศึกษา แนวคิดและการประยุกต์ใช้. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Bovee, C. L., Thill, J. V., Wood, M. B., & Dovel, G. P. (1993). *Management*. McGraw-Hill.
- Carroll, A. B. (1991). The Pyramid of corporate social responsibility: Toward the moral management of organization stakeholders. *Business Horizons*, 34(4), 39-48.
- Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2011). *Research methods in education* (7th ed.). Routledge.
- International Organization for Standardization. (2010). *ISO 26000: Guidance on social Responsibility International Standard*. Author.
- Post, J. E., Lawrence, A. T., & Water, J. (2005). *Business and society: Corporate strategy, public policy, ethics*. McGraw-Hill/Irwin.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณ ของบุคลากรสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

วันที่รับบทความ: 12 มีนาคม 2566
วันแก้ไขบทความ: 26 เมษายน 2566
วันตอบรับบทความ: 26 เมษายน 2566

วนิดา สมศรี¹ ลดาวัลย์ ยมจินดา²

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงปริมาณนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาการวางแผนและการปฏิบัติตามแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน (2) ศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน (3) ศึกษาความคิดเห็นต่อปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมที่มีความสัมพันธ์กับการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน (4) ศึกษาปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมที่ส่งผลต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ประชากรที่ศึกษาคือบุคลากรสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของยามานะ ที่ระดับค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 178 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติพื้นฐานได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ t -test, ONE-WAY ANOVA และ Multiple Linear Regression Analysis

ผลการศึกษา พบว่า (1) การวางแผนและการปฏิบัติตามแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณในภาพรวมอยู่ในระดับปฏิบัติมาก ($\bar{X} = 3.95$) (2) ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลทุกด้านส่งผลต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับสมมติฐาน (3) ความสำคัญของปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมในภาพรวมอยู่ในระดับสำคัญมาก ($\bar{X} = 3.80$) และ (4) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมส่งผลต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับสมมติฐานโดยส่งผลเชิงบวกมาก ($R = .800$) และมีอำนาจพยากรณ์ร้อยละ 64.0

คำสำคัญ: การวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณ; ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม; สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

ประเภทบทความ: บทความวิจัย

¹นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการเงินและการธนาคาร มหาวิทยาลัยรามคำแหง

282 ถนนรามคำแหง แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร 10240, ประเทศไทย

ผู้รับผิดชอบบทความ อีเมล: jay.wanida@gmail.com

²รองศาสตราจารย์, คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Factors Influencing Financial Planning for Retirement of Personnel at Ombudsman's Office

Received: 12 March 2023

Revised: 26 April 2023

Accepted: 26 April 2023

Wanida Somsri¹ Ladawan Yomchinda²

Abstract

This survey research aimed to: 1) study the financial planning for retirement behavior of personnel at the Ombudsman's office; 2) explore personal factors influencing financial planning for retirement of personnel at the Ombudsman's office; 3) investigate opinion on economic and social factors correlating financial planning for retirement of personnel at Ombudsman's office; 4) explore economic and social factors influencing financial planning for retirement of personnel at Ombudsman's office. The population was 400 personnel at Ombudsman's office. The sample size of 178 personnel derived from Yamane's formula with reliability of .95. The data was collected using a questionnaire. Data analysis employed were basic statistics, consisting of frequency, percentage, mean, and standard deviation and inferential statistics, consisting of *t*-test, One-way ANOVA and multiple regression analysis.

The research result found that: (1) the financial planning for retirement behavior was high ($\bar{X} = 3.95$); (2) all personal factors indicated significant influence in financial planning for retirement at .05; (3) the opinion on economic and social factors correlating retirement financial planning was high ($\bar{X} = 3.80$); (4) economic and social factors indicated high positive association ($R = .800$) toward financial planning for retirement at .05 with predicting power percentage of 64.0 ($R^2 = .640$).

Keywords: Financial Planning for Retirement; Economic and Social Factors; Office of Ombudsman

Type of Article: Research Article

¹Student, Master of Business Administration Program in Finance and Banking, Ramkhamhaeng University

282 Ramkhamhaeng Road, Huamark, Bangkok, Bangkok 10240, Thailand

Corresponding Author Email: jay.wanida@gmail.com

²Assoc. Prof., Faculty of Business Administration, Ramkhamhaeng University

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเกษียณอายุคือการสิ้นสุดกำหนดเวลารับราชการหรือการทำงาน โดยทั่วไปหน่วยราชการและบริษัทส่วนใหญ่กำหนดการเกษียณจากการทำงานไว้ที่อายุ 60 ปี องค์การสหประชาชาติ องค์การอนามัยโลกและประเทศไทย โดยพระราชบัญญัติผู้สูงอายุกำหนดว่าบุคคลอายุ 60 ปีขึ้นไป เป็นผู้สูงอายุ และโดยทั่วไปแล้วผู้สูงอายุ มีการเปลี่ยนแปลงในทางเสื่อมถอยทั้งด้านร่างกาย จิตใจ บทบาทหน้าที่ในสังคม ปรากฏอาการเสื่อมถอยจะแตกต่างกัน ขึ้นกับพันธุกรรม สิ่งแวดล้อม ภาวะโภชนาการและโรคภัยของแต่ละบุคคล (ขวัญดาว กล่ำรัตน์, 2554, หน้า 55) ประสิทธิภาพการทำงานลดลง มีโอกาสเกิดโรคภัยไข้เจ็บได้ง่าย รายได้ลดลงจากช่วงก่อนเกษียณ รายจ่ายเท่าเดิมหรืออาจมากขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านค่ารักษาพยาบาล การเตรียมความพร้อมเพื่อวัยเกษียณจึงมีความสำคัญและมีความจำเป็นสำหรับคนวัยทำงานโดยควรเตรียมความพร้อมในทุกมิติได้แก่ด้านสุขภาพร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสังคม ที่อยู่อาศัยและด้านการเงิน เพื่อที่การดำเนินชีวิตหลังการเกษียณจะมีความมั่นคง มีความมั่นใจและมีความสุข (ศิริวรรณ ว่องวีรวิทย์ และลดารัตน์ ศรีรักษ์, 2554)

ในช่วงวัยทำงานเป็นช่วงเวลาเตรียมความพร้อมด้านต่าง ๆ สำหรับการดำเนินชีวิตหลังเกษียณ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการเงินเพราะช่วงหลังเกษียณรายได้ที่เคยได้รับจะลดลง แต่ค่าใช้จ่ายในการดำเนินชีวิตยังคงเท่าเดิมหรือมากขึ้นกว่าช่วงก่อนเกษียณและยังต้องกินต้องใช้เป็นเวลาหลายปีกว่าจะเสียชีวิตอันเป็นผลมาจากความก้าวหน้าทางการแพทย์รักษาพยาบาล บางคนอาจมากกว่า 25 ปี ยิ่งอายุยืนจำนวนเงินที่ต้องใช้จ่ายก็จะมากขึ้นตามไปด้วย นอกจากนั้นการมีความมั่นคงทางการเงินเป็นพื้นฐานสำคัญที่ส่งเสริมให้ความพร้อมในมิติอื่น ๆ ของการดำเนินชีวิตหลังเกษียณสมบูรณ์มากขึ้น การหวังพึ่งพาลูกหลานหรือสวัสดิการของรัฐ เป็นเรื่องค่อนข้างยากในสภาพเศรษฐกิจและสังคมปัจจุบันที่เงินเฟ้อสูงและครอบครัวเชิงเดี่ยว การวางแผนการเงินส่วนบุคคลเพื่อวัยเกษียณเป็นการดำเนินการที่เป็นรูปธรรมในการเตรียมความพร้อมด้านการเงินสำหรับการดำเนินชีวิตหลังการเกษียณซึ่งเป็นการสะสมทรัพย์สินเงินทองไว้ล่วงหน้าให้พอใช้จ่ายดำเนินชีวิตตามที่ต้องการในอนาคตจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างมากสำหรับคนวัยทำงานในปัจจุบันและควรเริ่มต้นตั้งแต่อายุยังน้อย เพื่อจะได้มีระยะเวลาดำเนินการยาวนานพอที่จะบรรลุจำนวนเงินเป้าหมายโดยไม่ลำบากมากนัก การมีฐานะการเงินที่มั่นคง ไม่เป็นภาระของลูกหลานช่วยให้ผู้เกษียณอายุรู้สึกมีคุณค่าและมีความสุขในบั้นปลายของชีวิต อย่างไรก็ตามบุคคลหนึ่ง ๆ จะสามารถวางแผนและปฏิบัติตามแผนการเงินเพื่อการเกษียณได้มากน้อยเพียงใดจะขึ้นกับทั้งปัจจัยภายในคือลักษณะส่วนบุคคลและปัจจัยภายนอกคือสภาพเศรษฐกิจและสังคม (วิมลพร สมักรเขตรการ และปัญญา ศรีสิงห์, 2563; สยาม เกิดจรัส, 2561; ศศิรินทร์ ศาสตรสาร, 2563)

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ จัดตั้งขึ้นเมื่อปี 2542 โดยใช้ชื่อสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ต่อมา ปี พ.ศ. 2550 จึงถูกเปลี่ยนเป็นสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการ รับผิดชอบงานธุรการของผู้ตรวจการแผ่นดิน (วิกิพีเดีย, 2565) บุคลากรของหน่วยงานนี้ส่วนใหญ่เป็นพนักงานขององค์กรอิสระและอยู่ในระบบการออมภาคสมัครใจคือกองทุนสำรองเลี้ยงชีพที่เมื่อบุคลากรเกษียณอายุแล้วไม่มีสวัสดิการด้านการรักษาพยาบาล ทำให้มีความเสี่ยงในการดำเนินชีวิตหลังเกษียณจากการมีรายได้ไม่พอกับค่าใช้จ่าย ผู้วิจัยเป็นพนักงานขององค์กรนี้จึงสนใจศึกษาว่าบุคลากรองค์กรมีการวางแผนการเงินเตรียมพร้อมเพื่อวัยเกษียณหรือไม่อย่างไรและลักษณะส่วนบุคคลและปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมส่งผลต่อการวางแผนการเงินดังกล่าวอย่างไร ผลการศึกษาที่ได้สามารถเป็นข้อมูลให้ผู้ที่เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมให้บุคลากรตระหนักถึงความสำคัญของการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณและสามารถดำเนินการวางแผนและปฏิบัติตามแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการวางแผนและการปฏิบัติตามแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน
2. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นต่อปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมที่มีความสัมพันธ์กับการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน
4. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมที่ส่งผลต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา เป็นการศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมที่ส่งผลต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน
2. ขอบเขตด้านประชากร ประชากรที่ศึกษาคือบุคลากรสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินจำนวน 400 คนใช้สูตรของยามานาคำนวณกลุ่มตัวอย่างได้จำนวน 178 คน
3. ขอบเขตด้านเวลา เก็บข้อมูลเดือนพฤษภาคมถึงเดือนมิถุนายน 2565

ประโยชน์ที่รับจากการวิจัย

1. ผลการศึกษาใช้เป็นข้อมูลส่งเสริมกิจกรรมการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณเพื่อให้บุคลากรตระหนักความสำคัญของการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณ
2. ผลการศึกษาใช้เป็นข้อมูลในการส่งเสริมให้บุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจการวางแผนการเงินเพื่อการเกษียณ และสามารถวางแผนการเงินเพื่อการเกษียณได้อย่างเหมาะสม

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวางแผนการเงินส่วนบุคคลเพื่อวัยเกษียณ

ศูนย์ส่งเสริมการพัฒนาความรู้ตลาดทุนตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยให้ความหมาย การวางแผนการเงินส่วนบุคคล ว่าเป็นการทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการดำเนินชีวิตของบุคคลโดยผ่านการบริหารและการวางแผนทางการเงินที่ถูกออกแบบมาสำหรับแต่ละบุคคลซึ่งเกี่ยวข้องตั้งแต่การรวบรวมข้อมูลทางการเงินของบุคคล การกำหนดวัตถุประสงค์ การตรวจสอบฐานะการเงินในปัจจุบัน การกำหนดกลยุทธ์และแผนทางการเงินและการปฏิบัติตามแผน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว แผนการเงินส่วนบุคคลประกอบด้วยแผนรายได้ แผนการใช้จ่าย แผนการคุ้มครองชีวิตและทรัพย์สิน แผนการออมและการลงทุนและการเก็บเกี่ยวผลประโยชน์จากทรัพย์สินที่ออมไว้ การวางแผนทางการเงินจะทำให้เกิดความมั่นคงทางการเงินในอนาคตของบุคคลและครอบครัว มีความมั่นใจในการดำรงชีวิตและส่งผลดีต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

พจนานุกรมฉบับบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2525 ให้นิยามไว้ว่าเกษียณหมายความว่าสิ้นไป กับการกำหนดอายุเช่นเกษียณอายุราชการ หมายถึง สิ้นกำหนดเวลารับราชการหรือการทำงานซึ่งโดยทั่วไปหน่วยงาน

ราชการและบริษัทเอกชนส่วนใหญ่กำหนดให้บุคคลอายุ 60 ปีบริบูรณ์ พ้นจากสภาพการทำงาน การเกษียณอายุมาพร้อมกับการขาดรายได้หลักที่เคยได้จากการทำงานประจำ เพื่อที่จะสามารถดำเนินชีวิตได้ใกล้เคียงกับช่วงก่อนการเกษียณอายุหรือได้ตามความต้องการของตน บุคคลจึงต้องวางแผนทางการเงินเตรียมพร้อมรับสถานการณ์หลังเกษียณ

การวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณเป็นส่วนหนึ่งของการวางแผนการเงินส่วนบุคคลมีเป้าหมายเพื่อสะสมเงินและทรัพย์สินให้ได้จำนวนที่มากพอให้สามารถใช้ชีวิตได้อย่างมีความสุข มีศักดิ์ศรีในบั้นปลายของชีวิตตามต้องการของแต่ละบุคคลโดยไม่เป็นภาระต่อลูกหลาน ญาติพี่น้องและภาครัฐ เป็นการเตรียมความพร้อมด้านการเงินเพื่อการเกษียณโดยมีการดำเนินการ 5 ขั้นตอน เพื่อการเกษียณอย่างมั่นคงดังนี้ (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2558)

1. กำหนดอายุที่ต้องการเกษียณเพื่อจะได้รู้ว่าเรามีเวลา เตรียมตัว เตรียมการ เตรียมสตางค์ อีกนานเท่าใด
2. ประมาณช่วงระยะเวลาที่จะใช้ชีวิตหลังเกษียณไปอีกกี่ปี โดยประเมินจากคนในครอบครัวว่าส่วนใหญ่มีชีวิตถึงอายุประมาณเท่าใด ประกอบกับความแข็งแรงสมบูรณ์ของร่างกายและพฤติกรรมการใช้ชีวิตของเราว่าเสี่ยงมากเสี่ยงน้อยแค่ไหน

3. ประมาณการค่าใช้จ่ายหลังเกษียณ ประเมินจากวิถีชีวิตที่ออกแบบไว้แต่อย่าลืมนำเงินเพื่อ มาพิจารณาด้วย โดยประมาณเป็นรายเดือนแล้วคำนวณเป็นรายปี จากนั้นคำนวณตามช่วงอายุหลังเกษียณ

4. ประมาณการรายได้หลังเกษียณเช่นเงินบำเหน็จบำนาญ เงินรับจากกองทุนประกันสังคม กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ รายได้จากการลงทุน การประกันชีวิต ฯลฯ

5. วางแผนการออมในปัจจุบัน จากประมาณการค่าใช้จ่ายและประมาณการรายได้หลังเกษียณ ทำให้รู้ว่าเราต้องเก็บเงินเพิ่มอีกเท่าใดและจะสามารถวางแผนการออมและการลงทุนอย่างเหมาะสมได้

การวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณ เป็นกระบวนการจัดการทางการเงินที่ครอบคลุมกิจกรรมทางการเงินทุกด้านได้แก่การวางแผนรายได้และค่าใช้จ่าย แผนการออมและการลงทุน แผนด้านภาระหนี้สิน แผนด้านการป้องกันความเสี่ยงต่อชีวิตและทรัพย์สิน และการวางแผนภาษี โดยทั่วไปมีการดำเนินการ ดังต่อไปนี้ (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2557)

ขั้นที่ 1 กำหนดเป้าหมายของแผนการทางการเงินเพื่อวัยเกษียณซึ่งคือจำนวนเงินที่ต้องการ ณ วันเกษียณอายุโดยคำนวณจากประมาณการรายจ่ายรายเดือนที่คาดว่าจะต้องใช้หลังเกษียณ รวมเป็นรายปีแล้วคูณด้วยจำนวนปีที่คาดว่าจะมีชีวิตอยู่หลังเกษียณและอัตราเงินเฟ้อ นำไปหักลบกับประมาณการรายได้หลังเกษียณจากระบบการออมระหว่างการทำงานเช่นจากเงินบำเหน็จบำนาญ กองทุนประกันสังคมหรืออื่น ๆ และรายได้จากทรัพย์สินเงินออมที่มีอยู่แล้วเพื่อจะได้รู้ว่าจะต้องออมเพิ่มอีกจำนวนเท่าใดซึ่งจำนวนดังกล่าวนี้คือ เป้าหมายของแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณ ที่จะนำมาแตกเป็นเป้าหมายรายปีและรายเดือน

ขั้นที่ 2 ประมาณการรายจ่าย รายได้ และความสามารถในการออมในแต่ละเดือน การทำบัญชีรายได้และค่าใช้จ่ายประจำเดือนทำให้มีเครื่องมือในการบริหารรายจ่ายให้เหลือน้อยที่สุดโดยการตัดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นและประมาณการรายได้จากแหล่งต่าง ๆ ทั้งเงินเดือนจากการทำงาน ผลตอบแทนจากทรัพย์สินหรือเงินออมที่นำไปลงทุนไว้ รวมทั้งแผนเพิ่มรายได้โดยทำงานพิเศษ เพื่อให้มีรายได้สูงกว่าค่าใช้จ่ายเป็นเงินออมจำนวนตามเป้าหมาย

ขั้นที่ 3 การจัดทำแผนการเงินเป็นลายลักษณ์อักษรโดยการเขียนเป้าหมายจำนวนเงินที่ต้องการ ประมาณการรายจ่ายและรายได้แต่ละรายการ จำนวนเงินออมรวมเป็นรายเดือน และรวมเป็นรายปีจนครบเวลาที่กำหนด

ขั้นที่ 4 การปฏิบัติตามแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณ การดำเนินชีวิตโดยการใช้จ่ายเงินตามแผนทางการเงินที่กำหนดไว้ ซึ่งเป็นรูปแบบใหม่ของการใช้ชีวิตที่จำเป็นต้องมีวินัยทางการเงินอย่างมาก

ขั้นที่ 5 การติดตามทบทวนและปรับเปลี่ยนแผนทางการเงินให้สอดคล้องกับความผันผวนของสถานการณ์ที่เปลี่ยนไปเช่นประมาณการรายจ่ายกับรายจ่ายที่เกิดขึ้นแตกต่างกันมากน้อยเพียงใด เพราะเหตุใด ประมาณการรายจ่ายรายการใดสามารถปรับลดลงได้อีก รายการใดหมดความจำเป็นแล้ว เงินออมหรือเงินลงทุนรายการใดที่สามารถเพิ่มผลตอบแทนได้ ความมั่นคงในรายได้ยังคงเดิม เพิ่มขึ้นหรือลดลง สถานการณ์เศรษฐกิจและการเมืองจะกระทบการออมและการลงทุนหรือไม่อย่างไร การทบทวนแผนการทางการเงินนี้นำไปสู่การปรับเปลี่ยนแผนและหรือการปฏิบัติตามแผนเพื่อให้ประมาณการเงินออมรายเดือนเพิ่มมากขึ้นหรือไม่ลดลงจากที่ประมาณการไว้ อันจะทำให้การบรรลุเป้าหมายตามแผนได้เร็วขึ้นหรือไม่ช้ากว่ากำหนดเดิม การติดตามทบทวนแผนการทางการเงินนี้ควรทำอย่างสม่ำเสมอเช่นทุก 3 หรือ 6 เดือนหรือบ่อยกว่านี้หากสถานการณ์มีความผันผวนสูงมาก

ทักษะทางการเงินกับการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณ

ความหมายของทักษะทางการเงิน (Financial Literacy) มีผู้เสนอไว้หลายท่านแต่ที่ได้รับความนิยมในระดับนานาชาติรวมทั้งประเทศไทยโดยธนาคารแห่งประเทศไทยคือนิยามที่องค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ (OECD) กำหนดขึ้นเพื่อใช้ศึกษาและเปรียบเทียบทักษะทางการเงินของประชากรในประเทศต่าง ๆ คือ การตระหนัก ความรู้ความเข้าใจ ความเชี่ยวชาญ ทักษะคิดและพฤติกรรมในลักษณะที่มีผลให้บุคคลเกิดการตัดสินใจทางการเงินที่ดีและในที่สุดจะช่วยให้บุคคลมีสุขภาพทางการเงินที่ดี ทักษะทางการเงินรวมถึงการมีความรู้ความเข้าใจลักษณะพื้นฐานและความเสี่ยงของบริการทางการเงินและสามารถนำความรู้ไปใช้ในทางปฏิบัติเพื่อให้ตัดสินใจได้อย่างเหมาะสมกับความสามารถและความต้องการของตนเอง มีวินัยทางการเงิน รู้จักวางแผนการเงินและสามารถบริหารจัดการเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพ การมีทักษะทางการเงินจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่จะช่วยส่งเสริมให้บุคคลมีความเป็นอยู่ที่ดีอย่างยั่งยืน (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2556, หน้า 6) ความรอบรู้ทางการเงิน เช่น การจัดทำงบประมาณ การกระจายความเสี่ยง มูลค่าเงินตามเวลาและแนวคิดผลตอบแทนทางการเงินจะช่วยให้ตัดสินใจลงทุนและเสริมสร้างการเก็บออมเพื่อการเกษียณอายุ ทักษะทางการเงิน มีองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ

1. ความรู้ทางการเงิน ความรู้ความเข้าใจแนวความคิดที่เกี่ยวกับการเงินเช่นการคำนวณดอกเบี้ยเงินฝากทบต้น การกระจายความเสี่ยงในการลงทุน มูลค่าของเงินตามเวลาเป็นต้นและสามารถใช้ความเข้าใจเหล่านี้ในการตัดสินใจทางการเงินที่มีประสิทธิภาพ เพื่อความอยู่ดีมีสุขทางการเงิน

2. พฤติกรรมทางการเงิน พฤติกรรมในการบริหารเงิน การตัดสินใจทางการเงิน การกู้ยืม การออมการลงทุน การวางแผนรายรับรายจ่ายเช่นการบริหารรายได้ให้เพียงพอกับรายจ่าย การจัดสรรเงินเพื่อวัตถุประสงค์ต่าง ๆ การเปรียบเทียบและศึกษาข้อมูลก่อนการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ

3. ทักษะคิดทางการเงิน แนวคิด ความเชื่อด้านการเงินและการออมและการใช้จ่ายเงินเช่นความเชื่อที่ว่าต้องใช้จ่ายน้อยกว่ารายได้ ต้องมีเงินเก็บสำรองไว้ใช้ยามฉุกเฉิน

4. ภาวะเศรษฐกิจและสังคมกับการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณ สถานการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคมเช่นภาวะเงินเฟ้อ ภาวะเศรษฐกิจถดถอยหรือขยายตัว มาตรการส่งเสริมการออมและการลงทุนของรัฐโดยใช้มาตรการสิทธิประโยชน์ทางภาษี เป็นต้นส่งผลต่อรายได้และค่าใช้จ่ายและเงินออมของบุคคล และผลตอบแทนการลงทุน-อัตราดอกเบี้ย ซึ่งเป็นรายการสำคัญในแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณ ดังนั้น การเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคม จึงส่งผลกระทบต่อแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคคลด้วยเช่นกัน

5. การรับรู้ข้อมูลข่าวสารกับการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณ การได้รับข้อมูลข่าวสารทางสื่อต่าง ๆ ทำให้บุคคลมีความรู้และนำความรู้มาสร้างทัศนคติและส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนั้นคือพฤติกรรมมีพื้นฐานจากความรู้และทัศนคติ แต่ละคนจะมีพฤติกรรมแตกต่างกันไปสืบเนื่องจากการได้รับความรู้จากแหล่งต่าง ๆ ไม่เท่ากัน หรืออาจได้รับข้อมูลข่าวสารเท่ากันแต่การตีความสารที่ได้รับแตกต่างกัน (บุรฉัตร จันทร์แดง, เสาวลักษณ์ โกศลกิตติ อัมพร และสัญญา เคนาภูมิ, 2562) การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับความจำเป็น ความสำคัญและประโยชน์ของการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณและผลิตภัณฑ์การเงินชนิดต่าง ๆ นำไปสู่ความเชื่อและความรู้สึกว่าการวางแผนการเงินเพื่อการเกษียณเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นจึงนำไปสู่การปฏิบัติวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณและการเลือกผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่เหมาะสมกับแต่ละบุคคล

แนวคิดพฤติกรรมผู้บริโภคกับการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณ

นักการตลาดศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้บริโภคเพื่อทราบความต้องการทางด้านต่าง ๆ ของผู้ซื้อหรือผู้บริโภคเพื่อที่จะนำเสนอสิ่งกระตุ้นทางการตลาดที่เหมาะสมที่สามารถกระตุ้นและสนองความต้องการนั้น ๆ ได้ ปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้บริโภคคือลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ วงจรชีวิตครอบครัว อาชีพ รูปแบบการดำเนินชีวิต เป็นต้นเมื่อนำมาใช้ในการตัดสินใจวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณ ลักษณะส่วนบุคคลที่ต่างกันมีความจำเป็น มีความต้องการและมีทัศนคติในการใช้จ่ายเงินเพื่อดำเนินชีวิต และการยอมรับความเสี่ยงแตกต่างกัน จึงทำให้การวางแผนการเงินของแต่ละคนแตกต่างกัน (ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และ ศุภร เสรีรัตน์, 2546, หน้า 196-198)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

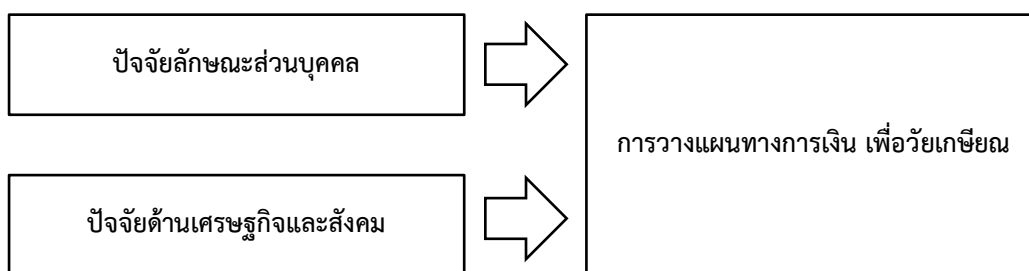
วิมลพร สมครเขตรการ และปัญญา ศรีสิงห์ (2563) ศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อรูปแบบการออมเพื่อความมั่นคงตอนเกษียณอายุ: กรณีศึกษาลูกค้ายานยนต์รายปี สาขาลานนศรีวิรา” พบว่า (1) รูปแบบการวางแผนการเงินในภาพรวมมีความสำคัญระดับมาก (2) รูปแบบการวางแผนการเงินเพื่อความมั่นคงยามเกษียณอายุแตกต่างกันตามสภาพ (3) ความรู้ความเข้าใจการวางแผนการเงินและภาวะทางเศรษฐกิจคือปัจจัยที่สามารถพยากรณ์รูปแบบการวางแผนการเงินเพื่อความมั่นคงยามเกษียณอายุ

สยาม เกิดจรัส (2561) ศึกษาเรื่อง “การวางแผนการเงินส่วนบุคคลเพื่อวัยเกษียณ กรณีศึกษา ชุมชนการเคหะท่าทรายกรุงเทพมหานคร” พบว่า (1) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดของการวางแผนการเงิน ส่วนบุคคลเพื่อวัยเกษียณ คือ ด้านการกำหนดเป้าหมาย รองลงมา คือด้านการจัดสร้างแผนด้านการรวบรวม ข้อมูลด้านการติดตามผลและปรับปรุงแผน และด้านการดำเนินการตามแผนตามลำดับ (2) ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ประชาชนชุมชนการเคหะท่าทราย กรุงเทพมหานครที่มีอายุ ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีการวางแผนการเงินส่วนบุคคลเพื่อวัยเกษียณในภาพรวมแตกต่างกัน

ศศินันท์ ศาสตรสาร (2563) ศึกษาเรื่อง “การวางแผนการเงินส่วนบุคคลเพื่อเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุของพนักงานบริษัทเอกชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา” พบว่า ระดับการวางแผนทางการเงินเพื่อเตรียมความพร้อมการเกษียณอยู่ในระดับมาก ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยด้านอายุและค่าใช้จ่ายต่อเดือนที่แตกต่างกันมีผลต่อการเตรียมความพร้อมเพื่อการเกษียณอายุที่ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากแนวคิดและงานวิจัยข้างต้น ในการศึกษาการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณประกอบด้วยแผนด้านรายได้และค่าใช้จ่าย แผนด้านการออมและการลงทุนและแผนด้านภาระหนี้สิน ปัจจัยที่ส่งผลต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณในการศึกษานี้ประกอบด้วย ลักษณะส่วนบุคคลได้แก่เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส รายได้ต่อเดือน ค่าใช้จ่ายต่อเดือนและจำนวนบุคคลที่ต้องรับผิดชอบและปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมอันได้แก่ การได้รับข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับความจำเป็น ความสำคัญและประโยชน์ของการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณและผลิตภัณฑ์การเงินชนิดต่าง ๆ ทักษะทางการเงินหรือความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเงินและความรู้เกี่ยวกับการวางแผนทางการเงิน สถานการณ์ทางสังคมเช่น สิทธิประโยชน์ทางภาษี ภาวะวิกฤติ ด้านต่าง ๆ เช่นด้านสาธารณสุข ภัยธรรมชาติ อุบัติเหตุร้ายแรง เป็นต้น และสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ เช่น ผลตอบแทนการออม (อัตราดอกเบี้ยเงินฝาก) อัตราเงินเฟ้อ การตระหนักถึงความไม่มั่นคงของการทำงานและรายได้ เป็นต้น

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

ภาพ 1 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส รายได้ต่อเดือน ค่าใช้จ่ายต่อเดือนและจำนวนบุคคลที่ต้องรับผิดชอบ ส่งผลต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน
2. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม ประกอบด้วย การได้รับข้อมูลข่าวสาร ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเงินและความรู้เกี่ยวกับการวางแผนทางการเงิน ภาวะการณ์ทางสังคม และภาวะการณ์ทางเศรษฐกิจ ส่งผลต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ บุคลากรสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินจำนวน 400 คน ใช้สูตรของทาโร ยามาเน (Yamane, 1967) คำนวณที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 จะได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 178 คน และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบตามสะดวก

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจากแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอนด้วยกันคือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด สถานภาพสมรส รายได้ต่อเดือน ค่าใช้จ่ายต่อเดือน และจำนวนบุคคลที่ต้องรับผิดชอบ เป็นคำถามแบบเลือกตอบ (Check List) จำนวน 7 ข้อ

ตอนที่ 2 การวางแผนและการปฏิบัติตามแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน เป็นคำถามปลายปิดแบบมาตราประมาณค่า แบ่งความคิดเห็นเป็น 5 ระดับ จำนวน 18 ข้อ

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นต่อปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมที่สัมพันธ์กับการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน เป็นคำถามปลายปิดแบบมาตราประมาณค่าแบ่งความคิดเห็นเป็น 5 ระดับ จำนวน 19 ข้อ

ผู้วิจัยทดสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach 's Alpha Coefficient) ผลการตรวจสอบพบว่าข้อคำถามตอนที่ 2 การวางแผนและการปฏิบัติตามแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟา (α) เท่ากับ 0.843 ตอนที่ 3 ความคิดเห็นต่อปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมที่สัมพันธ์กับการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณมีค่าความเชื่อมั่นแอลฟา (α) เท่ากับ 0.876 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.7 แสดงว่าแบบสอบถามทั้ง 2 ตอนมีค่าความเชื่อมั่นอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ จึงนำแบบสอบถามไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป (Cronbach, 1970)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยส่ง แบบสอบถามทางออนไลน์ ไปตามสำนักต่าง ๆ ของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน เมื่อมีผู้ตอบครบจำนวนจึงทำการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

3.1 ข้อมูลปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลใช้สถิติเชิงพรรณนา คือ ค่าความถี่ และค่าร้อยละ

3.2 ข้อมูลการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณและความคิดเห็นต่อปัจจัยที่สัมพันธ์กับการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

3.3 การทดสอบสมมติฐานปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลส่งผลต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณโดยการทดสอบค่าที (t -test) กรณีกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) กรณีกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่ม และหากพบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จะทดสอบความแตกต่างโดยใช้แบบทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธี Fishers LSD

3.4 การทดสอบสมมติฐานปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมส่งผลต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณใช้สถิติค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เชิงพหุ (Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 56.74 มีอายุมากกว่า 35 ปี คิดเป็นร้อยละ 75.28 มีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 92.7 มีสถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 44.94 มีรายได้ต่อเดือนมากกว่า 30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 71.91 มีค่าใช้จ่ายรายเดือนมากกว่า 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 82.59 จำนวนบุคคลที่ต้องรับผิดชอบ 1-2 คน คิดเป็นร้อยละ 57.87

2. การวิเคราะห์ระดับการปฏิบัติการวางแผนและการปฏิบัติตามแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

ตาราง 1

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการวางแผนและการปฏิบัติตามแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

ปัจจัยที่พิจารณา	$\bar{X}$	SD	ระดับการปฏิบัติ
แผนด้านรายได้และค่าใช้จ่าย	3.92	0.88	มาก
แผนด้านการออมและการลงทุน	3.97	0.88	มาก
แผนด้านการหนี้สิน	3.96	0.89	มาก
รวม	3.95	0.88	มาก

จากตาราง 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีการปฏิบัติการวางแผนและการปฏิบัติตามแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณโดยภาพรวมในระดับมาก ($\bar{X} = 3.95$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าทุกด้านมีการปฏิบัติในระดับมากเรียงลำดับได้ดังนี้ แผนด้านการออมและการลงทุน ($\bar{X} = 3.97$) แผนด้านการหนี้สิน ($\bar{X} = 3.96$) และแผนด้านรายได้และค่าใช้จ่าย ($\bar{X} = 3.92$)

ด้านการวางแผนรายได้และค่าใช้จ่าย ข้อที่มีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติสูงที่สุดคือการกำหนดเป้าหมายจำนวนเงินที่ต้องการออมอย่างชัดเจนและการประเมินรายจ่ายให้เหมาะสมกับสถานการณ์เพื่อลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น ($\bar{X} = 3.99$) รองลงมาได้แก่ การประเมินรายรับในแต่ละเดือนเช่น เงินเดือน ค่าจ้าง และรายได้อื่น ๆ เมื่อหักค่าใช้จ่ายทั้งหมดแล้วมีเพียงพอที่จะออม และการกำหนดงบประมาณรายจ่ายในแต่ละเดือนให้สอดคล้องกับรายรับและการออมและควบคุมการใช้จ่ายตามงบประมาณที่ตั้งไว้อย่างเคร่งครัด ($\bar{X} = 3.98$)

ด้านการวางแผนการออมและการลงทุน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติสูงที่สุดคือเงินสำรองเผื่อฉุกเฉินเพียงพอสำหรับ 3-6 เดือน ($\bar{X} = 4.09$) รองลงมาได้แก่ การตั้งเป้าหมายจำนวนเงินที่ต้องการจะเก็บออม ($\bar{X} = 4.05$) การประเมินเพื่อปรับเปลี่ยนการลงทุนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ ($\bar{X} = 4.02$) และการนำเงินออมซื้อประกันชีวิต ซื้อกองทุนLTF /RMF เพื่อการลงทุน และการลดหย่อนภาษี ($\bar{X} = 4.01$)

ด้านการวางแผนการหนี้สินข้อที่มีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติสูงที่สุดคือการจ่ายบิลค่าน้ำ ค่าไฟ โทรศัพท์ บัตรเครดิตและเงินกู้ทุกประเภทตรงเวลาทุกครั้ง ($\bar{X} = 4.08$) รองลงมาได้แก่ ท่านจ่ายหนี้บัตรเครดิต เงินกู้ เต็มจำนวนทุกเดือน ($\bar{X} = 3.98$) และท่านมีการวางแผนในการสร้างภาระหนี้สินอย่างสอดคล้องกับความสามารถ ในการชำระหนี้ของท่าน ($\bar{X} = 3.90$)

3. การวิเคราะห์ความคิดเห็นต่อปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมที่สัมพันธ์กับการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

ตาราง 2

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นต่อปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมที่สัมพันธ์กับการวางแผนการเงิน เพื่อวัยเกษียณของบุคลากรสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

ปัจจัยที่พิจารณา	$\bar{X}$	SD	ระดับความสำคัญ
การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร	3.66	0.82	มาก
ความรู้เกี่ยวกับการเงินและการวางแผนการเงิน	3.76	0.84	มาก
ภาวะการณ์ทางเศรษฐกิจ	3.84	0.87	มาก
ภาวะการณ์ทางสังคม	3.92	0.87	มาก
รวม	3.80	0.85	มาก

จากตาราง 2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมมีความสำคัญต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณโดยภาพรวมในระดับสำคัญมาก ($\bar{X} = 3.80$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าให้ความสำคัญต่อปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมทุกด้านในระดับมากเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านภาวะการณ์ทางสังคม ($\bar{X} = 3.92$) ภาวะการณ์ทางเศรษฐกิจ ($\bar{X} = 3.84$) ความรู้เกี่ยวกับการเงินและการวางแผนการเงิน ($\bar{X} = 3.76$) และการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ($\bar{X} = 3.66$)

การทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานข้อที่ 1 ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลอันประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส รายได้ต่อเดือน ค่าใช้จ่ายต่อเดือนและจำนวนคนที่ต้องรับผิดชอบ ส่งผลต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

ตาราง 3

สรุปผลการทดสอบสมมติฐานปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลส่งผลต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

ลักษณะส่วนบุคคล	การวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณ		
	t-test / F-test	Sig.	แปลความ
เพศ	13.84	.000*	แตกต่าง
อายุ	65.177	.000*	แตกต่าง
ระดับการศึกษา	110.665	.000*	แตกต่าง
สถานภาพสมรส	67.185	.000*	แตกต่าง
รายได้ต่อเดือน	47.459	.000*	แตกต่าง
ค่าใช้จ่ายต่อเดือน	34.227	.000*	แตกต่าง
จำนวนคนที่ต้องรับผิดชอบ	42.743	.000*	แตกต่าง

*มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากตาราง 3 ผลการทดสอบสมมติฐาน ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศ อายุ การศึกษา สถานภาพ รายได้ต่อเดือน ค่าใช้จ่ายต่อเดือน และจำนวนคนที่ต้องรับผิดชอบ แตกต่างกัน การวางแผนและการปฏิบัติตามแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 สอดคล้องกับสมมติฐาน หมายความว่าปัจจัยส่วนบุคคลส่งผลต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

สมมติฐานข้อที่ 2 ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมส่งผลต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

ตาราง 4

สรุปผลของปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

ตัวแปร	Standardized Coefficients beta	t	Sig.	Collinearity Statistics	
				Tolerance	VIF
การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร (X ₁)	.118	2.489	.014*	.933	1.072
ความรู้เกี่ยวกับการเงินและ					
การวางแผนการเงิน(X ₂)	.377	6.030	.000*	.532	1.881
ภาวะการณ์ทางเศรษฐกิจ(X ₃)	.398	6.890	.000*	.623	1.606
ภาวะการณ์ทางสังคม(X ₄)	.175	2.962	.003*	.598	1.673
R = 0.800, SE = 0.24892, R ² = 0.640, Adjusted R ² = 0.632					

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

จากตาราง 4 ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระแต่ละตัว (Multicollinearity) โดยพิจารณาจากค่า VIF (Variance inflation factors) และค่า Tolerance และพบว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 4 ตัว คือ การรับรู้ข้อมูลข่าวสารความรู้เกี่ยวกับการเงินและการวางแผนการเงินภาวะการณ์ทางเศรษฐกิจ และ ภาวะการณ์ทางสังคม มีค่า Tolerance ต่ำสุดเท่ากับ 0.532 ซึ่งมีค่าไม่ใกล้ศูนย์ (มากกว่า0.5) และค่า VIF มีค่าสูงสุดเท่ากับ 1.881 ซึ่งน้อยกว่า 10 ตามเกณฑ์ จึงสรุปได้ว่าตัวแปรอิสระทั้ง 4 ตัว ไม่มีความสัมพันธ์กัน และมีความเหมาะสมที่จะนำไปวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) และการทดสอบสมมติฐานปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมที่ส่งผลต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 พบว่า ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมส่งผลต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินสอดคล้องกับสมมติฐานโดยส่งผลเชิงบวกมาก (R = 0.800) และสามารถพยากรณ์ระดับการปฏิบัติตามแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้ร้อยละ 64.00 (R² = 0.640) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมแต่ละด้านส่งผลต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณ ดังนี้ การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร (X₁) = .118 ความรู้เกี่ยวกับการเงินและการวางแผนการเงิน (X₂) = .377 ภาวะการณ์ทางเศรษฐกิจ (X₃) = .398 และ

ภาวะการณ์ทางสังคม (X_4) = .175 สามารถเขียนสมการพยากรณ์คะแนนมาตรฐานได้คือ $Z = .118x_1 + .377x_2 + .398x_3 + .175x_4$

การอภิปรายผล

1. บุคลากรมีการวางแผนและการปฏิบัติตามแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณโดยภาพรวมมีการปฏิบัติในระดับมาก ไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ สยาม เกิดจรัส (2561) ที่ศึกษาพบว่าประชาชนชุมชนการเคหะท่าทรายมีการวางแผนการเงินส่วนบุคคลเพื่อวัยเกษียณในระดับปานกลาง แต่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศศินันท์ ศาสตร์สาระ (2563) ที่ศึกษาพบว่า ระดับการวางแผนทางการเงินเพื่อเตรียมความพร้อมการเกษียณอยู่ในระดับมาก การวางแผนและการปฏิบัติตามแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณมีการปฏิบัติในระดับมากนี้น่าจะเป็นเพราะว่าบุคลากรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมีอายุมากกว่า 35 ปี สมรส การศึกษาตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป รายได้ต่อเดือนมากกว่า 30,000 บาท ค่าใช้จ่ายต่อเดือนมากกว่า 20,000 บาทและจำนวนคนในความรับผิดชอบ 1-2 คน บุคคลที่มีลักษณะดังกล่าวนี้โดยทั่วไปมีความมั่นคงทางด้านรายได้ในปัจจุบันแล้ว จึงเกิดความต้องการความมั่นคงในอนาคตของตนเองและครอบครัวโดยให้ความสำคัญกับการออมและการลงทุนเพื่อเตรียมความพร้อมทางการเงินสำหรับวัยเกษียณ เมื่อพิจารณารายด้านที่ประกอบด้วยการวางแผนด้านรายได้และค่าใช้จ่าย ด้านการออมและการลงทุนและด้านภาระหนี้สินพบว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน จึงมองได้ว่าบุคลากรซึ่งส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป มีความรู้ความเข้าใจด้านการเงินและการวางแผนการเงินส่วนบุคคลหรือเรียกอีกอย่างว่าทักษะการเงินค่อนข้างสูงทั้งยังติดตามข่าวสารเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ทางการเงิน สถานการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างสม่ำเสมอจึงสามารถวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณได้ครบทั้งกระบวนการตามแนวคิดทฤษฎีการวิจัย คือ (1) มีการกำหนดเป้าหมายของแผนการเงิน (2) มีการวางแผนการเงินครบทุกด้านที่สำคัญคือแผนด้านรายได้และค่าใช้จ่ายคือการบริหารรายได้ให้พอกับค่าใช้จ่ายและเงินออม และบริหารรายจ่ายให้ต่ำกว่ารายได้ แผนด้านการออมและการลงทุนคือการมีเงินสำรองเผื่อฉุกเฉินเพียงพอสำหรับ 3-6 เดือน มีการนำเงินออมไปลงทุนเพื่อเพิ่มรายได้และเงินออม การซื้อประกันชีวิตและกองทุน LTF และ RMF เพื่อการลงทุนและลดหย่อนภาษี และ แผนภาระหนี้สินคือการชำระหนี้เต็มจำนวนและตรงเวลาทุกครั้ง (3) มีการดำเนินการตามแผนอย่างมุ่งมั่น อดทนและมีวินัยทางการเงินเคร่งครัด (4) มีการติดตามทบทวนแผนและปรับเปลี่ยนการดำเนินการให้สอดคล้องกับสถานการณ์เพื่อให้บรรลุเป้าหมายจำนวนเงินออมที่กำหนดไว้

2. ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลของบุคลากรอันประกอบด้วย เพศ อายุ การศึกษา สถานภาพ รายได้ต่อเดือน ค่าใช้จ่ายต่อเดือนและจำนวนคนที่ต้องรับผิดชอบ มีผลต่อการวางแผนและการปฏิบัติตามแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน สอดคล้องบางส่วนกับการศึกษาของ ศศินันท์ ศาสตร์สาระ (2563) ที่พบว่า อายุและค่าใช้จ่ายต่อเดือนมีผลต่อการเตรียมความพร้อมเพื่อการเกษียณอายุ และผลการศึกษานี้สอดคล้องกับแนวคิดพฤติกรรมผู้บริโภคที่ว่าบุคคลที่มีลักษณะแตกต่างกันมี ทัศนคติ ความสนใจ ความต้องการแตกต่างกันอันนำไปสู่การมีพฤติกรรมผู้บริโภคแตกต่างกัน

3. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมทุกด้านคือด้านการรับรู้ข่าวสารข้อมูล ด้านความรู้เกี่ยวกับการเงินและการวางแผนการเงิน ด้านภาวะการณ์ทางเศรษฐกิจและด้านภาวะการณ์ทางสังคมส่งผลเชิงบวกมากต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน โดยสามารถพยากรณ์ระดับการปฏิบัติตามแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้ร้อยละ 64.0 และปัจจัยด้านภาวะการณ์ทางเศรษฐกิจมีผลต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณมากที่สุด รองลงมาเป็นด้านความรู้เกี่ยวกับการเงินและการ

วางแผนการเงิน ด้านภาวะการณ์ทางสังคม และด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ตามลำดับ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิมลพร สมัครเขตการ และปัญญา ศรีสิงห์ (2563), ธัญรัตน์ สุวรรณ (2564) ที่พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกต่อการเตรียมพร้อมทางการเงินเพื่อวัยเกษียณคือภาวะทางเศรษฐกิจและความรู้ทางการเงินและความรู้เกี่ยวกับการวางแผนการเงิน การที่ตัวแปรด้านภาวะการณ์ทางเศรษฐกิจและทางสังคมมีผลต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อการเกษียณของบุคลากรสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินมากกว่าด้านอื่น ๆ น่าจะเป็นเพราะว่าการศึกษาอยู่ในช่วงที่ประเทศไทยและประเทศอื่น ๆ ทั่วโลกประสบปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำสืบเนื่องจากวิกฤติการแพร่ระบาดของโรคไวรัสโควิด-19 ภาวะวิกฤติเศรษฐกิจและสังคม ดังกล่าวนี้นำให้บุคลากรของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแม้ได้รับผลกระทบด้านรายได้น้อยกว่าพนักงานของธุรกิจเอกชนเกิดการตระหนักถึงความไม่แน่นอนของภาวะการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคมและเห็นความสำคัญและความจำเป็นในการวางแผนการเงินเพื่อไว้ใช้จ่ายในภาวะฉุกเฉินและในวัยเกษียณ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

จากผลการศึกษาที่พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล อันมีเพศ อายุ การศึกษา สถานภาพ รายได้ต่อเดือน ค่าใช้จ่ายต่อเดือน และจำนวนคนที่ต้องรับผิดชอบส่งผลการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน และปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม มีอิทธิพลหรือส่งผลกระทบมากต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ดังนั้น เพื่อกระตุ้นให้บุคลากรของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินในวงกว้างเกิดการตระหนักและเห็นถึงประโยชน์ของการบริหารจัดการเงินและการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณเพื่อให้สามารถปฏิบัติการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณได้อย่างมีประสิทธิภาพ หน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการจัดการและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินควรดำเนินการ ดังนี้

1. จัดกิจกรรมส่งเสริมความตระหนักถึงความสำคัญหลักการและวิธีการของการบริหารจัดการเงินส่วนบุคคลและการเข้าถึงข้อมูลทางการเงินที่เกี่ยวข้องเพราะการบริหารจัดการเงินเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเกี่ยวกับเงินทุกเรื่อง
2. จัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้ทางการเงินและพฤติกรรมทางการเงินที่เหมาะสมด้วยวิธีการและช่องทางที่เหมาะสมกับบุคลากรแต่ละกลุ่ม เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทางการเงินให้เกิดการตระหนักและการปฏิบัติอย่างสม่ำเสมออย่างมีวินัยทางการเงินในการออมเงินและการลงทุนเพื่อ สร้างความมั่นคงในชีวิตช่วงวัยเกษียณอายุ
3. จัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญ ประโยชน์และวิธีการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณที่ถูกต้องและส่งเสริมการปฏิบัติการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณในทุกช่วงวัย
4. จัดกิจกรรมส่งเสริมให้บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจและสามารถใช้เทคโนโลยีทางการเงินได้อย่างถูกต้องและรู้เท่าทันภัยทางการเงินรูปแบบใหม่ ๆ
5. จัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้ความเข้าใจผลิตภัณฑ์ทางการเงินใหม่ ๆ เพื่อการออมและการลงทุน

ข้อเสนอในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาบุคลากรองค์กรประเภทอื่นที่ไม่ใช่องค์กรอิสระ เช่น หน่วยงานราชการหรือบริษัท/องค์กรธุรกิจ
2. การศึกษาครั้งต่อไปควรเพิ่มตัวแปรอิสระ เช่น สภาพคล่อง การยอมรับความเสี่ยงและทัศนคติต่อการออม และการลงทุน

เอกสารอ้างอิง

- ขวัญดาว กล้ารัตน์. (2554). ปัจจัยเชิงสาเหตุของพฤติกรรมสุขภาพของผู้สูงอายุในเขตภูมิภาคตะวันตกของประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ดุสิตบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- บุรฉัตร จันทร์แดง, เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร และสัญญา เคนาภูมิ. (2562). ปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนพฤติกรรม. *วารสารวิชาการธรรมทรรศน์*, 19(4), 235-244
- ธัญวรัตน์ สุวรรณะ. (2564). การเตรียมความพร้อมทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของแรงงานนอกระบบ ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. *วารสารเครือข่ายส่งเสริมการวิจัยทางมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 4(2), 58-72.
- วิมลพร สมครเขตรการ และปัญญา ศรีสิงห์. (2563). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อรูปแบบการออมเพื่อความมั่นคงตอนเกษียณอายุ: กรณีศึกษาลูกค้าธนาคารยูโอบี สาขาถนนศรีวิภา. *วารสารศิลปการจัดการ*, 4(3), 567-581.
- วิกิพีเดีย. (2565). สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน (ประเทศไทย). ค้นจาก [https://th.wikipedia.org/wiki/สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน_\(ประเทศไทย\)](https://th.wikipedia.org/wiki/สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน_(ประเทศไทย))
- สยาม เกิดจรัส. (2561). การวางแผนการเงินส่วนบุคคลเพื่อวัยเกษียณ กรณีศึกษา ชุมชนการเคหะท่าทราย กรุงเทพมหานคร. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศศินันท์ ศาสตรสาระ. (2563). การวางแผนการเงินส่วนบุคคลเพื่อเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุของพนักงานบริษัทเอกชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 12 (หน้า 1220-1227). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- ศิริวรรณ ว่องวิรุฒ และลดารัตน์ ศรีรักษ์. (2554). การวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณ. ค้นจาก https://www.bu.ac.th/knowledgecenter/executive_journal/april_june_11/pdf/aw31.pdf
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และศุภร เสรีรัตน์. (2546). การบริหารการตลาดยุคใหม่. ธรรมสาร.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2556). รายงานผลการสำรวจทักษะทางการเงินของไทย ปี 2556. ผู้แต่ง.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2557). การบริหารจัดการการเงินส่วนบุคคลหลักสูตรอบรมเชิงปฏิบัติการ "ติดเข็มทิศชีวิตการเงินแก่ครู". ค้นจาก <https://www.1213.or.th/th/aboutfcc/Documents/compass57.pdf>
- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2558). หลักสูตรการวางแผนการเงินชุดที่ 4 การวางแผนเพื่อวัยเกษียณอายุ. ค้นจาก <https://weblink.set.or.th/dat/setbooks/e-book/91.pdf>
- Cronbach, L. J. (1970). *Essentials of psychological testing* (3rd ed.). Harper & Row.
- Yamane, T. (1967). *Statistics, an introductory analysis* (2nd ed.). Harper & Row.

ปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจในการซื้อยานยนต์ไฟฟ้าของผู้บริโภค ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ประเทศไทย

วันที่รับบทความ: 3 มีนาคม 2566
วันแก้ไขบทความ: 29 เมษายน 2566
วันตอบรับบทความ: 29 เมษายน 2566

วิภารัตน์ ผาตงยาง¹ สุรสิทธิ์ บุญขุนทด²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจในการซื้อยานยนต์ไฟฟ้า อันได้แก่ ทศนคติ การรับรู้ถึงการควบคุมพฤติกรรม สถานะทางปัญญา การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง และการรับรู้ด้านผลิตภัณฑ์ ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ประเทศไทย ใช้การวิเคราะห์การวิจัยเชิงประจักษ์ การศึกษานี้มีประชากรจำนวนมากและไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน การสุ่มกลุ่มตัวอย่างใช้หลักความน่าจะเป็นโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย ขนาดตัวอย่าง จำนวน 360 คน

ผลการวิจัย พบว่า ทศนคติ การรับรู้ถึงการควบคุมพฤติกรรม สถานะทางปัญญา การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง การรับรู้ด้านผลิตภัณฑ์ มีอิทธิพลทางบวกต่อความตั้งใจในการซื้อยานยนต์ไฟฟ้า ผลการศึกษานี้สามารถให้ข้อมูลอ้างอิงที่เป็นประโยชน์แก่นักวิจัย บริษัทและบุคคลที่ทำงานในองค์กรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

คำสำคัญ: ความตั้งใจซื้อ; ยานยนต์ไฟฟ้า; การรับรู้ด้านผลิตภัณฑ์; การรับรู้ถึงการควบคุมพฤติกรรม; ทศนคติ

ประเภทบทความ: บทความวิจัย

¹นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทาน มหาวิทยาลัยรามคำแหง

282 ถนนรามคำแหง แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร 10240, ประเทศไทย

ผู้รับผิดชอบบทความ อีเมล: 6414970114@ru.ac.th

²อาจารย์ ดร., โครงการปรัชญาดุสิตบัณฑิตทางสังคมศาสตร์ สาขาบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Factors Affecting Consumers' Intention to Purchase Electric Vehicles in Bangkok Metropolitan Region, Thailand

Received: 3 March 2023

Revised: 29 April 2023

Accepted: 29 April 2023

Viparat Phadongyang¹ Surasidh Boonchunone²

Abstract

The objective of this research was to study the factors affecting purchase intention of electric vehicles, including attitude, behavioral control perception, cognitive status, subject norm, and product perception of consumers in Bangkok Metropolitan Region, Thailand using empirical research analysis. This study involved an infinite population. The sample size was 360 individuals.

Finding are as follows: attitude, perceived behavioral control, cognitive status, subject norm and product perception have influence on the intention to purchase electric vehicles. The results of this study can provide useful information to researchers, companies and individuals working in relevant organizations and agencies.

Keywords: Purchase Intention; Electric Vehicles; Product Perception; Perceived Behavioral Control; Attitude

Type of Article: Research Article

¹Student, Master of Business Administration Program in Logistics and Supply Chain Management, Ramkhamhaeng University
282 Ramkhamhaeng Road, Huamark, Bangkok, Bangkok 10240, Thailand

Corresponding Author Email: 6414970114@ru.ac.th

²Lecturer Dr., Doctor of Philosophy Program in Social Sciences, Ramkhamhaeng University

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันหลายประเทศทั่วโลกกำลังเผชิญกับปัญหาด้านพลังงานและสิ่งแวดล้อม เนื่องจากการใช้พลังงานของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกมีปริมาณเพิ่มสูงขึ้นเรื่อย ๆ โดยมีสาเหตุมาจากหลายปัจจัย ได้แก่ ความก้าวหน้าของอุตสาหกรรม การพัฒนาเทคโนโลยี และการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากร ส่งผลให้ความต้องการใช้พลังงานเพิ่มมากขึ้นและเกิดการขาดแคลนแหล่งพลังงาน น้ำมันเป็นเชื้อเพลิงหลักสำหรับกิจกรรมต่าง ๆ อาทิ การขนส่ง และการผลิตในภาคอุตสาหกรรมตามไปด้วย ปัจจุบันหลายประเทศพยายามศึกษาและค้นหาพลังงานทดแทนน้ำมันในรูปแบบต่าง ๆ ดังนั้น ยานยนต์ไฟฟ้าเป็นหนึ่งในรูปแบบของพลังงานทดแทนที่หลายประเทศผลักดันนำมาใช้ เพราะ นอกจากจะเป็นพลังงานที่มีประสิทธิภาพแล้วยังช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมให้มีคุณภาพดีอีกด้วย (Dutta & Hwang, 2021; Luo & Zhang, 2012; Malik et al., 2018)

กระแสความต้องการใช้งานยานยนต์ไฟฟ้าในตลาดโลกมีแนวโน้มเติบโตสูงขึ้นตามการตื่นตัวด้านสุขภาพและการปกป้องสิ่งแวดล้อม รัฐบาลประเทศต่าง ๆ มีนโยบายสนับสนุนการใช้ยานยนต์ไฟฟ้า บางประเทศมีเป้าหมายยกเลิกการใช้ยานยนต์ที่ใช้น้ำมัน และยานยนต์ไฟฟ้าคือคำตอบที่หลายประเทศเลือกเพื่อเยียวยาปัญหาโลกร้อนและวิกฤติพลังงาน (Costa et al., 2021) จากมาตรการลดปริมาณก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ตามข้อตกลงปารีส (Paris Agreement) สำหรับในประเทศไทยได้มีการผลักดันให้มีการจดทะเบียนยานยนต์ใหม่ในประเทศทั้งหมดเป็นยานยนต์ ZEV ตั้งแต่ปี 2578 เป็นต้นไป (สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล, 2654)

อุตสาหกรรมยานยนต์ในหลาย ๆ ประเทศได้มีการพัฒนาเทคโนโลยียานยนต์สมัยใหม่ออกมาอย่างต่อเนื่อง ทำให้ความต้องการยานยนต์ไฟฟ้าเพิ่มสูงขึ้นจึงเป็นอุตสาหกรรมใหม่ที่กำลังเติบโตในอนาคต ส่วนของรัฐบาลไทยได้มีการกำหนดให้อุตสาหกรรมยานยนต์สมัยใหม่เป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมเป้าหมาย (S-Curve) ที่จะช่วยขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสร้างรายได้เข้าประเทศใน (สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ, 2563) ประเทศไทยมีมาตรการส่งเสริมให้เกิดการใช้ยานยนต์ไฟฟ้าในประเทศเพิ่มมากขึ้น รัฐบาลได้กำหนดมาตรการจูงใจ ประกอบด้วย มาตรการทางภาษี เช่น การใช้ภาษีสรรพสามิต การยกเว้นหรือลดภาษีป้ายทะเบียนประจำปี มาตรการที่ไม่ใช่ภาษี เช่น ส่วนลดค่าไฟฟ้าในครัวเรือนและที่พักอาศัยในคอนโดมิเนียมแก่ผู้ใช้รถยนต์ไฟฟ้า ที่จอดฟรี การสนับสนุนสินเชื่อเช่าซื้อ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565)

ยอดขายของยานยนต์ไฟฟ้าทั่วโลกทำสถิติสูงสุดต่อเนื่องถึงแม้เศรษฐกิจโลกเผชิญวิกฤตจากการแพร่ระบาดของโควิด-19 นำไปสู่การพัฒนา Ecosystem ในปี พ.ศ. 2565 ที่ผ่านมารีเรียกว่า เป็นจุดเริ่มต้นแห่งปีทองของอุตสาหกรรมยานยนต์ไฟฟ้า เพราะยานยนต์ไฟฟ้าสามารถสร้างยอดขายทั่วโลกได้กว่า 7.8 ล้านคัน คิดเป็นสัดส่วนราวร้อยละ 10 ของยอดขายยานยนต์ทั้งหมด ราว 80.6 ล้านคัน (กองแผนงาน กรมการขนส่งทางบก, 2565) สถานการณ์ตลาดยานยนต์ในประเทศไทยมีการเติบโตได้ดีโดยพบว่า ประเทศไทยเป็นประเทศที่มียอดขายยานยนต์ไฟฟ้ามากที่สุดในอาเซียน ครองส่วนแบ่งตลาดไปได้กว่าร้อยละ 60 สถานการณ์ยานยนต์ไฟฟ้าของประเทศไทยประจำปี 2565 (สมาคมยานยนต์ไฟฟ้าไทย, 2565)

ดังนั้น ปัญหาด้านพลังงาน น้ำมัน และมลภาวะทำให้ผู้บริโภคตระหนักและมีความสนใจใช้ยานยนต์ไฟฟ้า โดยเฉพาะมาตรการจูงใจจากภาครัฐ มีผลตอบรับที่ดีจากผู้บริโภค ทั้งการรับรู้ถึงประโยชน์ของยานยนต์ไฟฟ้าทั้งด้านพลังงานและการดูแลรักษาที่ต่ำกว่ารถสันดาปภายใน ทิศนคติ การรับรู้ถึงการควบคุมพฤติกรรม สถานะทางปัญญา การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง การรับรู้ด้านผลิตภัณฑ์ ของผู้บริโภคมีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการซื้อยานยนต์ไฟฟ้า ใน

อนาคตจะสามารถดึงดูดให้ผู้บริโภคมีความเชื่อมั่นและมีความตั้งใจซื้อยานยนต์ไฟฟ้ามากยิ่งขึ้น (กองแผนงาน กรมการขนส่งทางบก, 2565)

มีการศึกษาวิจัยหลายชิ้นงานที่ได้อธิบายถึงความตั้งใจและแรงจูงใจในการเปลี่ยนมาใช้ยานยนต์ไฟฟ้ามาเป็นพลังงานทดแทนที่หลายประเทศผลักดันนำมาใช้ Malik et al. (2018, pp. 163-180) แนวทางสู่ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม แรงจูงใจในการใช้เปลี่ยนมาใช้รถยนต์ EV เริ่มจากแรงสนับสนุนด้านเงินทุนและการอุดหนุนจากรัฐบาล Barros and Pádua (2019) ได้ทำการวิเคราะห์แรงจูงใจทางการเงินภายใต้การปฏิรูปภาษีสิ่งแวดล้อมที่นำมาใช้ในประเทศโปรตุเกส กระตุ้นพฤติกรรมในการซื้อยานยนต์ไฟฟ้าปลั๊กอินไฮบริด Wang et al. (2016) ความตั้งใจของผู้บริโภคในการนำยานยนต์ไฟฟ้าแบบไฮบริดมาใช้เป็นนวัตกรรมการขนส่งที่ประหยัดพลังงาน มีศักยภาพในการลดการใช้น้ำมัน การปล่อยคาร์บอน (Barros & Pádua, 2019; Bhattacharyya & Thakre, 2021; Degirmenci & Breitner, 2017) ความเชื่อมโยงระหว่างทัศนคติที่มีต่อและความเต็มใจที่จะซื้อยานยนต์ไฟฟ้า ความสอดคล้องของภาพตนเองที่เกี่ยวข้องกับการเป็นเจ้าของรถ EV และความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ (Bennett & Vijaygopal, 2018) การศึกษาถึงการรับรู้ถึงการควบคุมพฤติกรรมแสดงให้เห็นถึงประโยชน์ของการใช้แบบจำลองขยายของพฤติกรรมที่วางแผนไว้ สามารถคาดเดาได้จากทัศนคติ บรรทัดฐานส่วนตัว และความรู้สึก (Aitken et al., 2020; Soorani & Ahmadvand, 2019) ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจภายใน แรงจูงใจภายนอก กระแส สถานะทางปัญญา ความพึงพอใจที่รับรู้ และความตั้งใจในการซื้อของผู้บริโภคจากมุมมองของทัศนคติทางปัญญา (Chang et al., 2016) วิเคราะห์ผลกระทบในความตั้งใจที่จะใช้พื้นที่สีเขียวในเมือง ประเทศฮ่องกง พบว่า ทัศนคติ บรรทัดฐานเชิงอัตวิสัย การควบคุมพฤติกรรมการรับรู้ และประโยชน์ มีอิทธิพลเชิงบวกต่อความตั้งใจในการใช้พื้นที่สีเขียวในเมือง (Wan et al., 2018) การรับรู้และความชอบขึ้นอยู่กับคุณสมบัติของผลิตภัณฑ์ และลักษณะเฉพาะของผู้บริโภค (Liu et al., 2021) เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาและปรับปรุงยานยนต์ไฟฟ้าให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาทัศนคติมีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการซื้อยานยนต์ไฟฟ้าของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาการรับรู้ถึงการควบคุมพฤติกรรมมีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการซื้อยานยนต์ไฟฟ้าของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ประเทศไทย
3. เพื่อศึกษาสถานะทางปัญญามีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการซื้อยานยนต์ไฟฟ้าของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ประเทศไทย
4. เพื่อศึกษาการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงมีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการซื้อยานยนต์ไฟฟ้าของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ประเทศไทย
5. เพื่อศึกษาการรับรู้ด้านผลิตภัณฑ์มีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการซื้อยานยนต์ไฟฟ้าของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ประเทศไทย

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจในการซื้อยานยนต์ไฟฟ้าของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ประเทศไทย ในช่วงงาน Thailand International Motor Expo 2022

1. ขอบเขตประชากร

ประชากรที่ศึกษาคือ ผู้บริโภคที่มีความสนใจซื้อยานยนต์ไฟฟ้าและผู้บริโภคที่เข้าเยี่ยมชมงาน Thailand International Motor Expo 2022

2. ขอบเขตด้านตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ทักษะคติ (Attitude) การรับรู้ถึงการควบคุมพฤติกรรม (Perceived Behavioral Control) สถานะทางปัญญา (Cognitive Status) การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (Subject Norm) และการรับรู้ด้านผลิตภัณฑ์ (Product Perception)

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความตั้งใจซื้อยานยนต์ไฟฟ้า (Purchase Intention of Electric Vehicles)

3. ขอบเขตด้านเวลา

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างผู้บริโภคฯ ในช่วงจัดงานแสดง วันที่ 1-12 ธันวาคม 2565 ณ สถานที่ อิมแพ็ค ชาเลนเจอร์

ประโยชน์ที่รับจากการวิจัย

1. เพื่อเป็นแนวทางให้กับอุตสาหกรรมยานยนต์ที่ผลิตหรือจำหน่ายยานยนต์ไฟฟ้านำปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจซื้อไปปรับใช้เป็นแนวทางบริหารจัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพของยานยนต์ไฟฟ้าเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภค

2. เพื่อเป็นแนวทางให้องค์กรที่ดำเนินธุรกิจใกล้เคียงกับอุตสาหกรรมยานยนต์ที่ผลิตหรือจำหน่ายยานยนต์ไฟฟ้า นำปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจซื้อไปปรับใช้เป็นแนวทางพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพของยานยนต์ไฟฟ้าเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภค

3. เพื่อเป็นการเพิ่มพูนและเติมเต็มองค์ความรู้ทางวิชาการในต่อยอดเกี่ยวกับศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจในการซื้อยานยนต์ไฟฟ้า อันได้แก่ ทักษะคติ การรับรู้ถึงการควบคุมพฤติกรรม สถานะทางปัญญา การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง และการรับรู้ด้านผลิตภัณฑ์ ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ประเทศไทย

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีการแพร่กระจายนวัตกรรม (Diffusion of Innovations) ของ Roger (2010) ที่เสนอไว้ว่า กระบวนการที่นวัตกรรมได้มีการแพร่กระจายจากสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ ระหว่างผู้ใช้บริการในสังคม การนำนวัตกรรมมาใช้เป็นครั้งแรก ซึ่งโดยปกติทั่วไปของการแพร่กระจายนวัตกรรมและการยอมรับนวัตกรรมจะถูกรับรู้ในความหมายที่คล้ายคลึงกันโดยจะต้องอาศัยกระบวนการตัดสินใจ การรับรู้ถึงคุณลักษณะ คุณสมบัติ หรือองค์ประกอบ นั้น ๆ โดยความตั้งใจของแต่ละบุคคลจะทดลองใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีใหม่ ๆ เพื่อแสดงถึงบทบาทสำคัญในการกำหนดผลลัพธ์ของการยอมรับเทคโนโลยีของผู้ใช้หรือผู้บริโภค (Rogers, 2010) และมีความเชื่อมโยงกับการกระทำอย่างมีเหตุผลและความตั้งใจซื้อ

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความตั้งใจซื้อ (Theory of Purchase Intention) ทฤษฎีที่เป็นพื้นฐานของงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาความตั้งใจซื้อสินค้าและบริการของผู้บริโภคนั้น ของ Ajzen (1991) ที่ว่า ความตั้งใจ (Intention) เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเกิดพฤติกรรมที่สำคัญ ได้แก่ (1) ปัจจัยด้านทัศนคติที่มีผลต่อพฤติกรรมซึ่งเป็นความเชื่อและการประเมินของบุคคลที่มีผลต่อพฤติกรรมของแต่ละบุคคล (2) การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง หมายถึงความตั้งใจและการแสดงพฤติกรรมนั้น ๆ มีอิทธิพลมาจากการคล้อยตามและดำเนินการตามกลุ่มอ้างอิง/ บุคคลรอบข้าง และ (3) การรับรู้ถึงการควบคุมพฤติกรรมของตนเองโดยที่มีการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจหรือเจตนาเชิงพฤติกรรม อีกทั้งยังทำให้เกิดแนวโน้มทำความตั้งใจพฤติกรรม อย่างไรก็ตามสิ่งเหล่านี้ขึ้นกับบริบทนั้น ดังนั้น ความตั้งใจในการซื้อยานยนต์ไฟฟ้าโดยใช้ทฤษฎีขยายพฤติกรรมตามแผน (Theory of Planned Behavior) เพื่อแสดงให้เห็นว่าการรับรู้ความสามารถของตนเองลดลงการเชื่อมโยงบรรทัดฐานทางศีลธรรมเข้ากับจุดประสงค์ และการรับรู้การควบคุมได้กลั่นกรองความสัมพันธ์ของมาตรฐานเชิงอัตนัยด้วยความตั้งใจ

ทฤษฎีการกระทำอย่างมีเหตุผล (Theory of Reasoned Action) ของ Ajzen and Fishbein, (1980) อธิบายความสัมพันธ์ระหว่าง ความเชื่อและทัศนคติต่อพฤติกรรมว่า การเปลี่ยนแปลงความเชื่อจะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลโดยบุคคลจะคำนึงเหตุผลก่อน ถ้าบุคคลมีความเห็นว่าเป็นสิ่งที่ควรกระทำก็จะแสดงพฤติกรรม มีปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดการแสดงพฤติกรรมของบุคคลโดยตรงคือ เจตนาแสดงพฤติกรรม (Behavioral Intention)

ยานยนต์ไฟฟ้า หมายถึง ยานยนต์ที่มีการขับเคลื่อนด้วยมอเตอร์ไฟฟ้าเพียงอย่างเดียว หรือยานยนต์ที่อาศัยเครื่องยนต์เผาไหม้ภายในมาใช้ร่วมกับมอเตอร์ไฟฟ้าทั้งในส่วนของ การขับเคลื่อนและผลิตพลังงานไฟฟ้าเก็บสะสมในแบตเตอรี่ หรือเทคโนโลยีการใช้ก๊าซไฮโดรเจนในการผลิตพลังงานไฟฟ้าจากเซลล์เชื้อเพลิง เพื่อมาเป็นต้นกำลังในการขับเคลื่อนก็ ถือว่าเป็นยานยนต์ไฟฟ้าด้วย Shukla (2009) ดังนั้น จึงสามารถแบ่งยานยนต์ไฟฟ้าได้เป็น 4 ประเภท ได้แก่ (1) ยานยนต์ไฟฟ้าแบตเตอรี่ (Battery Electric Vehicle, BEVs) (2) ยานยนต์ไฟฟ้าไฮบริดปลั๊กอิน (Plug-in Hybrid Electric Vehicle, PHEVs) (3) ยานยนต์ไฟฟ้าไฮบริด (Hybrid Electric Vehicle, HEVs) (4) ยานยนต์ไฟฟ้าเซลล์เชื้อเพลิง (Fuel Cell Electric Vehicle, FCEVs) (Buca & Brausen, 1997, pp. 36-45) ยานยนต์ไฟฟ้าทั้งหมดเรียกว่า รถยนต์ที่ปล่อยมลพิษต่ำเป็นพิเศษ เป็นยานพาหนะที่ไม่ก่อให้เกิดการปล่อยมลพิษที่เกี่ยวข้องกับการเผาไหม้ในท้องถิ่น ซึ่งรวมถึงรถยนต์ที่ใช้พลังงานจากแบตเตอรี่จะเรียกอีกอย่างว่ารถยนต์ที่ปล่อยมลพิษเป็นศูนย์หรือ ZEVs (Chan, 1999) EV เป็นยานพาหนะบนถนนที่ขับเคลื่อนด้วยแรงขับเคลื่อนไฟฟ้า ซึ่ง "หัวใจของ EV" ประกอบด้วยมอเตอร์ ตัวแปลงพลังงาน และแบตเตอรี่ ลักษณะของ "หัวใจ" นี้แตกต่างจากรถยนต์เครื่องสันดาป ICE (Wang et al., 2016) ความตั้งใจของผู้บริโภคในการนำยานยนต์ไฟฟ้าแบบไฮบริดมาใช้ เป็นนวัตกรรมที่ประหยัดพลังงาน มีศักยภาพในการลดการใช้ น้ำมัน การปล่อยคาร์บอนและบรรเทาปัญหาสิ่งแวดล้อม (Malik et al., 2018, pp. 163-180) แนวทางสู่ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมพบว่า แรงจูงใจในการใช้เปลี่ยนมาใช้รถยนต์ EV เริ่มจากแรงสนับสนุนด้านเงินทุนและการอุดหนุนจากรัฐบาล (Barros & Pádua, 2019; Kim et al., 2021)

ความตั้งใจในการซื้อยานยนต์ไฟฟ้า (Purchase Intention of Electric Vehicle) หมายถึง ความตั้งใจซื้อหรือความรู้สึก หรือความเชื่อของผู้ซื้อว่าตัวเองมีสามารถประมาณการผลตอบแทนจากการซื้อสินค้าแบรนด์ใดแบรนด์หนึ่ง เป็นสภาวะความรู้สึกของผู้บริโภคที่มีต่อการตัดสินใจ ด้านคุณภาพของตราสินค้าหนึ่ง ๆ กล่าวอีกนัยหนึ่ง เป็นความมั่นใจหรือระดับความมั่นใจว่าการเป็นการตัดสินใจโดยการประเมินแบรนด์นั้นอย่างถูกต้องแล้ว เช่น การที่ผู้บริโภค

มีการมองหาและวางแผนที่จะซื้อยานยนต์ไฟฟ้า โดยมีความมั่นใจในการทำงานของยานยนต์ไฟฟ้าทั้งในเรื่องของ คุณภาพและประสิทธิภาพ เป็นต้น (Howard & Sheth, 1969; Laroche et al., 1996)

ทัศนคติ (Attitude) หมายถึง การแสดงออกถึงความชอบหรือไม่ชอบต่อบุคคล สถานที่ สิ่งของ หรือ เหตุการณ์สิ่งใดสิ่งหนึ่ง เป็นแนวคิดที่เด่นชัดที่สุดและจำเป็นอย่างยิ่งที่สุดในจิตวิทยาสังคมร่วมสมัย โดยทัศนคติสามารถสร้าง ขึ้นจากประสบการณ์ในอดีตและปัจจุบันของบุคคลหนึ่ง ๆ สามารถตรวจวัดและเปลี่ยนแปลงได้ ซึ่งส่งผลต่ออารมณ์ และพฤติกรรมของบุคคลนั้นด้วยความรู้สึกรู้สึกและความคิดเห็นของผู้บริโภค เช่น ผู้บริโภคมีความตั้งใจซื้อยานยนต์ไฟฟ้า และมองว่าการซื้อรถยนต์ไฟฟ้าเป็นทางเลือกที่ดีในการซื้อรถยนต์ โดยคิดว่ามีความจำเป็นที่ต้องใช้และควรมีการ นโยบายส่งเสริมในการซื้อรถประเภทนี้ (Carter, 1959; Murchison, 1935; Rosenberg, 1960)

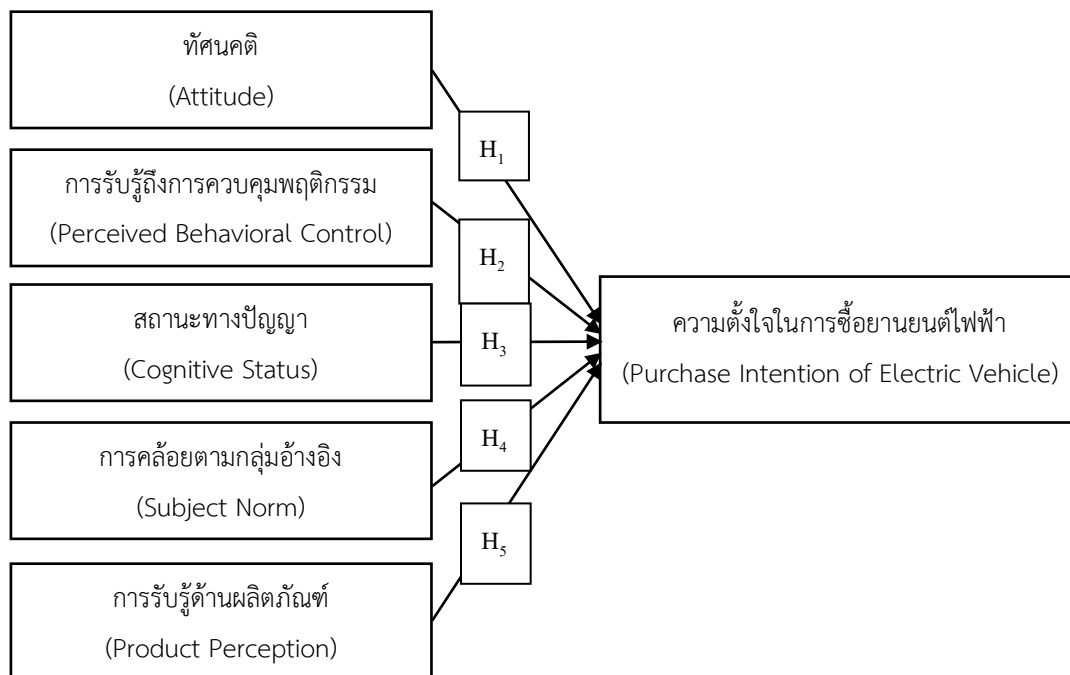
การรับรู้การควบคุมพฤติกรรม (Perceived Behavioral Control) หมายถึง การรับรู้ถึงการควบคุม พฤติกรรม หมายถึง ความเชื่อเชิงพฤติกรรมและการควบคุมชัดเจนอย่างเหมาะสม เป็นการที่บุคคลประเมิน ความสามารถของตนต่อการกระทำพฤติกรรมนั้น หรือประเมินปัจจัยแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อการกระทำนั้น ความยาก หรือความง่ายในการกระทำพฤติกรรมนั้น เช่น การรับรู้ว่าตัวเองมีความสามารถในการตัดสินใจว่าจะซื้อยานยนต์ ไฟฟ้ามาใช้ในชีวิตประจำวันหรือใช้ในอนาคตหรือไม่และสามารถควบคุมให้เกิดผลตามที่ตั้งใจไว้ได้ (Ajzen, 1991; Mahoney & Thoresen, 1974; Manstead & Van Eekelen, 1998)

สถานะทางปัญญา (Cognitive Status) หมายถึง สถานะทางปัญญา ความเชื่อ การรับรู้ข้อมูลและความรู้ เกี่ยวกับสิ่งของหรือบุคคลหรือสภาพการณ์ต่างๆ ทางสังคม หรือความเข้าใจในกระบวนการตัดสินใจของตนเอง เช่น กระบวนการหรือกลไกทางความคิดของระบบสมองว่าผู้บริโภคมีความเข้าใจ เกี่ยวกับยานยนต์ไฟฟ้า ทั้งในด้าน คุณสมบัติพิเศษ และคุณสมบัติของผลิตภัณฑ์ เป็นต้น (Bandura, 1977; Goel, 2007; Wadeson, 2008)

การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (Subject Norm) หมายถึง การรับรู้ของบุคคลนั้นว่าคนรอบข้างที่มีความสำคัญ สำหรับเขาต้องการให้เขาทำพฤติกรรมนั้นหรือไม่ ถ้าบุคคลนั้นได้รับรู้ว่าคนที่มีความสำคัญต่อเขาได้ทำพฤติกรรมนั้น หรือต้องการให้เขาทำพฤติกรรมนั้น ก็จะมีแนวโน้มที่จะคล้อยตามและทำตามด้วย เช่น การรับรู้ของผู้บริโภคเกี่ยวกับ ความต้องการหรือความคาดหวังของสังคมที่มีผลต่อบุคคล ทั้งคนรอบข้าง ครอบครัว เพื่อนฝูง หรือสื่อโฆษณาโดยมี อิทธิพลต่อความต้องการซื้อยานยนต์ไฟฟ้า เป็นต้น (Ajzen, 1991; Feldman & Garrison, 1996)

การรับรู้ด้านผลิตภัณฑ์ (Product Perception) หมายถึง การตระหนักรู้และการระลึกถึง กระตุ้นให้ผู้บริโภค ประเมินผลิตภัณฑ์ในเชิงบวก เกี่ยวกับ ความปลอดภัยของผลิตภัณฑ์ คุณสมบัติและประสิทธิภาพของผลิตภัณฑ์ เช่น การที่ผู้บริโภคทำการพิจารณาตัดสินใจซื้อยานยนต์ไฟฟ้าโดยเฉพาะคำนึงถึงปัจจัยในเรื่อง การชาร์จไฟฟ้า บริการหลัง การขาย ความปลอดภัย ลมมลพิษทางอากาศ และมีเสียงที่เงียบ เป็นต้น (Keller, 2009; Zinkhan & Smith, 1992)

กรอบแนวความคิดที่ใช้ในการวิจัย

ภาพ 1 กรอบแนวความคิดที่ใช้ในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

- H₁ ทัศนคติมีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการซื้อยานยนต์ไฟฟ้า
- H₂ การรับรู้ถึงการควบคุมพฤติกรรมมีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการซื้อยานยนต์ไฟฟ้า
- H₃ สถานะทางปัญญามีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการซื้อยานยนต์ไฟฟ้า
- H₄ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงมีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการซื้อยานยนต์ไฟฟ้า
- H₅ การรับรู้ด้านผลิตภัณฑ์มีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการซื้อยานยนต์ไฟฟ้า

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้บริโภคที่เข้าเยี่ยมชม Thailand International Motor Expo 2022 ครั้งที่ 39 และผู้บริโภคที่มีความสนใจซื้อยานยนต์ไฟฟ้า เนื่องจากการศึกษานี้มีประชากรจำนวนมากและไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน อย่างไรก็ตาม เนื่องจากจำนวนตัวอย่างที่ได้มีเพียงพอตามกำหนดขนาดตามแนวทางของ Hair et al. (2010) ที่แนะนำไว้ว่า การใช้สถิติวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ผู้ศึกษา กำหนดขนาดตามแนวทางของ (Hair et al., 2010) ที่เสนอไว้ว่าขนาดตัวอย่างอย่างน้อย โดยใช้สัดส่วนของตัวแปรสังเกตได้แบบสอบถาม 15 ชุดต่อ 1 ตัวแปรสังเกต ในการศึกษานี้มีตัวแปรสังเกตได้ 23 ตัว ดังนั้น ขนาดตัวอย่างประชากรควรมีอย่างน้อย 345 ชุด การเลือกกลุ่มตัวอย่างสำหรับงานวิจัย ผู้วิจัยได้สุ่มตัวอย่างใช้หลักความน่าจะเป็น (Probability Sampling) โดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) จากกลุ่มผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลในประเทศไทย

2. ตัวแปรที่ศึกษา ตัวแปรอิสระ ได้แก่ (1) ทักษะคิด (2) การรับรู้ถึงการควบคุมพฤติกรรม (3) สถานะทางปัญญา (4) การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (5) การรับรู้ด้านผลิตภัณฑ์ และตัวแปรตาม ได้แก่ ความตั้งใจในการซื้อยานยนต์ไฟฟ้า

3. เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามที่ประกอบด้วย (1) ข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ และ (2) ข้อคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามตัวแปรต่าง ๆ ตามกรอบแนวคิดวิจัย เป็นแบบมาตราประเมินค่า (Rating Scale) แบบ Likert Type Scale มีระดับการวัด 6 ระดับ ได้แก่ ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง (1) ไม่เห็นด้วย (2) ค่อนข้างไม่เห็นด้วย (3) ค่อนข้างเห็นด้วย (4) เห็นด้วย (5) และเห็นด้วยอย่างยิ่ง (6) ตามลำดับ

4. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้วิธีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item-Objective Congruence Index: IOC) ของแบบสอบถามที่ประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ผลทดสอบพบว่าค่า IOC มากกว่า 0.5 แสดงได้ว่า ข้อคำถามทุกข้อสามารถใช้ได้ (สุวิมล ติรภานันท์, 2548) (2) ตรวจสอบความเที่ยงตรง (Reliability) ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคจากแบบสอบถามก่อนนำไปใช้ (Try-out) จำนวน 50 ชุด ผลการวิเคราะห์พบว่าค่าความเที่ยงของแต่ละตัวแปรผ่านเกณฑ์ และจากการเก็บข้อมูลจริงจำนวน 360 ชุด พบว่าตัวแปรทุกตัวมีค่าความเที่ยงสัมประสิทธิ์แอลฟาระหว่าง 0.612 ถึง 0.820 ($n = 50$) และ 0.632 ถึง 0.819 ($n = 236$) ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.6 หมายถึง เครื่องมือที่ใช้วัดตัวแปรมีความเที่ยงในการวัดที่น่าเชื่อถือในระดับสูง (ดูตาราง 1)

ตาราง 1

ผลการวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ

ตัวแปร	ค่าอำนาจจำแนก	สัมประสิทธิ์	ค่าอำนาจจำแนก	สัมประสิทธิ์
	รายข้อ	แอลฟา	รายข้อ	แอลฟา
		$n = 50$		$n = 360$
ทักษะคิด (ATT)	0.522-0.722	0.788	0.407-0.506	0.632
การรับรู้การควบคุมพฤติกรรม (PBC)	0.525-0.715	0.781	0.441-0.553	0.670
สถานะทางปัญญา (CSS)	0.256-0.644	0.633	0.358-0.700	0.735
การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (SNN)	0.368-0.520	0.612	0.594-0.693	0.797
ด้านการรับรู้ด้านผลิตภัณฑ์ (PAA)	0.584-0.671	0.820	0.557-0.637	0.819
ความตั้งใจในการซื้อยานยนต์ไฟฟ้า (PIP)	0.400-0.786	0.819	0.418-0.658	0.784

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation--SD) สำหรับวิเคราะห์พหุตัวแปร (Multivariate Analysis) ใช้สถิติการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis-MRA) เพื่อตอบวัตถุประสงค์และสมมติฐานการวิจัย ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์

ผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปทางประชากรศาสตร์

การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปทางประชากรศาสตร์ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 59.72 มีอายุ 21-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 47.22 จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 78.89 มีอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน คิดเป็นร้อยละ 46.45 มีรายได้ 30,001-50,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 45.55 จำนวนยานยนต์ไฟฟ้าที่ใช้ในครอบครัวส่วนใหญ่เป็นกลุ่มยังไม่มียานยนต์ไฟฟ้าใช้ คิดเป็นร้อยละ 95.28 ประเภทยานยนต์ไฟฟ้าที่สนใจ/ใช้ เป็นประเภทยานยนต์ไฟฟ้าแบตเตอรี่ คิดเป็นร้อยละ 80.28 ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็น

ผลการวิเคราะห์และแปลความหมายความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับ (1) ทศนคติ (STT) (2) การรับรู้การควบคุมพฤติกรรม (PBC) (3) สถานะทางปัญญา (CSS) (4) การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (SNN) และ (5) การรับรู้ด้านผลิตภัณฑ์ โดยมีค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ อยู่ระหว่าง 4.225 ถึง 4.584 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) อยู่ระหว่าง 0.649 ถึง 0.890 (ดูตาราง 2)

ตาราง 2

ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็น

($n = 360$)

ตัวแปร	$\bar{X}$	SD	แปลความหมาย
ทัศนคติ (ATT)	4.365	0.727	ระดับสูง
การรับรู้การควบคุมพฤติกรรม (PBC)	4.327	0.723	ระดับสูง
สถานะทางปัญญา (CSS)	4.540	0.703	ระดับสูง
การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (SNN)	4.225	0.890	ระดับสูง
ด้านการรับรู้ด้านผลิตภัณฑ์ (PAA)	4.584	0.649	ระดับสูง
ความตั้งใจในการซื้อยานยนต์ไฟฟ้า (PIP)	4.356	0.670	ระดับสูง

ตาราง 3

ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณในรูปสัมประสิทธิ์ถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน (Standardized Coefficients, Beta) ของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อยานยนต์ไฟฟ้าของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ประเทศไทย

($n = 360$)

ตัวแปรและสถิติวิเคราะห์	สัมประสิทธิ์ถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน
ATT	.139**
PBC	.216***
CSS	.227***
SNN	.170***
PAA	.232***
Constant	.235

ตาราง 3 (ต่อ)

ตัวแปรและสถิติวิเคราะห์	สัมประสิทธิ์ถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน
n	360
R^2	.540
df	5
F	83.092
$Sig.$	.000

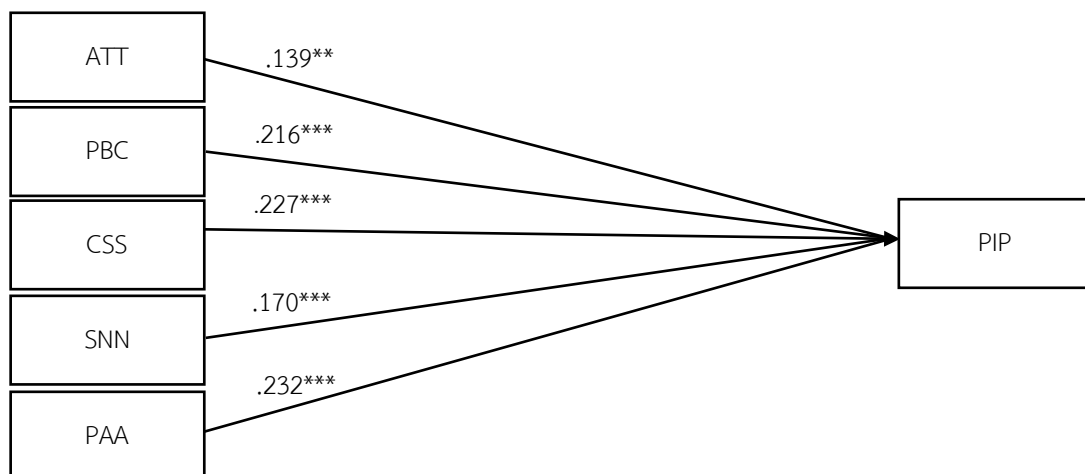
*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($1.960 \leq t\text{-value} < 2.576$)

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($2.576 \leq t\text{-value} < 3.290$)

***มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($t\text{-value} \geq 3.290$)

โมเดลสมการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ

$$\text{โมเดลสมการ PIP} = .139\text{ATT} + .216\text{PBC} + .227\text{CSS} + .170\text{SNN} + .232\text{PAA}$$

จากตาราง 3 พบว่า ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุเพื่อตอบสนองสมมติฐานการวิจัยทั้งหมด 5 สมมติฐาน ทั้งหมด มีผลการทดสอบสมมติฐานที่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยทัศนคติ (ATT) การรับรู้การควบคุมพฤติกรรม (PBC) สถานะทางปัญญา (CSS) การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (SNN) และการรับรู้ด้านผลิตภัณฑ์ (PAA) มีอิทธิพลทางบวกต่อความตั้งใจในการซื้อยานยนต์ไฟฟ้า (PIP) อย่างมีนัยสำคัญ โดยมีค่า R^2 มีค่าเท่ากับ 0.540 โดยมีตัวแปรต้น ได้แก่ ATT, PBC, CSS, SNN และ PAA สามารถอธิบายความตั้งใจซื้อยานยนต์ไฟฟ้าของผู้บริโภค ได้ร้อยละ 50.40

การอภิปรายผล

ทัศนคติมีอิทธิพลทางบวกต่อความตั้งใจในการซื้อยานยนต์ไฟฟ้า อย่างมีนัยสำคัญ ($p < .01$) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุเท่ากับ .139 ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของ Bennett and Vijaygopal (2018) และเป็นไปตามแนวคิดทฤษฎีของ Murchison (1935) และเป็นไปตามแนวคิดทฤษฎีของ Ajzen (1991) กล่าวคือ ทัศนคติในทาง

จิตวิทยา เป็นการแสดงออกถึงความชอบ เช่น ความรู้สึกและความคิดเห็นของผู้บริโภคเกี่ยวกับการชื้อยานยนต์ไฟฟ้า เป็นทางเลือกที่ดีในการชื้อรถยนต์ โดยคิดว่ามีความจำเป็นที่ต้องใช้ยานยนต์ไฟฟ้า และสนับสนุนให้ประเทศมีนโยบาย ส่งเสริมในการชื้อรถประเภทนี้ สรุปได้ว่า เมื่อผู้บริโภคมีความชอบ ความรู้สึกและความคิดเห็นเกี่ยวกับการชื้อยานยนต์ไฟฟ้ามากขึ้น จะส่งผลต่อทัศนคติของผู้บริโภคมากขึ้นด้วย

การรับรู้ถึงการควบคุมพฤติกรรม มีอิทธิพลทางบวกต่อความตั้งใจในการชื้อยานยนต์ไฟฟ้า อย่างมีนัยสำคัญ ($p < .001$) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุเท่ากับ .216 ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของ Si et al. (2020); Soorani and Ahmadvand (2019) และเป็นไปตามแนวคิดทฤษฎีของ Honig and Urcuioli (1981) กล่าวคือ หากว่าการกระทำ หรือการแสดงออกของบุคคล เพื่อตอบสนองต่อสิ่งเร้า หรือสิ่งที่มีกระตุ้น เช่น เชื่อว่าตนเองสามารถควบคุมต่อสิ่ง ๆ นั้นได้ การรับรู้ว่าตัวเองมีความสามารถในการตัดสินใจว่าจะชื้อยานยนต์ไฟฟ้ามาใช้ในชีวิตประจำวันหรือใช้ในโอกาสหรือไม่ และสามารถควบคุมให้เกิดผลตามที่ตั้งใจไว้ได้ สรุปได้ว่า เมื่อผู้บริโภคกระทำหรือแสดงออกว่าสามารถตัดสินใจที่ชื้อยานยนต์ไฟฟ้ามาใช้มากขึ้น จะส่งผลให้ต่อการรับรู้ถึงการควบคุมพฤติกรรมของผู้บริโภคมากขึ้นด้วย

ด้านการสถานะทางปัญญา มีอิทธิพลทางบวกต่อความตั้งใจในการชื้อยานยนต์ไฟฟ้า อย่างมีนัยสำคัญ ($p < .001$) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุเท่ากับ .227 ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของ Finch et al. (2017) และเป็นไปตามแนวคิดทฤษฎีของ Goel (2007) กล่าวคือ ความสามารถทางปัญญา หรือการรับรู้ความสามารถทางปัญญา เป็นทักษะทางสมองสำหรับการได้มาซึ่งความรู้ การจัดการข้อมูล และการใช้เหตุผล เช่น กระบวนการหรือกลไกทางความคิดของระบบสมองว่าผู้บริโภคมีความเข้าใจ เกี่ยวกับยานยนต์ไฟฟ้า ทั้งในด้านคุณลักษณะ นโยบายพิเศษ และคุณประโยชน์ของผลิตภัณฑ์ ซึ่งส่งผลให้ผู้บริโภคมีความรู้ความเข้าใจทางปัญญา สรุปได้ว่าเมื่อผู้บริโภคมีความเข้าใจคุณลักษณะและคุณประโยชน์ของยานยนต์ไฟฟ้าเพิ่มมากขึ้นจะส่งผลให้ต่อสถานะทางปัญญาของผู้บริโภคมากขึ้นด้วย

ด้านการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง มีอิทธิพลทางบวกต่อความตั้งใจในการชื้อยานยนต์ไฟฟ้า อย่างมีนัยสำคัญ ($p < .001$) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุเท่ากับ .170 ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของ Singh et al. (2022) และเป็นไปตามแนวคิดทฤษฎีของ Feldman and Garrison (1996) กล่าวคือ เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหรือทัศนคติ ตามความเชื่อหรือตามมาตรฐานของผู้อื่น ซึ่งเป็นได้ทั้งกลุ่มคนใกล้ชิดที่มีอิทธิพลต่อบุคคลนั้น เช่น การรับรู้ของผู้บริโภคเกี่ยวกับความต้องการหรือความคาดหวังของสังคมที่มีผลต่อบุคคล ทั้งคนรอบข้าง ครอบครัว เพื่อนฝูง หรือสื่อโฆษณา โดยมีอิทธิพลต่อความต้องการชื้อยานยนต์ไฟฟ้า สรุปได้ว่า เมื่อผู้บริโภคมีความเชื่อ และผู้อื่นมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ จะกระตุ้นให้ผู้บริโภคอยากชื้อยานยนต์ไฟฟ้ามากขึ้น ก็จะส่งผลต่อการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงของผู้บริโภคมากขึ้นด้วย

ด้านการรับรู้ด้านผลิตภัณฑ์ มีอิทธิพลทางบวกต่อความตั้งใจในการชื้อยานยนต์ไฟฟ้า อย่างมีนัยสำคัญ ($p < .001$) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุเท่ากับ .232 ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของ Liu et al. (2021) และเป็นไปตามแนวคิดทฤษฎีของ Farquhar (1989) กล่าวคือ การรับรู้คุณค่าของแบรนด์หรือผลิตภัณฑ์นั้น ๆ เกิดจากการบุคลลนั้น เปิดรับข้อมูลต่าง ๆ หรือการรับรู้ของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์ซึ่งเกิดมาจากประสบการณ์ที่ได้สัมผัสกับแบรนด์นั้น ๆ เช่น ผู้บริโภคทำการพิจารณาตัดสินใจชื้อยานยนต์ไฟฟ้าโดยเฉพาะคำนึงถึงปัจจัยในเรื่อง การชาร์จไฟฟ้า บริการหลังการขาย ความปลอดภัย ลดมลพิษทางอากาศ และมีเสียงที่เงียบ สรุปได้ว่าการรับรู้คุณค่า คุณสมบัติและประสิทธิภาพของยานยนต์ไฟฟ้ามากขึ้น ก็จะส่งผลต่อการการรับรู้ด้านผลิตภัณฑ์ของผู้บริโภคมากขึ้นด้วย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปปฏิบัติ

1. อุตสาหกรรมยานยนต์ที่ผลิตและจำหน่ายยานยนต์ไฟฟ้าควรส่งเสริมพัฒนา โดยมุ่งเน้นให้ผู้บริโภคมีการรับรู้ต่อปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความจำเป็นในการใช้รถ EV คุณลักษณะพิเศษของรถ EV โดยมีการใช้สื่อโฆษณาเป็นการกระตุ้น ให้ผู้บริโภครับรู้เกี่ยวกับคุณสมบัติและประสิทธิภาพของการใช้ยานยนต์ไฟฟ้า เพื่อให้ผู้บริโภคเกิดความตั้งใจในการซื้อยานยนต์ไฟฟ้ามากยิ่งขึ้น
2. อุตสาหกรรมยานยนต์ที่ผลิตและจำหน่ายยานยนต์ไฟฟ้าควรส่งเสริมพัฒนา และมุ่งเน้น การปรับปรุงเกี่ยวกับคุณภาพของยานยนต์ไฟฟ้า ให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น รวมไปถึงการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานการชาร์จไฟฟ้า ให้มีความสะดวก และรวดเร็วในการชาร์จมากขึ้น เพื่อให้ผู้บริโภคเกิดความตั้งใจในการซื้อยานยนต์ไฟฟ้ามากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรเพิ่มพูนองค์ความรู้ทางวิชาการ โดยการวิจัยในเรื่องของความตั้งใจซื้อยานยนต์ไฟฟ้าเพิ่มเติม โดยเพิ่มตัวแปรอิสระตามกรอบแนวคิดตามแนวคิด ทฤษฎีของ Huang and Ge (2019) โดยเพิ่มมาตรการแรงจูงใจทางการเงิน มาตรการแรงจูงใจที่ไม่ใช่ทางการเงิน และ การรับรู้ผลประโยชน์ เพื่อพัฒนาให้ครบถ้วนทุกด้าน
2. ควรทำวิจัยโดยใช้กรอบความคิดเดียวกันนี้ กับปัจจัยอื่น ๆ เพิ่มเติมจากการวิจัยครั้งนี้ เช่น พฤติกรรมการยอมรับเทคโนโลยียานยนต์ไฟฟ้า จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ความพึงพอใจในการใช้ยานยนต์ไฟฟ้าในประเทศไทย การศึกษาความตั้งใจในการซื้อยานยนต์ไฟฟ้าซ้ำของผู้บริโภค เพื่อเป็นการยืนยันผลการวิจัย
3. ผลการศึกษานี้พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์บางตัวแปรที่ต่ำอาจเกิดจากปัจจัยในการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ผู้วิจัยควรพึงระวังในการนำตัวแปรในโมเดลการวิจัยครั้งนี้มาใช้ในการศึกษา โดยพิจารณาปัจจัยอื่นเพิ่ม เช่น ตัวแปรกำกับ สอดแทรก หรือตัวแปรควบคุม เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กองแผนงาน กรมการขนส่งทางบก. (2565). สถิติจำนวนรถจดทะเบียนใหม่ตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์ และกฎหมายว่าด้วยการขนส่งทางบก ปี พ.ศ. 2565 รวมทั้งประเทศ. ค้นจาก <https://web.dlt.go.th/statistics/index.php>
- สมาคมยานยนต์ไฟฟ้าไทย. (2565). *Thailand Electric Vehicle Outlook 2022*. ค้นจาก <http://www.evat.or.th/15708256/current-status>
- สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล. (2564). *ยานยนต์ไฟฟ้า (Electric Vehicle: xEV) กับอุตสาหกรรมดิจิทัล*. ค้นจาก <https://www.depa.or.th/th/article-view/electric-vehicle-xev-07102021>
- สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ. (2563). *สมุดปกขาว “การส่งเสริมและพัฒนายานยนต์สมัยใหม่”*. ค้นจาก <https://www.nxpo.or.th/th/report/5412>
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13*. ค้นจาก https://www.nesdc.go.th/download/Plan13/Doc/Plan13_Final.pdf

- สุวิมล ติรกานันท์. (2548). *ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์: แนวทางสู่การปฏิบัติ*. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Aitken, R., Watkins, L., Williams, J., & Kean, A. (2020). The positive role of labelling on consumers' perceived behavioural control and intention to purchase organic food. *Journal of Cleaner Production*, 255, <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2020.120334>
- Ajzen, I. (1991). The theory of planned behavior. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 50(2), 179-211.
- Ajzen, I., & Fishbein, M. (1980). *Understanding attitudes and predicting social behavior*. Prince Hall.
- Bandura, A. (1977). Self-efficacy: Toward a unifying theory of behavioral change. *Psychological Review*, 84, 191-215.
- Barros, V., & Pádua, H. (2019). Can green taxation trigger plug-in hybrid electric vehicle acquisition?. *EuroMed Journal of Business*, 14(2), 168-186.
- Bennett, R., & Vijaygopal, R. (2018). Consumer attitudes towards electric vehicles: Effects of product user stereotypes and self-image congruence. *European Journal of Marketing*, 52(3/4), 499-527.
- Bhattacharyya, S. S., & Thakre, S. (2021). Exploring the factors influencing electric vehicle adoption: an empirical investigation in the emerging economy context of India. *Foresight*, 23(3), 311-326.
- Buca, P. V., & Brausen, J. (1997). The electric vehicle market. *Competitiveness Review: An International Business Journal*, 7(1), 36-45.
- Carter, R. F. (1959). Bandwagon and sandbagging effects: Some measures of dissonance reduction*. *Public Opinion Quarterly*, 23(2), 279-287.
- Chan, C. C. (1999). An overview of electric vehicle propulsion control strategy. *IFAC Proceedings Volumes*, 32(2), 8124-8129.
- Chang, S.-H., Chih, W.-H., Liou, D.-K., & Yang, Y.-T. (2016). The mediation of cognitive attitude for online shopping. *Information Technology & People*, 29(3), 618-646.
- Costa, C. M., Barbosa, J. C., Castro, H., Gonçalves, R., & Lanceros-Méndez, S. (2021). Electric vehicles: To what extent are environmentally friendly and cost effective? – Comparative study by european countries. *Renewable and Sustainable Energy Reviews*, 151, 111548.
- Degirmenci, K., & Breitner, M. H. (2017). Consumer purchase intentions for electric vehicles: Is green more important than price and range?. *Transportation Research Part D: Transport and Environment*, 51, 250-260.
- Dutta, B., & Hwang, H.-G. (2021). Consumers purchase intentions of green electric vehicles: The influence of consumers technological and environmental considerations. *Sustainability*, 13(21), 12025.

- Farquhar, P. H. (1989). Managing brand equity. *Marketing Research*, 1(3), 24-33.
- Feldman, R. S., & Garrison, M. (1996). *Understanding Psychology*. McGraw-Hill.
- Finch, G., Goehring, B., & Marshall, A. (2017). The enticing promise of cognitive computing: high-value functional efficiencies and innovative enterprise capabilities. *Strategy & Leadership*, 45(6), 26-33.
- Goel, V. (2007). Anatomy of deductive reasoning. *Trends in Cognitive Sciences*, 11(10), 435-441.
- Hair, J., Black, W., Babin, B., & Anderson, R. (2010). *Multivariate data analysis: A global perspective*. Retrieved from https://www.researchgate.net/publication/237009923_Multivariate_Data_Analysis_A_Global_Perspective/citation/download
- Honig, W. K., & Urcuioli, P. J. (1981). The legacy of Guttman and Kalish (1956): 25 years of research on stimulus generalization. *Journal of the Experimental Analysis of Behavior*, 36(3), 405-445.
- Howard, J. A., & Sheth, J. N. (1969). *The theory of buyer behavior*. Retrieved from [https://books.google.co.th/books?hl=th&lr=&id=HLuo1sawoAYC&oi=fnd&pg=PA81&dq=Howard+and+Sheth++\(1969\)+pdf&ots=IfpEaU9x_w&sig=LiANUUu5YIjUYDTpjTs1_9o49Uo&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false](https://books.google.co.th/books?hl=th&lr=&id=HLuo1sawoAYC&oi=fnd&pg=PA81&dq=Howard+and+Sheth++(1969)+pdf&ots=IfpEaU9x_w&sig=LiANUUu5YIjUYDTpjTs1_9o49Uo&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false)
- Keller, K. L. (2009). Building strong brands in a modern marketing communications environment. *Journal of Marketing Communications*, 15(2-3), 139-155.
- Kim, Y., Kim, H., & Suh, K. (2021). Environmental performance of electric vehicles on regional effective factors using system dynamics. *Journal of Cleaner Production*, 320(20), <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2021.128892>
- Laroche, M., Kim, C., & Zhou, L. (1996). Brand familiarity and confidence as determinants of purchase intention: An empirical test in a multiple brand context. *Journal of Business Research*, 37(2), 115-120.
- Liu, J., Bech, A. C., Stolzenbach Waehrens, S., & Bredie, W. L. P. (2021). Perception and liking of yogurts with different degrees of granularity in relation to ethnicity, preferred oral processing and lingual tactile acuity. *Food Quality and Preference*, 90, <https://doi.org/10.1016/j.foodqual.2020.104158>
- Luo, D., & Zhang, J. (2012). The development model of new energy vehicle in Henan Province based on the weighted grey target decision. *Grey Systems: Theory and Application*, 2(3), 437-445.
- Mahoney, M. J., & Thoresen, C. E. (1974). *Self-control: Power to the person*. Brooks/Cole.
- Malik, Y., Prakash, N., & Kapoor, A. (2018). Green Transport: A way forward for environmental sustainability. *Environment, politics, and society (research in political sociology, vol. 25)*, <https://doi.org/10.1108/S0895-993520180000025009>

- Manstead, A. S., & Van Eekelen, S. A. (1998). Distinguishing between perceived behavioral control and self-efficacy in the domain of academic achievement intentions and behaviors. *Journal of applied social psychology*, 28(15), 1375-1392.
- Murchison, C. (1935). *A handbook of social psychology*. Retrieved from <https://psycnet.apa.org/record/1935-05283-000>
- Rogers, E. M. (2010). *Diffusion of innovations* (4 ed.). Simon and Schuster.
- Rosenberg, M. J. (1960). A structural theory of attitude dynamics. *Public Opinion Quarterly*, 24(2), 319-340.
- Shukla, A. (2009). *A Market Study on Hybrid Vehicle and the Concept of V2G*. Retrieved from http://www.dolcera.com/wiki/index.php/A_market_study_on_Hybrid_vehicles_and_the_concept_of_V2G
- Si, H., Shi, J.-g., Tang, D., Wu, G., & Lan, J. (2020). Understanding intention and behavior toward sustainable usage of bike sharing by extending the theory of planned behavior. *Global Ecology and Conservation*, 26, <https://doi.org/10.1016/j.gecco.2021.e01513>
- Singh, A., Rana, N. P., & Parayitam, S. (2022). Role of social currency in customer experience and co-creation intention in online travel agencies: Moderation of attitude and subjective norms. *International Journal of Information Management Data Insights*, 2(2), 100114.
- Soorani, F., & Ahmadvand, M. (2019). Determinants of consumers' food management behavior: Applying and extending the theory of planned behavior. *Waste Management*, 98, 151-159.
- Wadeson, N. (2008). 91 Cognitive Aspects of Entrepreneurship: Decision-Making and Attitudes to Risk. In A. Basu, M. Casson, N. Wadeson, & B. Yeung (Eds.), *The Oxford handbook of entrepreneurship*. Oxford University Press.
- Wan, C., Shen, G. Q., & Choi, S. (2018). The moderating effect of subjective norm in predicting intention to use urban green spaces: A study of Hong Kong. *Sustainable Cities and Society*, 37, 288-297.
- Wang, S., Fan, J., Zhao, D., Yang, S., & Fu, Y. (2016). Predicting consumers' intention to adopt hybrid electric vehicles: using an extended version of the theory of planned behavior model. *Transportation*, 43, 123-143.
- Zinkhan, G. M., & Smith, D. C. (1992). Managing brand equity: Capitalizing on the value of a brand name. *Journal of Marketing*, 56(2), 125-128.

จริยธรรมการเขียนบทความตีพิมพ์ วารสารปรัชญาดุสิตบัณฑิตทางสังคมศาสตร์

บทบาทหน้าที่ของผู้เขียน (Duties of Authors)

1. ผู้เขียนต้องรับรองว่าบทความที่ส่งตีพิมพ์เป็นบทความใหม่ที่ยังไม่เคยได้รับการตีพิมพ์ และไม่ได้อยู่ระหว่างกระบวนการพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารหรือแหล่งเผยแพร่อื่นใด
2. ผู้เขียนต้องเขียนบทความให้ถูกต้องตามรูปแบบที่วารสารกำหนด
3. ผู้เขียนต้องไม่คัดลอกผลงานของผู้อื่นและต้องอ้างอิงทุกครั้งเมื่อนำผลงานของผู้อื่นมาเสนอโดยอ้างอิงในเนื้อหาบทความของตน และจัดทำเอกสารอ้างอิงไว้ท้ายบทความให้ชัดเจน
4. ผู้เขียนต้องรายงานข้อมูลการวิจัยที่เกิดขึ้นจริง ไม่บิดเบือนข้อมูล และไม่ให้ข้อมูลที่เป็นเท็จ
5. ผู้เขียนที่มีรายชื่อปรากฏในบทความ ต้องมีส่วนในการทำ การวิจัยจริง
6. ผู้เขียนที่คัดลอกผลงานผู้อื่น (Plagiarism) หรือละเมิดลิขสิทธิ์ผู้อื่น ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียน
7. บทความที่ตีพิมพ์ในวารสารถือเป็นผลงานของผู้เขียน ผู้เขียนและคณะต้องรับผิดชอบต่อบทความของตน
8. ผู้เขียนต้องแก้ไขความถูกต้องของบทความตามข้อเสนอแนะของผู้ประเมินเบื้องต้นในการตรวจรูปแบบและหลักการอ้างอิงตามที่วารสารกำหนด และแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) ที่พิจารณาคุณภาพของบทความ
9. ในกรณีที่ผู้เขียนทำผิดจริยธรรมจะถูกตัดสิทธิ์การตีพิมพ์เป็นระยะเวลาอย่างน้อย 3 ปี โดยแจ้งผู้เขียนและหน่วยงานสังกัดของผู้เขียน
10. การพิจารณาอนุญาตให้ลงตีพิมพ์ในวารสารขึ้นอยู่กับพิจารณาจากบรรณาธิการและให้ถือเป็นที่สุด
11. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในมนุษย์ ควรมีหนังสือรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ (ถ้ามี)

บทบาทหน้าที่ของบรรณาธิการ (Duties of Editors)

1. บรรณาธิการมีหน้าที่ควบคุมดูแลการบริหารงานวารสารเป็นไปด้วยความเรียบร้อยตามหลักเกณฑ์ที่วารสารปรัชญาดุสิตบัณฑิตทางสังคมศาสตร์กำหนด
2. ดำเนินการตีพิมพ์เผยแพร่บทความ และพัฒนาคุณภาพของวารสารอย่างต่อเนื่อง และให้เป็นไปตามขอบเขตและวัตถุประสงค์ของวารสาร
3. ปกป้องข้อมูลส่วนตัวของผู้เขียนและผู้ประเมินบทความ เพื่อให้กระบวนการประเมินบทความนั้นมีอิสระในการแสดงความคิดเห็นและเป็นไปตามเกณฑ์ของวารสาร

4. บรรณาธิการไม่ใช้อำนาจหรือหน้าที่ครอบงำ ผู้ประเมินบทความให้ประเมินบทความตามที่ตนเองต้องการ
5. บรรณาธิการต้องเลือกผู้ประเมินบทความที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญตรงกับบทความนั้นๆ
6. บรรณาธิการต้องหยุดกระบวนการประเมินบทความหากเกิดการคัดลอกผลงานผู้อื่น และต้องแจ้งให้ผู้เขียนทราบทันที หากเจ้าของบทความไม่ปฏิบัติตามคำแนะนำ บรรณาธิการสามารถปฏิเสธการตีพิมพ์บทความนั้น ๆ
7. บรรณาธิการต้องไม่เปิดเผยข้อมูลของผู้เขียน ผู้ประเมิน และต้องมีความรับผิดชอบในการรักษาข้อมูลได้เป็นอย่างดี
8. บรรณาธิการต้องไม่ร้องขอให้มีการอ้างอิงผลงานใดเพื่อเพิ่มจำนวนการอ้างอิง (Citation) หรือค่า Impact Factor ของวารสาร หรือเพื่อเพิ่มจำนวนการอ้างอิงของผลงานของตนหรือพวกพ้อง
9. บรรณาธิการต้องไม่ตีพิมพ์บทความที่เคยตีพิมพ์ที่อื่นมาแล้ว โดยต้องมีการตรวจสอบการคัดลอกผลงานผู้อื่น (Plagiarism) อย่างจริงจัง และใช้โปรแกรมที่เชื่อถือได้เช่น โปรแกรม CopyCat เว็บไซต์ ThaiJO ในระดับไม่เกิน 10% เพื่อให้แน่ใจว่า บทความที่ตีพิมพ์ในวารสารไม่มีการคัดลอกผลงานของผู้อื่น และหากตรวจพบ การคัดลอกผลงานของผู้อื่น เกินตามที่กำหนดไว้ จะต้องหยุดกระบวนการประเมิน และติดต่อผู้เขียนบทความหลักทันที เพื่อขอคำชี้แจง เพื่อประกอบการ “ตอบรับ” หรือ “ปฏิเสธ” การตีพิมพ์บทความนั้นๆ
10. บรรณาธิการจะต้องไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้เขียน และผู้ประเมิน โดยเด็ดขาด เพื่อรักษาไว้ซึ่งธรรมาภิบาลในการดำเนินงานอย่างเคร่งครัด
11. บรรณาธิการต้องไม่นำข้อมูลบางส่วนหรือทุกส่วนของบทความไปเป็นผลงานของตนเอง
12. บทความที่ตรวจพบว่า มีการลอกเลียนบทความอื่นโดยมิชอบ หรือมีการปลอมแปลงข้อมูล ซึ่งสมควรถูกลดตอน แต่ผู้เขียนปฏิเสธที่จะลดอนบทความ บรรณาธิการสามารถดำเนินการลดตอนบทความได้โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากผู้เขียนถือเป็นสิทธิและความรับผิดชอบต่อบทความของบรรณาธิการ
13. บรรณาธิการต้องกำกับติดตามดูแล การเก็บค่า Page Charge หรือ Processing Fee คือ ต้องมีการดำเนินการอย่างโปร่งใส เช่น กำหนดให้มีการประกาศกระบวนการเรียกเก็บอย่างชัดเจน หรือ ระบุราคาหรือเงื่อนไขของการเรียกเก็บค่า Page Charge ตามที่ได้ประกาศไว้อย่างเคร่งครัด

บทบาทหน้าที่ของผู้ประเมินบทความ (Duties of Reviewers)

1. ผู้ประเมินบทความต้องมีความรู้ ความเข้าใจและเชี่ยวชาญในเนื้อหาของบทความที่ประเมิน หากบทความไม่ตรงกับสาขาวิชาที่เชี่ยวชาญผู้ประเมินสามารถปฏิเสธที่จะประเมินบทความเรื่องนั้นให้ผู้ประสานงานของกองบรรณาธิการทราบ
2. ผู้ประเมินบทความต้องคำนึงถึงคุณภาพของบทความเป็นหลัก พิจารณาบทความภายใต้หลักการและเหตุผลทางวิชาการโดยปราศจากอคติ หรือความคิดเห็นส่วนตัว และเป็นไปในเชิงสร้างสรรค์
3. ผู้ประเมินบทความต้องประเมินบทความตามแบบประเมิน และหากมีข้อเสนอแนะนอกเหนือประเด็นตามแบบประเมินก็สามารถเสนอเพิ่มเติมเป็นลายลักษณ์อักษรให้ชัดเจน

4. ผู้ประเมินบทความจะต้องไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนใด ๆ กับวารสาร บรรณาธิการ และผู้เขียน ซึ่งหากบรรณาธิการทราบในภายหลังจะขอยกเลิกผลการประเมินนั้น และทางวารสารจะสงวนสิทธิ์ไม่ส่งบทความให้ประเมินในครั้งต่อไป
5. ผู้ประเมินบทความต้องประเมินบทความตามกรอบระยะเวลาที่วารสารกำหนด
6. ผู้ประเมินบทความต้องไม่นำข้อมูลบางส่วนหรือทุกส่วนของบทความที่ประเมินไปเป็นผลงานของตนเอง
7. ผู้ประเมินบทความควรให้ข้อเสนอแนะที่สอดคล้องและเป็นประโยชน์แก่ผู้เขียนบทความ
8. ผู้ประเมินบทความจะต้องรักษาความลับ ไม่เปิดเผยข้อมูลของบทความแก่บุคคลอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้อง
9. ผู้ประเมินบทความที่ตรวจพบว่าบทความที่พิจารณาอยู่มีความเหมือนหรือความซ้ำซ้อนกับผลงานชิ้นอื่น ผู้ประเมินจะต้องแจ้งให้บรรณาธิการทราบ

หลักเกณฑ์การเขียนบทความเพื่อตีพิมพ์ วารสารปรัชญาดุสิตบัณฑิตทางสังคมศาสตร์

หลักเกณฑ์การเขียนบทความวิชาการ

วารสารปรัชญาดุสิตบัณฑิตทางสังคมศาสตร์ มีกำหนดการจัดพิมพ์ปีละ 3 ฉบับ (ฉบับที่ 1 มกราคม-เมษายน, ฉบับที่ 2 พฤษภาคม-สิงหาคม และฉบับที่ 3 กันยายน-ธันวาคม) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ผลงานทางวิชาการในรูปแบบของบทความวิจัย บทความวิชาการ และบทความทวิภาคีทางสังคมศาสตร์ และเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนความรู้ของคณาจารย์และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา

ข้อกำหนดในการส่งบทความ บทความจัดทำขึ้นโดยใช้ภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษเท่านั้น บทความที่นำมาลงในวารสารต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างตีพิมพ์ในหนังสือหรือวารสารใดมาก่อน กระบวนการคัดเลือกบทความโดยใช้วิธีการประเมินแบบ Double-Blind Review บทความจะถูกส่งไปยังนักวิชาการผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชานั้น ๆ เพื่อเป็นผู้อ่านประเมินบทความ

แนวทางการเขียนบทความวิชาการ ประกอบด้วย

- มีประเด็นหรือความแนวคิดที่ชัดเจน มีเนื้อหาทางวิชาการที่ถูกต้อง สมบูรณ์ และทันสมัย
- วิเคราะห์ประเด็นตามหลักวิชาการ มีการสังเคราะห์ความรู้จากแหล่งต่าง ๆ และเสนอความรู้หรือวิธีการที่เป็นประโยชน์
- สอดแทรกความรู้ใหม่ที่เป็นประโยชน์ หรือแสดงทัศนะทางวิชาการของผู้เขียนอย่างชัดเจนและเที่ยงตรง
- มีการค้นคว้าอ้างอิงจากแหล่งอ้างอิงที่เชื่อถือได้ ทันสมัย และครอบคลุม
- มีการนำเสนอข้อมูลที่เข้าใจง่ายและเป็นระบบ ใช้ภาษาทางวิชาการอย่างเหมาะสม

การส่งต้นฉบับ

1. **การตั้งค่าหน้ากระดาษ** ใช้แบบอักษร TH Sarabun New พิมพ์แบบหน้าเดียวในกระดาษขนาด A4 ตั้งขอบกระดาษทุกด้าน 1 นิ้ว (2.54 เซนติเมตร) ใส่เลขหน้ากำกับทุกหน้าที่มีข้อความด้านบน ความยาวของบทความ 12-15 หน้า

2. **ชื่อเรื่อง (Title)** ต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

3. **ชื่อผู้เขียน (Author)** ประกอบด้วย ชื่อ นามสกุล หน่วยงานที่สังกัด ที่อยู่ และอีเมลที่ติดต่อได้

4. **เนื้อหา (Text)** ควรใช้ภาษาแบบทางการที่ผู้อ่านเข้าใจง่ายและมีความชัดเจน ประกอบด้วย

4.1 **บทคัดย่อ (Abstract)** ต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ สรุปสาระสำคัญของบทความไว้อย่างครบถ้วน

4.2 **คำสำคัญ (Keywords)** จำนวน 3-5 คำ

4.3 **บทนำ (Introduction)** อธิบายที่มาและความสำคัญ โดยเขียนให้สอดคล้องกับชื่อเรื่อง

4.4 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง (Concept and Theory) อธิบายแนวคิดและทฤษฎีเพื่อเป็นแนวทางสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล

4.5 กรอบในการวิเคราะห์ (Analysis Framework) นำเสนอกรอบสำหรับใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

4.6 ผลการวิเคราะห์ (Result) เป็นการอภิปรายผลตามกรอบในการวิเคราะห์ โดยเขียนข้อมูลให้มีความถูกต้อง สมบูรณ์ สามารถตอบสนองความต้องการของผู้อ่านได้

4.7 บทสรุป (Conclusion) เป็นการสรุปเชิงอภิปรายและมีการนำเสนอแนวคิดของผู้เขียนด้วย

4.8 ข้อเสนอแนะ (Recommendation) เป็นข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ และข้อเสนอแนะสำหรับนำไปใช้ประโยชน์

4.9 องค์ความรู้ที่ได้จากบทความ (Body of Knowledge) เป็นการนำเสนอองค์ความรู้ที่วิเคราะห์และสังเคราะห์ได้จากการเขียนบทความ

4.10 การอ้างอิง (References) ใช้รูปแบบ APA Style (7th ed.) ดังนี้

4.10.1 การเรียงลำดับ ให้เรียงลำดับจากภาษาไทยก่อนภาษาอังกฤษ ก-ฮ และ A-Z

4.10.2 ชื่อผู้เขียน เอกสารภาษาไทยใช้ชื่อ นามสกุล เอกสารภาษาอังกฤษใช้นามสกุล และอักษรย่อตัวแรกของชื่อ

4.10.3 ปีที่พิมพ์ เอกสารภาษาไทยใช้ปี พ.ศ. เอกสารภาษาอังกฤษใช้ปี ค.ศ. ใส่ในวงเล็บ หากผู้เขียนคนเดียวกันเขียนเอกสารหลายเล่ม ให้เรียงลำดับปีที่พิมพ์จากน้อยไปหามาก

4.10.4 ชื่อเรื่อง ให้ใช้ตัวเอน กรณีเป็นเรื่องย่อในหนังสือให้ระบุ “ใน หรือ In” ตามด้วยผู้แต่ง และชื่อหนังสือ

4.10.5 สถานที่พิมพ์และสำนักพิมพ์ เป็นรูปแบบของเอกสารประเภทหนังสือ หรือตำรา กรณีประเภทบทความในวารสาร ให้ระบุชื่อบทความ ชื่อวารสาร ปีที่ ฉบับที่ และหมายเลขหน้าของบทความ ตั้งแต่หน้าแรกถึงหน้าสุดท้าย (การอ้างอิงในเนื้อหาให้ระบุเฉพาะหน้าที่ใช้อ้างอิง)

4.10.6 การอ้างอิง Website ให้ระบุชื่อผู้เขียน ชื่อเรื่อง และค้นจาก Website

5. การส่งบทความ ให้ส่งต้นฉบับบทความออนไลน์ (ไฟล์ Word) และ (ไฟล์ PDF) ไปที่ <https://so08.tci-thaijo.org/index.php/dpssj>

หมายเหตุ วารสารปรัชญาดุสิตบัณฑิตทางสังคมศาสตร์ ขอสงวนสิทธิ์ในการพิจารณาตีพิมพ์

ตัวอย่างการเขียนบทความวิชาการ

1 นิ้ว

1 นิ้ว

1 นิ้ว

TH Sarabun New 18 Point Bold

ชื่อเรื่อง

16 Point

ชื่อและนามสกุลของผู้เขียน¹

กรณีมีผู้เขียนหลายคนให้ใส่ชื่อและนามสกุลทุกคน²

16 Point
Bold

บทคัดย่อ

16 Point

- นำเสนอให้กระชับ เน้นประเด็นสำคัญที่ต้องการนำเสนอ โดยสรุปสาระสำคัญของบทความตามวัตถุประสงค์และสอดคล้องกับชื่อเรื่อง เพื่อดึงดูดให้ผู้อ่านอยากอ่านเนื้อหาฉบับเต็ม
- ใช้ภาษาแบบทางการ แสดงเฉพาะเนื้อหา ไม่แสดงความรู้สึก อารมณ์ หรืออคติ ไม่ใช้คำฟุ่มเฟือย ควรใช้ “เทคนิคของการใช้คำ” เพื่อประโยชน์ในการค้นหาคำย่อให้พบได้ง่ายที่สุด
- ความยาวประมาณ 250 คำ

ภาษาไทย

16 Point
Bold

คำสำคัญ:

16 Point

- นำเสนอโดยเลือกใช้คำที่มีอยู่ในวัตถุประสงค์ของบทความที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อเรื่องของบทความ และเป็นคำที่นิยมใช้ เพื่อต้องการให้ผู้อ่านที่สนใจค้นพบบทความ จำนวน 3-5 คำ

ประเภทบทความ: บทความวิชาการ

12 Point

¹[กรณีที่เป็นนักศึกษา] ระบุชื่อหลักสูตร สาขาวิชา คณะ สถาบันการศึกษา ที่อยู่ และอีเมลที่ติดต่อได้

²[กรณีที่เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหรือบุคคลทั่วไป] ระบุหน่วยงานที่สังกัด ที่อยู่ และอีเมลที่ติดต่อได้

1 นิ้ว

1 นิ้ว

1 นิ้ว

1 นิ้ว

TH Sarabun New 18 Point Bold

Title

16 Point

ชื่อและนามสกุลของผู้เขียน¹

กรณีมีผู้เขียนหลายคนให้ใส่ชื่อและนามสกุลทุกคน²

16 Point
Bold

Abstract

16 Point

- นำเสนอให้กระชับ เน้นประเด็นสำคัญที่ต้องการนำเสนอ โดยสรุปสาระสำคัญของบทความตามวัตถุประสงค์และสอดคล้องกับชื่อเรื่อง เพื่อดึงดูดให้ผู้อ่านอยากอ่านเนื้อหาฉบับเต็ม
- ใช้ภาษาแบบทางการ แสดงเฉพาะเนื้อหา ไม่แสดงความรู้สึก อารมณ์ หรืออคติ ไม่ใช้คำฟุ่มเฟือย ควรใช้ “เทคนิคของการใช้คำ” เพื่อประโยชน์ในการค้นหาคำย่อให้พบได้ง่ายที่สุด
- ความยาวประมาณ 250 คำ

ภาษาอังกฤษ

16 Point
Bold

Keywords :

16 Point

- นำเสนอโดยเลือกใช้คำที่มีอยู่ในวัตถุประสงค์ของบทความที่เกี่ยวข้องกันหัวข้อเรื่องของบทความ และเป็นคำที่นิยมใช้ เพื่อต้องการให้ผู้อ่านที่สนใจค้นพบบทความ จำนวน 3-5 คำ

Type of Article: Academic Article

12 Point

¹[กรณีที่เป็นนักศึกษา] ระบุชื่อหลักสูตร สาขาวิชา คณะ สถาบันการศึกษา ที่อยู่ และอีเมลที่ติดต่อได้

²[กรณีที่เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหรือบุคคลทั่วไป] ระบุหน่วยงานที่สังกัด ที่อยู่ และอีเมลที่ติดต่อได้

1 นิ้ว

16 Point
Bold

▶ บทนำ

16 Point

นำเสนอเนื้อหาเพื่อดึงดูดความสนใจของผู้อ่านสู่เนื้อเรื่อง ให้ความสำคัญ และสร้างบรรยากาศให้น่าติดตามต่อไป ควรเขียนให้กระชับตรงประเด็น ไม่ยืดเยื้อ สอดคล้องกับชื่อเรื่อง โดยจับประเด็นจากชื่อเรื่องแล้วนำเสนอสรุปเนื้อหา ในส่วนนี้สามารถกล่าวถึงวัตถุประสงค์ของบทความ ที่มาของบทความ ขอบเขตของบทความ อาจมีคำจำกัดความหรือนิยามที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อ่าน

16 Point
Bold

▶ แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

16 Point

นำเสนอให้สอดคล้องกับชื่อเรื่องหรือประเด็นที่เขียน จัดวางโครงสร้างเนื้อหาและจัดลำดับให้เหมาะสม เนื้อหาสาระควรมีความต่อเนื่องกัน เพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์ข้อมูล และอ้างอิงแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้

16 Point
Bold

▶ กรอบในการวิเคราะห์

16 Point

นำเสนอกรอบในการวิเคราะห์ที่ได้จากแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในรูปแบบภาพ หรือข้อความ อันเป็นใจความสำคัญที่จะนำไปสู่การวิเคราะห์ข้อมูล

16 Point
Bold

▶ ผลการวิเคราะห์

16 Point

นำเสนอให้เป็นไปตามหลักการ ทฤษฎี ตามกรอบในการวิเคราะห์ มีหลักฐานการอ้างอิงอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ มีความเป็นเหตุเป็นผล

16 Point
Bold

บทสรุป

16 Point

นำเสนอสรุปประเด็นสำคัญ ๆ ของบทความ โดยการเลือกประเด็นสำคัญ ๆ ของบทความนั้นมาเขียนรวมไว้อย่างสั้น ๆ ท้ายบท หรืออาจใช้วิธีการบอกผลลัพธ์ว่า สิ่งที่กำลังกล่าวมาทั้งหมดมีความสำคัญอย่างไรสามารถนำไปใช้อะไรได้บ้าง หรือจะทำให้เกิดอะไรต่อไป หรือ อาจใช้วิธีการตั้งคำถามหรือให้ประเด็นทิ้งท้ายกระตุ้นให้ผู้อ่านไปแสวงหาความรู้เพื่อคิดค้นพัฒนาเรื่องนั้นต่อไป

16 Point
Bold

ข้อเสนอแนะ

16 Point

นำเสนอข้อเสนอนะที่ได้จากผลการวิเคราะห์สำหรับนำไปใช้ในเชิงทฤษฎีและการนำไปใช้ประโยชน์ต่อไปได้

16 Point
Bold

องค์ความรู้ที่ได้จากบทความ

16 Point

นำเสนอองค์ความรู้ที่วิเคราะห์และสังเคราะห์ได้จากการเขียนบทความ สำหรับให้ผู้อ่านสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้

16 Point
Bold

References

เอกสารอ้างอิงใช้ภาษาอังกฤษตามรูปแบบ APA Style (7th ed.) มีวิธีการ ดังนี้

- การเรียงลำดับ ให้เรียงลำดับตามตัวอักษร ตั้งแต่ ก-ฮ แล้วตามด้วย A-Z
- การเขียนอ้างอิงประเภทหนังสือ (Book)

ชื่อ นามสกุล ผู้แต่ง. (ปี พ.ศ.). ชื่อเรื่อง. สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

- การเขียนอ้างอิงประเภทวารสาร (Journal)

ชื่อ นามสกุล ผู้แต่ง. (ปี พ.ศ.). ชื่อเรื่อง. ชื่อวารสาร, ปีที่(ฉบับที่), หน้าแรกถึงหน้าสุดท้ายของบทความ.

- การเขียนอ้างอิงประเภท ดุษฎีนิพนธ์/วิทยานิพนธ์ (Dissertation/Thesis)

ชื่อ นามสกุล ผู้แต่ง. (ปี พ.ศ.). ชื่อเรื่อง. หลักสูตรปริญญา, มหาวิทยาลัย

หลักเกณฑ์การเขียนบทความวิจัย

วารสารปรัชญาดุษฎีบัณฑิตทางสังคมศาสตร์ มีนโยบายจัดพิมพ์ปีละ 3 ฉบับ (ฉบับที่ 1 มกราคม-เมษายน, ฉบับที่ 2 พฤษภาคม-สิงหาคม และฉบับที่ 3 กันยายน-ธันวาคม) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ผลงานทางวิชาการในรูปแบบของบทความวิจัย บทความวิชาการ และบทความทวิภาคีทางหนังสือ ทางด้านสังคมศาสตร์ และเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนความรู้ของคณาจารย์และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา

ข้อกำหนดในการส่งบทความ บทความจัดทำขึ้นโดยใช้ภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษเท่านั้น บทความที่นำมาลงในวารสารต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างตีพิมพ์ในหนังสือหรือวารสารใดมาก่อน กระบวนการคัดเลือกบทความโดยใช้วิธีการประเมินแบบ Double-Blind Review บทความจะถูกส่งไปยังนักวิชาการผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชานั้น ๆ เพื่อเป็นผู้อ่านประเมินบทความ

การส่งต้นฉบับ

1. **การตั้งค่าหน้ากระดาษ** ใช้แบบอักษร TH Sarabun New พิมพ์แบบหน้าเดียวในกระดาษขนาด A4 ตั้งขอบกระดาษทุกด้าน 1 นิ้ว (2.54 เซนติเมตร) ใส่เลขหน้ากำกับทุกหน้าที่มุมขวาด้านบน ความยาวของบทความ 12-15 หน้า

2. **ชื่อเรื่อง (Title)** ต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

3. **ชื่อผู้เขียน (Author)** ประกอบด้วย ชื่อ นามสกุล หน่วยงานที่สังกัด ที่อยู่ และอีเมลที่ติดต่อได้

4. **เนื้อหา (Text)** ควรใช้ภาษาแบบทางการที่ผู้อ่านเข้าใจง่ายและมีความชัดเจน ประกอบด้วย

4.1 **บทคัดย่อ (Abstract)** ต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ สรุปสาระสำคัญของบทความไว้อย่างครบถ้วน

4.2 **คำสำคัญ (Keywords)** จำนวน 3-5 คำ

4.3 **ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา (Background and Significance of the Problems)** นำเสนอโดยใช้ภาษาแบบทางการ เป็นแบบแผน เลือกใช้คำที่ถูกต้องตามหลักภาษาและค่านิยมของคำ ใช้คำให้เกิดความหมายตรงประเด็น และไม่ซับซ้อน เพื่อให้สามารถอ่านแล้วเข้าใจทันที

4.4 **วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives)** นำเสนอให้สอดคล้องกับชื่อเรื่องและเนื้อหาเพื่อเป็นแนวทางในการหาคำตอบของการวิจัย

4.5 **ขอบเขตของการวิจัย (Scope of the Research)** นำเสนอให้ครอบคลุมเนื้อหา ลักษณะประชากร จำนวนประชากร ขนาดกลุ่มตัวอย่าง และตัวแปรที่ศึกษา โดยอาจจะระบุช่วงระยะเวลาที่ศึกษาด้วย

4.6 **ประโยชน์ที่รับจากการวิจัย (Research Benefits)** นำเสนอประโยชน์ที่ได้รับตามวัตถุประสงค์และแนวทางการนำไปใช้ประโยชน์เชิงวิชาการและการนำไปปฏิบัติ

4.7 **แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Concepts, Theories, and Related Literatures)** นำเสนอให้มีความสัมพันธ์กันของตัวแปรทุกตัวและต้องอ้างอิงแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้ เพื่อนำไปสู่กรอบแนวความคิดที่ใช้ในการวิจัย

4.8 กรอบแนวความคิดที่ใช้ในการวิจัย (Conceptual Framework) นำเสนอให้ครอบคลุมและครบถ้วนทุกตัวแปรเพื่อเป็นแนวทางในการวิจัย โดยอาจนำเสนอเป็นรูปภาพเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจได้ง่าย

4.9 สมมติฐานของการวิจัย (Hypotheses of the Research (if any)) นำเสนอถึงความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ใช้กับคำตอบที่ผู้วิจัยคาดคะเน โดยใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายสามารถสื่อความหมายได้โดยตรง (ถ้ามี)

4.10 ระเบียบวิธีวิจัย (Research Methodology) อธิบายวิธีดำเนินการวิจัย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง การสร้างเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิจัย และการวิเคราะห์ข้อมูล

4.11 ผลการวิจัย (Result) นำเสนอผลที่ได้จากการวิจัยเป็นขั้นตอนโดยสรุป

4.12 การอภิปรายผล (Discussion) เป็นการอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ หรือสมมติฐานที่ตั้งไว้

4.13 ข้อเสนอแนะ (Recommendation) เป็นข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ และข้อเสนอแนะสำหรับนำไปใช้ประโยชน์

4.14 องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย (Body of Knowledge) เป็นการนำเสนอองค์ความรู้ใหม่ที่วิเคราะห์และสังเคราะห์ได้จากการวิจัย

4.15 การอ้างอิง (References) ใช้รูปแบบ APA Style (7th ed.) ดังนี้

4.15.1 การเรียงลำดับ ให้เรียงลำดับจากภาษาไทยก่อนภาษาอังกฤษ ก-ฮ และ A-Z

4.15.2 ชื่อผู้เขียน เอกสารภาษาไทยใช้ชื่อ นามสกุล เอกสารภาษาอังกฤษใช้นามสกุล และอักษรย่อตัวแรกของชื่อ

4.15.3 ปีที่พิมพ์ เอกสารภาษาไทยใช้ปี พ.ศ. เอกสารภาษาอังกฤษใช้ปี ค.ศ. ใส่ในวงเล็บ หากผู้เขียนคนเดียวกันเขียนเอกสารหลายเล่ม ให้เรียงลำดับปีที่พิมพ์จากน้อยไปหามาก

4.15.4 ชื่อเรื่อง ให้ใช้ตัวเอน กรณีเป็นเรื่องย่อในหนังสือให้ระบุ “ใน หรือ In” ตามด้วยผู้แต่ง และชื่อหนังสือ

4.15.5 สถานที่พิมพ์และสำนักพิมพ์ เป็นรูปแบบของเอกสารประเภทหนังสือ หรือตำรา กรณีประเภทบทความในวารสาร ให้ระบุชื่อบทความ ชื่อวารสาร ปีที่ ฉบับที่ และหมายเลขหน้าของบทความ ตั้งแต่หน้าแรกถึงหน้าสุดท้าย (การอ้างอิงในเนื้อหาให้ระบุเฉพาะหน้าที่ใช้อ้างอิง)

4.15.6 การอ้างอิง Website ให้ระบุชื่อผู้เขียน ชื่อเรื่อง และค้นจาก Website

5. การส่งบทความ ให้ส่งต้นฉบับบทความออนไลน์ (ไฟล์ Word) และ (ไฟล์ PDF) ไปที่ <https://so08.tci-thaijo.org/index.php/dpssj>

หมายเหตุ วารสารปรัชญาดุสิตบัณฑิตทางสังคมศาสตร์ ขอสงวนสิทธิ์ในการพิจารณาตีพิมพ์

ตัวอย่างการเขียนบทความวิจัย

1 นิ้ว

1 นิ้ว

1 นิ้ว

TH Sarabun New 18 Point Bold

ชื่อเรื่อง

16 Point

ชื่อและนามสกุลของผู้เขียน¹

กรณีมีผู้เขียนหลายคนให้ใส่ชื่อและนามสกุลทุกคน²

16 Point
Bold

บทคัดย่อ

16 Point

- นำเสนอให้กระชับ เน้นประเด็นสำคัญที่ต้องการนำเสนอ โดยสรุปสาระสำคัญของบทความตามวัตถุประสงค์และสอดคล้องกับชื่อเรื่อง เพื่อดึงดูดให้ผู้อ่านอยากอ่านเนื้อหาฉบับเต็ม
- ใช้ภาษาแบบทางการ แสดงเฉพาะเนื้อหา ไม่แสดงความรู้สึก อารมณ์ หรืออคติ ไม่ใช้คำฟุ่มเฟือย ควรใช้ “เทคนิคของการใช้คำ” เพื่อประโยชน์ในการค้นหาคำย่อให้พบได้ง่ายที่สุด
- ความยาวประมาณ 250 คำ

ภาษาไทย

16 Point
Bold

คำสำคัญ:

16 Point

- นำเสนอโดยเลือกใช้คำที่มีอยู่ในวัตถุประสงค์ของบทความที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อเรื่องของบทความ และเป็นคำที่นิยมใช้ เพื่อต้องการให้ผู้อ่านที่สนใจค้นพบบทความ จำนวน 3-5 คำ

ประเภทบทความ: บทความวิจัย

12 Point

¹[กรณีที่เป็นนักศึกษา] ระบุชื่อหลักสูตร สาขาวิชา คณะ สถาบันการศึกษา ที่อยู่ และอีเมลที่ติดต่อได้

²[กรณีที่เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหรือบุคคลทั่วไป] ระบุหน่วยงานที่สังกัด ที่อยู่ และอีเมลที่ติดต่อได้

1 นิ้ว

1 นิ้ว

1 นิ้ว

1 นิ้ว

TH Sarabun New 18 Point Bold

Title

16 Point

ชื่อและนามสกุลของผู้เขียน¹

กรณีมีผู้เขียนหลายคนให้ใส่ชื่อและนามสกุลทุกคน²

16 Point
Bold

Abstract

16 Point

- นำเสนอให้กระชับ เน้นประเด็นสำคัญที่ต้องการนำเสนอ โดยสรุปสาระสำคัญของบทความตามวัตถุประสงค์และสอดคล้องกับชื่อเรื่อง เพื่อดึงดูดให้ผู้อ่านอยากอ่านเนื้อหาฉบับเต็ม
- ใช้ภาษาแบบทางการ แสดงเฉพาะเนื้อหา ไม่แสดงความรู้สึก อารมณ์ หรืออคติ ไม่ใช้คำฟุ่มเฟือย ควรใช้ “เทคนิคของการใช้คำ” เพื่อประโยชน์ในการค้นหาคำย่อให้พบได้ง่ายที่สุด
- ความยาวประมาณ 250 คำ

ภาษาอังกฤษ

16 Point
Bold

Keywords :

16 Point

- นำเสนอโดยเลือกใช้คำที่มีอยู่ในวัตถุประสงค์ของบทความที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อเรื่องของบทความ และเป็นคำที่นิยมใช้ เพื่อต้องการให้ผู้อ่านที่สนใจค้นพบบทความ จำนวน 3-5 คำ

Type of Article: Research Article

12 Point

¹[กรณีที่เป็นนักศึกษา] ระบุชื่อหลักสูตร สาขาวิชา คณะ สถาบันการศึกษา ที่อยู่ และอีเมลที่ติดต่อได้

²[กรณีที่เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหรือบุคคลทั่วไป] ระบุหน่วยงานที่สังกัด ที่อยู่ และอีเมลที่ติดต่อได้

1 นิ้ว

16 Point
Bold

➔ **ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา**

16 Point

นำเสนอโดยใช้ภาษาแบบทางการ เป็นแบบแผน เลือกใช้คำที่ถูกต้องตามหลักภาษาและค่านิยมของ
คำ ใช้คำให้เกิดความหมายตรงประเด็น ไม่ซับซ้อน อ่านแล้วเข้าใจทันที การแปลคำศัพท์จาก
ต่างประเทศควรตรวจสอบความนิยมและใช้ความหมายเดียวกันตลอดบทความ เช่น Organization พบ
แปลเป็นไทยว่า องค์กรหรือองค์การ เป็นต้น และภายในหนึ่งย่อหน้าควรมีใจความสำคัญประเด็นเดียว
เป็นเอกภาพ และต้องอ้างอิงแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้

16 Point
Bold

➔ **วัตถุประสงค์ของการวิจัย**

16 Point

16 Point
Bold

➔ **ขอบเขตของการวิจัย**

16 Point

นำเสนอให้ครอบคลุมเนื้อหา ลักษณะประชากร จำนวนประชากร การเลือกกลุ่มตัวอย่าง วิธีเลือกกลุ่ม
ตัวอย่าง ขนาดกลุ่มตัวอย่าง และตัวแปรที่ศึกษา โดยอาจจะระบุช่วงระยะเวลาที่ศึกษาด้วย

16 Point
Bold

➔ **ประโยชน์ที่รับจากการวิจัย**

16 Point

16 Point
Bold

→ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

16 Point

- นำเสนอแนวคิดและทฤษฎีให้สอดคล้องกับกรอบแนวคิดในการวิจัยพอสังเขปของตัวแปรทุกตัว และจำเป็นต้องอ้างอิงแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้ หลีกเลี่ยงการ”อ้างอิงใน” หรือหลีกเลี่ยงการอ้างอิงต่อ ๆ กันมา ควรใช้ต้นฉบับมาอ้างอิง
- นำเสนองานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ในการอภิปรายผล
- นำเสนอให้มีความสัมพันธ์กันทั้งแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปสู่กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

16 Point
Bold

→ กรอบแนวความคิดที่ใช้ในการวิจัย

ภาพ 1 กรอบแนวความคิดที่ใช้ในการวิจัย

16 Point
Bold

→ สมมติฐานของการวิจัย (ถ้ามี)

16 Point

16 Point
Bold

→ ระเบียบวิธีวิจัย

16 Point

นำเสนอโดยอธิบายวิธีดำเนินการวิจัย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง การสร้างเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิจัย และการวิเคราะห์ข้อมูล ควรอ้างอิงเจ้าของทฤษฎีที่ผู้เขียนอ้างอิงโดยตรง หลีกเลี่ยงการอ้างอิงต่อ ๆ กันมา เขียนให้กระชับ นำเสนอเฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาของบทความ

16 Point
Bold

ผลการวิจัย

16 Point

นำเสนอข้อมูลเชิงประจักษ์ การวิเคราะห์ และผลการวิเคราะห์ โดยอาจจะมีการนำเสนอในรูปแบบตาราง และการแปลความหมายอย่างกะทัดรัดให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ตัวอย่างการนำเสนอในรูปแบบตาราง

ตาราง 1

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ข้อความ	$\bar{X}$	SD	แปลความหมาย

16 Point
Bold

การอภิปรายผล

16 Point

- สรุปสาระประเด็นสำคัญ และอภิปรายผลในแง่มุมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับงานวิจัยให้ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ หากมีสมมติฐานของการวิจัยควรอภิปรายรายข้อ ข้อค้นพบที่ขัดแย้งหรือสอดคล้องกับงานวิจัยของงาน
- อภิปรายข้อจำกัดและข้อบกพร่องในการวิจัย รวมถึงการอภิปรายคุณประโยชน์ของงานวิจัย

16 Point
Bold

ข้อเสนอแนะ

16 Point

นำเสนอข้อเสนอแนะที่ได้จากผลการวิจัยสำหรับนำไปใช้ในเชิงทฤษฎีและการนำไปใช้ประโยชน์ต่อไปได้

16 Point
Bold

→ องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย

.....

.....

.....

16 Point

นำเสนอองค์ความรู้ใหม่ที่วิเคราะห์และสังเคราะห์ได้จากการวิจัย สำหรับให้อ่านสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้

16 Point
Bold

→ References

เอกสารอ้างอิงใช้ภาษาอังกฤษตามรูปแบบ APA Style (7th ed.) มีวิธีการ ดังนี้

- การเรียงลำดับ ให้เรียงลำดับตามตัวอักษร ตั้งแต่ ก-ฮ แล้วตามด้วย A-Z

- การเขียนอ้างอิงประเภทหนังสือ (Book)

ชื่อ นามสกุล ผู้แต่ง. (ปี พ.ศ.). ชื่อเรื่อง. สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

- การเขียนอ้างอิงประเภทวารสาร (Journal)

ชื่อ นามสกุล ผู้แต่ง. (ปี พ.ศ.). ชื่อเรื่อง. ชื่อวารสาร, ปีที่(ฉบับที่), หน้าแรกถึงหน้าสุดท้ายของบทความ.

- การเขียนอ้างอิงประเภท ดุษฎีนิพนธ์/วิทยานิพนธ์ (Dissertation/Thesis)

ชื่อ นามสกุล ผู้แต่ง. (ปี พ.ศ.). ชื่อเรื่อง. หลักสูตรปริญญา, มหาวิทยาลัย

**แบบเสนอบทความเพื่อตีพิมพ์
วารสารปรัชญาดุสิตบัณฑิตทางสังคมศาสตร์**

เรียน บรรณาธิการวารสารปรัชญาดุสิตบัณฑิตทางสังคมศาสตร์

ข้าพเจ้า ☐ นาย ☐ นาง ☐ นางสาว ☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

ชื่อ-นามสกุล (ภาษาไทย).....

ชื่อ-นามสกุล (ภาษาอังกฤษ)

ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน.....

หน่วยงานที่สังกัด.....

ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้.....

หมายเลขโทรศัพท์.....Email.....

มีความประสงค์ขอส่งบทความ เรื่อง :

ชื่อบทความ (ภาษาไทย).....

.....

.....

ชื่อบทความ (ภาษาอังกฤษ).....

.....

.....

ประเภทของบทความ ☐ บทความวิชาการ ☐ บทความวิจัย

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าบทความนี้ ☐ เป็นผลงานของข้าพเจ้า ☐ เป็นผลงานของข้าพเจ้าและผู้ที่เราขอชื่อในผลงาน

บทความนี้ยังไม่เคยตีพิมพ์ในวารสารใดมาก่อน และจะไม่นำไปเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารอื่นอีก

นับจากวันที่ข้าพเจ้าได้ส่งผลงานต้นฉบับนี้มายังบรรณาธิการวารสารโครงการปรัชญาดุสิตบัณฑิตทาง

สังคมศาสตร์ พร้อมนี้ ข้าพเจ้าได้ส่งต้นฉบับบทความ/แบบเสนอบทความ (ไฟล์ Word) และ (ไฟล์ PDF) ไปที่

Email : phdjournal.ru@gmail.com เรียบร้อยแล้ว

ลงชื่อ.....เจ้าของบทความ

(.....)

วันที่.....เดือน.....ปี.....

โครงการปรัชญาดุษฎีบัณฑิตทางสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง
Doctor of Philosophy Programs in Social Sciences
Ramkhamhaeng University